

PYHTÄÄN KUNTAinventointi

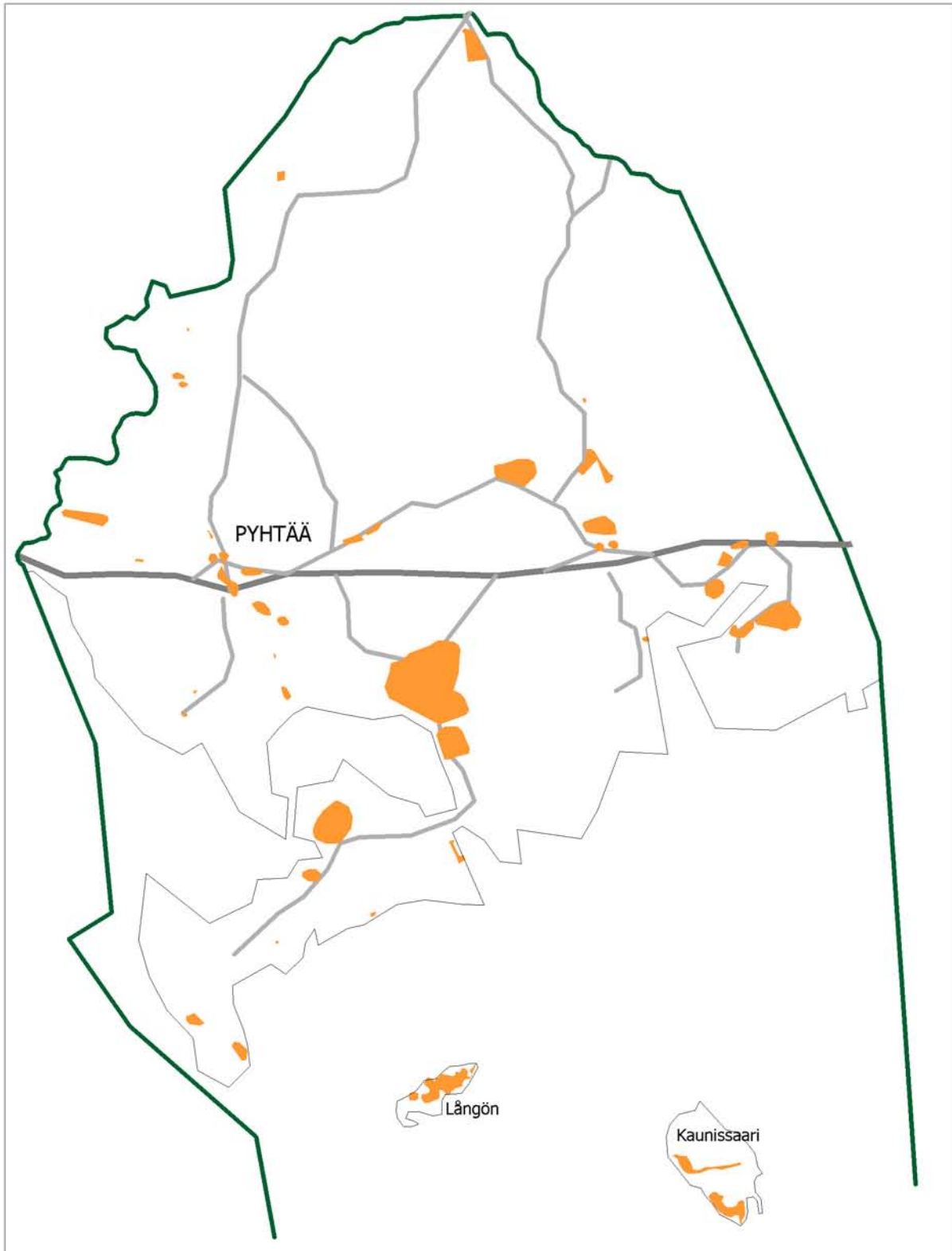
Historiallinen aika
Katja Vuoristo 2007

SISÄLLYS

PYHTÄÄN TARKASTETTUIEN KOHTEIDEN SIJAINTI YLEISKARTALLA.....	2
KARTTA VUONNA 2007 TARKASTETUISTA ALUEISTA.....	3
1. JOHDANTO.....	4
1.1. INVENTOINNIN LÄHTÖKOHDAT.....	4
1.2. INVENTOITU ALUE.....	5
1.3. KENTTÄTYÖMENETELMÄT.....	5
1.4. ALUEEN TUTKIMUSHISTORIA.....	7
2. PYHTÄÄN ASUTUSHISTORIA.....	7
3. MUINAISJÄÄNNÖSKOHDELUETTELOT.....	10
3.1. LUETTELO ENTUUDESTAAN TUNTEMATTOMISTA KOHTEISTA.....	10
3.2. LUETTELO ENTUUDESTAAN TUNNETUISTA HISTORIALLISEN AJAN KOHTEISTA.....	11
4. YHTEENVETO.....	11
5. MUINAISJÄÄNNÖSKOHTEET.....	13
5.1. ENTUUDESTAAN TUNTEMATTOMAT KOHTEET.....	13
Kaunissaari Härkälampi.....	13
Kaunissaari Tyni.....	15
Långön Kyrklandet.....	17
Fritzens berget.....	19
Itäkirkonkylä Puutaksenpelto.....	21
Hinkaböle (Hinkapyöli).....	22
Klåsarö Välisaari 1.....	24
Klåsarö Välisaari 2.....	25
Klåsarö Välisaari 3.....	26
Klåsarö Välisaari 4.....	27
Pappila Suurpappila.....	28
Pyhtää Pettersäng.....	29
Pirtnuora Rekniskorpi.....	31
Purola Suomaja.....	33
Purola Majakorpi.....	34
Ahvenkosken kartano.....	35
Itäkirkonkylä Stockfors 1.....	37
Itäkirkonkylä Stockfors 2.....	39
Purola Alakylä.....	40
Itämyllykylä Danielsbacka.....	41
Kiviniemi.....	42
Länsikylä Länsmans.....	43
Heinlahti Ivars.....	44
5.2. ENTUUDESTAAN TUNNETUT HISTORIALLISEN AJAN KOHTEET.....	45
Kaunissaari Vironniemi.....	45
Långön.....	46
Merikoski.....	47
Verssonkangas.....	48
Itäkirkonkylä.....	49
Långön Båksudden.....	49
Sammalsuo 3.....	50
Skoas.....	50
Iivarinmäki.....	51
Palokangas.....	52
Laukkanen.....	53
Rahakivi.....	53
Rukan sulku.....	54
Majaniemi.....	54
Harjunpää.....	55
5.3. PERUSKARTTAOTTEET.....	56
LÄHTEET.....	78
LUETTELO DIGITAALIKUVISTA.....	79
LUETTELO MUSTAVALKOKUVISTA.....	80

VUONNA 2007 TARKASTETUT ALUEET

Alueet on merkitty oranssilla.

Mk 1:150 000

1. JOHDANTO

1.1. INVENTOINNIN LÄHTÖKOHDAT

Museoviraston arkeologian ja rakennushistorian osastojen yhteisessä inventointiprojektissa etsittiin uusia kiinteitä muinaisjäänöksiä Kotkasta ja Pyhtäästä 30.7.–31.8.2007. Kustannuksista vastasivat Kotkan ja Pyhtään kunnat, Euroopan aluekehitysrahasto (tavoite 2 -ohjelma), Kaakkois-Suomen tiepiiri sekä Museovirasto. Inventoinnin toteutuksesta esi-, kenttä- ja jälkitöineen huolehti Museoviraston tutkija FM Katja Vuoristo. Tutkimukset liittyivät laajempaan, koko Etelä-Kymenlaakson kattavaan inventointihankkeeseen. Maastotarkastukseen sisältyi viikon pituinen saaristoinventointi ja kahden viikon pituiset mantereen inventoinnit kummassakin kunnassa. Mantereen läpikäymisessä keskityttiin entuudestaan tuntemattomien historiallisen ajan muinaisjäänösten etsimiseen, mutta saaristossa etsittiin historiallisten kohteiden lisäksi myös esihistoriallisia muinaisjäänöksiä. Kotkassa ja Pyhtäässä tehtiin myös kuukauden pituinen sotahistoriallisten kohteiden inventointi, jonka suoritti John Lagerstedt. Inventointien kokonaiskustannukset olivat yhteensä 26 450 €. Sotahistoriallista muinaisjäänöksistä on jätetty erillinen raportti ja historiallisen ajan muinaisjäänösten inventoinneista on tehty omat raporttinsa kummankin kunnan osalta.

Pyhtäästä tunnettiin ennen vuoden 2007 inventointia 15 historiallisen ajan muinaisjäänöstä sotahistoriallisia kohteita lukuun ottamatta. Lisäksi tunnettiin muutamia ajoittamattomia tai moniperiodisia kohteita, jotka on lueteltu jo vuoden 2006 inventointiraportissa (Seppälä). Vuoden 2007 saariston ja mantereen inventoinnissa havaittiin yhteensä 23 uutta kohdetta, joista 22 ajoittuu historialliseen aikaan ja 1 pronssikauteen. Viimeksi mainittu käsittää kaksi kivistä kasattua hautaröykkiötä. Historiallisen ajan muinaisjäänöksiin kuuluvat vanhat kylänpaikat, käytöstä jääneet tienpohjat, sillanpaikat, myllyt, hiilimiilut, torpanpaikat, kiviunit, kartanot ja kellarinpohjat.

Tiedot kaikista muinaisjäänöksistä on koottu Museoviraston ylläpitämään muinaisjäänösrekisteriin. Tietoja voidaan käyttää hyväksi paitsi arkeologisessa tutkimuksessa, myös esimerkiksi asema- tai yleiskaavaa laadittaessa tai tielinjoja suunniteltaessa. Lisäksi muinaisjäänöksiin liittyviä tietoja voidaan käyttää matkailullisiin tarkoituksiin.

Ennen kenttätöiden alkua inventoinnista tiedotettiin Kotkan ja Pyhtään kunnille. Kymen Sanomat julkaisi elokuun alkupuolella sivun kokoisen artikkelin maastotöiden tilanteesta. Lehtileikkeen perusteella tuli muutama yhteydenotto mahdollisista muinaisjäänöskohteista, jotka tarkastettiin. Inventoinnin alussa myös Porvoon paikallisradio osoitti kiinnostustaan. Maastotöistä ilmoitettiin myös Museoviraston ulkoisilla www-sivuilla ja lisäksi Museoviraston kautta lähetettiin tiedote Kymenlaakson alueen medialle.

Helsingissä 31.12.2007

Katja Vuoristo, FM

1.2. INVENTOITU ALUE

Pyhtää sijaitsee Kaakkois-Suomen rannikolla Ruotsinpyhtään ja Kotkan välissä. Etelässä alue rajautuu Suomenlahteen ja lännessä sekä pohjoisessa Pyhtäätä rajaa Kymijoen läntinen haara, joka laskee Tammijärvestä Ahvenkosken kautta mereen. Kunnan poikki kulkee itärajalta vievä valtatie 7.

Maa-alaltaan Pyhtää on suurimmaksi osaksi huuhtoutunutta ja erittäin kivikkoista moreeni- ja kalliomaata. Lisäksi alueella on muutamia laajempia savi-alueita, kuten esimerkiksi Länsikylän ja Myllykylän tasankolaaksoissa, jotka sijaitsevat kallioiden ja harjujen väleissä. Pyhtäätä halkoo useampi sora- ja harjujakso, joista pisin on n. 20 km pituinen ja lähes pohjois-eteläsuuntainen Harjukylän ja Munapirtin välinen harjujakso. Kallioalueista erottuu laajimpana rannikon lounaasta koilliseen suuntautuva korkeiden ja jyrkkärinteisten selänteiden jakso.

Merenpinnan korkeus on noussut esihistorialliselta ajalta nykypäiviin tullessa huomattavasti. Tämä vaikuttaa erityisesti siihen, että kivi- ja pronssikautiset muinaisjäännökset saattavat sijaita nykyisin melko kaukana vedenrajasta, vaikka ne ovat aikanaan olleet melko rantasidonaisia. Kivikautiset asuinpaikat löytyvät kutakuinkin 30–15 metrin korkeuskäyriltä, siten, että vanhimmat kohteet ovat ylempänä kuin nuoremman kivikauden kohteet. Pronssikaudella rannankorkeus on ollut n. 12,5 metrin kohdalla, kun taas myöhemmän rautakauden lopulla oltiin jo melko lähellä nykyistä rannankorkeutta eli n. 5 metrissä. Vesistöhistoriaa on selvitetty tarkemmin Sirkka-Liisa Seppälän vuoden 2006 esihistoriallisia muinaisjäännöksiä koskevassa inventointiraportissa sivuilla 3–4. Historiallisen ajan inventointiin rannansiirtyminen ja siihen liittyvät vaihtelut eivät juuri vaikuta, mutta tietoja on käytetty hyväksi saariston inventoinnissa, jonka yhteydessä etsittiin myös esihistoriallisia kohteita. Kohteita voidaan ajoittaa rannansiirtymiskronologian mukaan tiettyä aikaa nuoremiksi. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi 7,5 metrin korkeuskäyrän läheltä löytynyttä hautaröykkiöksi tulkittua muinaisjäännöstä ei voida ajoittaa Kymenlaaksossa pronssikautiseksi, koska tiedetään, että kyseinen maanpinnan korkeus on ollut vielä tuolloin veden alla. Historiallisen ajan - ja jo rautakaudenkin asuinpaikkoihin on rannanläheisyyttä enemmän vaikuttanut hyvien viljelysmaiden sijainti lähistöllä, sillä maatalous oli peruselinkeino. Aikaisemmin kalastus oli yksi tärkeimmistä elinkeinoista.

1.3. KENTTÄTYÖMENETELMÄT

Inventoinnissa keskityttiin vanhojen kylätonttien paikkoihin sekä elinkeinohistoriallisiin muinaisjäännöksiin, kuten myllynpaikkoihin, kaskiröykkiöihin ja tiilenpolttoalueisiin sekä historialliseen tiestöön. Maastotöissä panostettiin uusien entuudestaan tuntemattomien muinaisjäännösten etsintään, mutta myös osa vanhoista tunnetuista kohteista tarkastettiin. Löytöjen pintapoisuutta pystyttiin tekemään ainoastaan yhdessä kohteessa, sillä pellot olivat elokuussa vielä viljalla. Havaittuja löytöjä ei kerätty talteen. Sotahistoriaan liittyvät kohteet rajattiin inventoinnin ulkopuolelle, koska ne tarkastettiin erikseen John Lagerstedtin toimesta. Tämän vuoksi mantereella ei tarkastettu sotilasleireihin liittyviä kiviunien (ns. ryssänuunien) paikkoja.

Kenttätöitä edelsi arkistojen läpikäyminen ja erityisesti vanhan kartta-aineiston selvittäminen. Historialliset kartat asemoitiin peruskarttojen päälle, minkä perusteella valittiin tiettyjä alueita maastossa tarkastettaviksi. Tällaisia olivat mm. vanhojen kyläntonttien paikat ja käytöstä jääneet tieosuudet. Vanhimpien karttojen asemointi oli osittain melko hankalaa, koska kiinnekohtia nykykarttoihin oli vaikea löytää.

Maastossa tarkastettiin vanhoissa kartoissa näkyvien alueiden lisäksi paikallisten asukkaiden tietoon perustuvia kohteita, kuten erilaisia kiveyksiä. Saaristossa käytiin vanhaan karttamateriaaliin perustuvan tiedon lisäksi läpi myös hautaröykkiöiden kannalta sopivia maastokorkeuksia. Löydettyjen kohteiden sijaintitiedot otettiin ylös GPS-paikantimella ja kohteet valokuvattiin. Inventoiduilla alueilla tehtiin tarvittaessa koekuoppia sekä käytettiin maakairaa. Muinaisjäännösalueiden rajaaminen perustuu maastossa tehtyihin havaintoihin, kuten rakenteisiin ja arvioon siitä, kuinka laajalla alueella muinaisjäännös on voinut säilyä. Rajauksissa on käytetty hyväksi myös vanhoja karttoja.

Vanhoissa kyläntonteissa ja kartanonpaikoissa on muinaisjäännökseksi toteamisen kohdalla käytetty kriteeriä, jonka mukaan niissä on täytynyt todennäköisesti säilyä vanhojen rakenteiden jäännöksiä nykyisen rakennuskannan lisäksi. Esimerkiksi vanhoissa kartoissa esiintyviä kyläntontteja, jotka ovat nykyisin täyteen rakennettuja tai joihin on 1900–2000-lukujen vaihteessa rakennettu uusi asuintalo, ei ole kelpuutettu muinaisjäännöksiksi. Nykyinen rakentaminen muokkaa radikaalisti koko tonttia, koska ne kaivetaan kaivinkoneella lähes kokonaan auki melko syvälle nykyisestä maanpinnasta. Tämä aiheuttaa sen, ettei alueella ole voinut säilyä pintakerrosten alla muita rakenteita. Sen sijaan ennen rakentaminen on ollut huomattavasti kevyempää, sillä maata ei ole välttämättä muokattu juuri ollenkaan. Tämän vuoksi vanhojen kerrostumien säilyminen on todennäköisempää sellaisilla alueilla, joilla on säilynyt vielä 1800-luvun ja 1900-luvun alkupuolen rakennuskantaa.

Muinaisjäännösten ajoittamisessa käytetään karkeasti viittä eri periodia eli kivikausi, pronssikausi, rautakausi, keskiaika sekä uusi aika. Historiallisen ajan kohteiden ollessa kyseessä joudutaan käyttämään usein tarkemmin erittelemätöntä käsitettä ”historiallinen aika”, joka saattaa sisältää sekä keski- että uuden ajan. Tätä määrittelyä joudutaan käyttämään silloin, kun muinaisjäännöksestä ei voi varmuudella sanoa kumpaan aikakauteen se kuuluu. Usein kohde saattaa ajoittua molempiin, kuten esimerkiksi keskiajalla perustettu kyläntontti, joka on ollut jatkuvasti asuttuna aina nykypäiviin saakka. Arkeologiassa käytetyt ajoitusjaksot on esitetty oheisessa taulukossa.

Periodi	Ajoitus
Kivikausi	9000–1300/1500 eKr.
Pronssikausi (varhaismetallikausi)	1300/1500–500 eKr.
Rautakausi	500 eKr.–1200/1300 jKr.
Keskiaika	1200/1300–1500 jKr.
Uusi aika	1500–1900 jKr.

Muinaismuistolaki rauhoittaa automaattisesti kaikki kiinteät muinaisjäännökset muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta, jolloin niihin kajoaminen ilman asianmukaista lupaa on kielletty. Muinaismuistolain suojaamat kiinteät muinaisjäännökset luokitellaan Museovirastossa vakiintuneen käytännön mukaan kolmeen rauhoitusluokkaan seuraavasti:

1 = valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävä muinaisjäännös, jonka säilyminen on turvattava kaikissa olosuhteissa.

2 = kohteen määrittely edellyttää lisätutkimuksia, joiden jälkeen muinaisjäännös voidaan siirtää luokkiin 1 tai 3.

3 = muinaisjäännös on tuhoutunut tai hyvin epämääräinen.

Mahdolliset muinaisjäännökset ovat kohteita, jotka eivät tämän hetkisen tiedon perusteella täytä muinaisjäännöksen määritelmää, mutta jotka lisätutkimusten jälkeen voidaan mahdollisesti luokitella suojeltaviksi kiinteiksi muinaisjäännöksiksi. Nämä kohteet eivät siis ainakaan toistaiseksi ole muinaismuistolain tarkoittamia ja rauhoittamia suojelukohteita, mutta ne on hyvä ottaa maankäyttösuunnitelmissa huomioon siltä varalta, että alueelta saattaa tulla vastaan muinaisjäännökseen viittaavia rakenteita tai löytöjä. Suurin osa Pyhtäästä löydetystä muinaisjäännöksistä on arvioitu rauhoitusluokkaan 2. Tämä tarkoittaa sitä, että kohteissa on suoritettava tutkimuksia ennen kuin muinaisjäännösalueella voidaan suorittaa esim. maanmuokkausta. On muistettava, että muinaisjäännöksen luokan arviointi voi muuttua tutkimusten jälkeen ja se saattaa siirtyä 1-luokkaan, jolloin maankäyttösuunnitelmia joudutaan muuttamaan.

1.4. ALUEEN TUTKIMUSHISTORIA

Pyhtäässä on tehty viimeksi vuonna 2006 koko kunnan kattava inventointi (Seppälä), mutta tämä käsitti ainoastaan esihistorialliset kohteet. Tätä aikaisemmin kunnan inventointi on tehty jo vuonna 1938 (Grundstroem). Tällöin on käyty läpi myös jonkin verran saaristoa. Em. tutkimusten lisäksi Pyhtäässä on tehty suppeampia seutukaavainventointeja sekä muita pienempiä inventointeja. Timo Miettinen ja Marita Kykyri ovat tehneet alueella useita maastotarkastuksia Kymenlaakson maakuntamuseon toimesta 1970–2000-luvuilla. Lisäksi kunnassa on tehty joitakin pienehköjä kaavoitukseen (Seppälä 2004; Jussila 2004, Vuoristo 2006) ja valtatiehen 7 liittyviä tarkastuksia (Vuoristo ja Lesell 2005).

Historialliseen aikaan liittyviä inventointeja ei Pyhtäässä ole tehty kuin vain muutamia. Valtatien 7 linjauksen ja Pyhtään kirkonkylän kaavainventoinnissa huomioitiin myös historialliset muinaisjäännökset ja näiden lisäksi Kymenlaakson maakuntamuseon arkeologit ovat tarkastaneet historiallisia kohteita. Lisäksi Tapani Ahvenisto on tarkastanut vuonna 1968 Pyhtään vanhoja hautausmaita. Vuonna 2007 Pyhtäässä tehtiin sotahistoriallisten kohteiden inventointi (Lagerstedt).

2. PYHTÄÄN ASUTUSHISTORIA

Pyhtäästä tunnetaan useita kivikauteen sekä myös joitakin varhaismetallikauteen ajoittuvia esihistoriallisia asuinpaikkoja, mutta rautakautiset asuinpaikat puuttuvat vielä kokonaan, vaikka kunnasta tunnetaankin useita rautakauteen ajoittuvia hautaröykkiöitä. Ensimmäiset kirjalliset lähteet Pyhtään asutuksesta ajoittuvat

keskiaikaan, ja niitäkin on vain muutamia. Vanhin tunnettu Pyhtääseen liittyvä maininta on vuodelta 1347. Lähdetiedot ovat satunnaisia katkelmia oikeuden pöytäkirjoista, joissa mainitaan nimeltä pyhtääläisten lauta- ja katselmusmiesten nimiä. Rautakauden ja varhaiskeskiajan välinen aika perustuu pitkälti nimistötutkimukseen, jonka perusteella näyttäisi siltä, että Kymenlaakson rannikkoseudulla on ollut vakituista asutusta ainakin jo keskiajan alussa. (Oksanen 1991: 41–43.) Useat rautakautiset hautaröykkiöt viittaavat siihen, ettei Pyhtää ole ollut autio rautakaudellakaan.

Keskiaikaisten lähteiden vähäisyydestä huolimatta voidaan niistä todeta, että kaikki Pyhtään maakirjakylät ovat syntyneet jo ennen 1500-lukua (Oksanen 1991: 33). 1500-luvulta lähtien kirjalliset maininnat Pyhtäästä lisääntyvät ja 1600–1700-luvuille mentäessä tiedot eri kylien asukasluvuista ja tilojen omistajista kasvavat huomattavasti. Lisäksi 1600-luvun loppupuolelta lähtien on säilynyt jonkin verran vanhoja karttoja, jotka liittyvät verotukseen ja maanomistukseen. Näihin karttoihin on saatettu merkitä myös talojen paikat. Kaakkois-Suomesta 1600-luvun karttoja on kuitenkin melko vähän ja vasta isonjaon yhteydessä tehtyjä karttoja alkaa olla kaikista kylistä. Osa isojakokartoista ajoittuu vasta 1800-luvulle, minkä vuoksi niistä ei välttämättä selviä vanhan, jo keskiajalla perustetun tilan alkuperäinen sijainti. Siitä huolimatta ne kertovat maankäytön historiasta.

Varhaisimmat luettelot Pyhtään taloluvuista ovat vuosilta 1543 ja 1558. Viimeksi mainittu on Kyminkartanon läänin vuoden 1558 taloluettelo, jossa talojen lukumäärä on eroteltu kylittäin. Luettelot käsittävät myös nykyisen Ruotsinpyhtään. Pyhtään keskiajalla syntyneet maakirjakylät ja niiden talojen määrä uuden ajan alussa käyvät ilmi oheisesta taulukosta. Verotettavien talojen määrä pieneni huomattavasti 1600-luvulla ja 1700-luvun alussa. Talojen autioitumiseen vaikuttivat monet sodat ja katovuodet.

kylä	1543	1558	1570	1585	1600	1615	1630
Heinlahti	18	19	17	14	12 (5)	13	12 (7)
Hinkaböle	1	1	1	1	1	1	1
Hirvikoski	6	8	8	8	7	5 (1)	6 (1)
Itäkirkonkylä	10	11	13	12	9	9	7 (1)
Itämyllykylä	5	5	4	5	4	6 (1)	5 (1)
Kaunissaari	3	3	2	2	(3)	(3)	(3)
Kiviniemi	5	5	4	2 (2)	1 (1)	1	1
Kläsarö	1	2	3	2	2	2	1 (1)
Länsikirkonkylä	9	12	11	13	14 (1)	8	11 (1)
Länsikylä	8	10	9	7	7 (5)	7 (1)	5 (3)
Länsimyllykylä	7	6	6	6	6 (1)	4 (2)	2 (5)
Munapirtti	4	3	3	3	5	3 (1)	2 (3)
Pirtnuora	5	4	3	2	2 (1)	1 (1)	1 (1)
Siltakylä	17	14	17	8	12 (6)	6 (10)	7 (11)
Stockfors	1	1	1	1	1	1	1
Suurahvenkoski	10	10	10	11	10 (1)	8 (2)	8 (1)
yhteensä	110	114	112	97 (2)	93 (25)	76 (22)	70 (29)

*Pyhtään kylien asutus vuosina 1543–1630. Autiotilat on merkitty sulkuihin.
(Oksanen 1991: 227; Suomen asutus 1560-luvulla: 189.)*

Pyhtää muodosti jo keskiajalla itsenäisen hallintopitäjän, johon kuului uuden ajan alussa kyliä myös Lapinjärven ja Pernajan puolelta. Myös Elimäki merkittiin ajoittain sen yhdeksi neljännekseksi. Laajimmillaan hallintopitäjä oli 1500-luvun puolivälissä, jolloin siihen kuuluivat Kuppiksen, Juutjärven, Tesjoen, Mertalahden ja Elimäen neljännekunnat. Lisäksi hallintopitäjään kuuluivat neljännesten ulkopuolella olevat Gäddbergsö, Hinkaböle, Kaunissaari, Stockfors, Malmi, Vähä-Ahvenkoski sekä Ahvio. Vuonna 1579 Mertalahden neljännekunta liitettiin Pernajaan. (Oksanen 1991: 51–52.) Pyhtää jakautui 7.8.1743 kahtia Turun rauhansopimuksen jälkeen. Turun rauhassa uuden valtakunnanrajan sovittiin kulkevan Kymijokea pitkin sen läntisimmästä suuhaarasta alkaen, minkä johdosta syntyivät Ruotsinpyhtää eli Strömfors ja Pyhtää, jonka rajojen sisäpuolelle jääneet maakirjakylät löytyvät sivun 8 taulukosta. Pyhtään puolelle jäivät myös keskiajalla perustetut kirkko ja pappila, jotka sijaitsivat Itäkirkonkylässä. (Oksanen 1991: 161.)

3. MUINAISJÄÄNNÖSKOHDELUETTELOT

3.1. LUETTELO ENTUUDESTAAN TUNTEMATTOMISTA KOHTEISTA

Kohdenro	Kohde	Muinaisjäännöstyyppi ja -ajoitus	Peruskartta	pkoo	ikoo	Z m mpy
1000 00 9704	KAUNISSAARI HÄRKÄLAMPI	kivirakenteet, kiviaidat, historiallinen	302308 Kaunissaari	6693223	3487470	7,5–10
1000 00 9711	KAUNISSAARI TYNI	asuinpaikat, kylänpaikat, historiallinen	302308 Kaunissaari	6692737	3487974	2,5
1000 00 9713	LÄNGÖN KYRKLANDET	kivirakenteet, uunit, historiallinen	302308 Kaunissaari	6696174	3480133	5–10
1000 00 9714	FRITZENS BERGET	hautapaikat, hautaröykkiöt, pronssikautinen	302308 Kaunissaari	6696223	3480825	20
1000 00 9715	ITÄKIRKONKYLÄ PUUTAKSENPELTO	kulkuväylät, tienpohjat, historiallinen	302306 Pyhtää	6708844	3475718	15
1000 00 9278	HINKABÖLE (HINKAPYÖLI)	asuinpaikat, kylänpaikat, historiallinen	302306 Pyhtää	6701211	3477348	2,5
1000 00 9729	KLÄSARÖ VÄLISAARI 1	kivirakenteet, sillat, historiallinen	302404 Ruotsinpyhtää	6713454	3474108	12,5
1000 00 9751	KLÄSARÖ VÄLISAARI 2	maarakenteet, kuopat, historiallinen	302404 Ruotsinpyhtää	6713483	3474078	15
1000 00 9757	KLÄSARÖ VÄLISAARI 3	työ- ja valmistuspaikat, myllyt, historiallinen	302404 Ruotsinpyhtää	6713517	3474036	15
1000 00 9758	KLÄSARÖ VÄLISAARI 4	työ- ja valmistuspaikat, historiallinen	302404 Ruotsinpyhtää	6713521	3474014	15
1000 00 9759	PAPPILA SUURPAPPILA	asuinpaikat, virkatalot, historiallinen	302306 Pyhtää	6709677	3474722	5–10
1000 00 9763	ITÄKIRKONKYLÄ PETTERSÄNG	asuinpaikat, torpat, historiallinen	302306 Pyhtää	6709806	3474646	6
1000 00 9764	PIRTNUORA REKNISKORPI	kivirakenteet, uunit, historiallinen	302306 Pyhtää	6705797	3474279	2,5
1000 00 9765	PUROLA SUOMAJA	kulkuväylät, tienpohjat, historiallinen	302306 Pyhtää	6709841	3478655	20
1000 00 9766	PUROLA MAJAKORPI	kulkuväylät, tienpohjat, historiallinen	302306 Pyhtää	6709617	3478193	15–20
1000 00 9768	AHVENKOSKEN KARTANO	asuinpaikat, kartanot, historiallinen	302404 Ruotsinpyhtää	6710048	3471949	15
1000 00 9817	ITÄKIRKONKYLÄ STOCKFORS 1	asuinpaikat, kartanot, historiallinen	302306 Pyhtää	6708002	3475741	2,5
1000 00 9818	ITÄKIRKONKYLÄ STOCKFORS 2	kivirakenteet, kellarit, historiallinen	302306 Pyhtää	6708106	3475837	5
1000 00 9819	PUROLA ALAKYLÄ	asuinpaikat, kylänpaikat, historiallinen	302309 Heinlahti	6705396	3480274	5
1000 00 9822	ITÄMYLLYKYLÄ DANIELSBACKA	asuinpaikat, kylänpaikat, historiallinen	302407 Pernoo	6711291	3483923	5
1000 00 9824	KIVINIEMI	asuinpaikat, kartanot, historiallinen	302309 Heinlahti	6707118	3485555	2,5
1000 00 9825	LÄNSIKYLÄ LÄNSMANS	asuinpaikat, kylänpaikat, historiallinen	302407 Pernoo	6711118	3482208	2,5–5
1000 00 9832	HEINLAHTI IVARS	asuinpaikat, kylänpaikat, historiallinen	302309 Heinlahti	6709853	3488626	7,5

Kiinteät muinaisjäännökset on kirjoitettu mustalla ja mahdolliset muinaisjäännökset harmaalla.

3.2. LUETTELO ENTUUDESTAAN TUNNETUISTA HISTORIALLISEN AJAN KOHTEISTA

Kohdenro	Kohde	Muinaisjäännöstyyppi ja -ajoitus	Peruskartta	pkoo	ikoo	Z m mpy
6240 100 03	KAUNISSAARI VIRONNIEMI	kivirakenteet, uunit, historiallinen	302308 Kaunissaari	6694600	3487850	8
6240 100 05	LÄNGÖN	kivirakenteet, uunit, historiallinen	302308 Kaunissaari	6696200	3480400	5
1000 00 2919	MERIKOSKI	työ- ja valmistuspaikat, raudanvalmistuspaikat, historiallinen	302306 Pyhtää	6709078	3470279	5–7,5
1000 00 3691	VERSSONKANGAS	työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, historiallinen	302306 Pyhtää	6700313	3478763	7,5
1000 00 6105	ITÄKIRKONKYLÄ	kivirakenteet, rajamerkit, historiallinen	302404 Ruotsinpyhtää	6714560	3475330	17,5
1000 00 7070	LÄNGÖN BÄKSUDDEN	muinaisjäännösryhmät, historiallinen	302305 Vahterpää	6695100	3479700	2,5–5
1000 00 7183	SAMMALSUO 3	kivirakenteet, uusi aika	302309 Heinlahti	6707591	3483136	22,5
1000 00 7308	SKOAS	kivirakenteet, rajamerkit, historiallinen	302306 Pyhtää	6708436	3472659	25
1000 00 7311	IIVARINMÄKI	kivirakenteet, kiviadat, historiallinen	302309 Heinlahti	6710349	3488946	8
1000 00 7621	PALOKANGAS	hautapaikat, kesähaudat, historiallinen	302407 Pernoo	6713080	3484000	10–12,5
1000 00 7622	LAUKKANEN	hautapaikat, hautausmaat, historiallinen	302306 Pyhtää	6709180	3475080	2,5–5
1000 00 7623	RAHAKIVI	hautapaikat, hautausmaat, historiallinen	302306 Pyhtää	6707600	3476420	5–7,5
1000 00 7624	RUKAN SULKU	kulkuväylät, kanavat, uusi aika	302306 Pyhtää	6706680	3476280	0–2,5
1000 00 7789	MAJANIEMI	työ- ja valmistuspaikat, ajoittamaton	302304 Ruotsinpyhtää	6718693	3476479	20–22,5
1000 00 7791	HARJUNPÄÄ	työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut, uusi aika	302407 Pernoo	6717880	3483502	25

Kiinteät muinaisjäännökset on kirjoitettu mustalla ja mahdolliset muinaisjäännökset harmaalla.

4. YHTEENVETO

Pyhtäässä tehtiin kesällä 2007 yhteensä 2,5 viikon pituinen kuntainventointi, jonka tarkoituksena oli selvittää Pyhtään historiallisen ajan muinaisjäännöksiä sekä käydä läpi saarissa sijaitsevia entuudestaan tuntemattomia esihistoriallisia ja historiallisia muinaisjäännöksiä. Mantereen esihistoriallisten muinaisjäännösten inventointi on tehty Pyhtäässä vuonna 2006. Pyhtään kuntainventointi liittyi laajempaan, koko Etelä-Kymenlaaksoa koskevaan inventointihankkeeseen ja sen kustannuksista vastasivat Museoviraston lisäksi Pyhtään kunta, Euroopan aluekehitysrahasto ja Kaakkois-Suomen tiepiiri.

Pyhtästä tunnettiin ennen inventointia yhteensä 15 historiallisen ajan kohdetta sotahistorialliset kohteet pois luettuina. Kesän 2007 inventoinnin jälkeen niitä tunnetaan yhteensä 37 eli muinaisjäännökset kasvoivat 22 kohteella. Osa näistä on vanhoja kylän- tai kartanonpaikkoja, jotka vanhimmillaan menevät todennäköisesti keskiaikaan. Lisäksi alueelta löytyi mm. vanhoja tienpohjia ja myllynpaikkoja. Historiallisten muinaisjäännösten lisäksi Pyhtästä löydettiin saaristosta yksi esihistoriallinen hautaröykkiökohde. Kaiken kaikkiaan Pyhtästä tunnetaan nykyisin 145 muinaisjäännöstä. On kuitenkin muistettava, että

muinaisjäännösluku ei ole lopullinen, sillä inventoinnissa ei pystytä koskaan käymään koko kuntaa täysin kattavasti läpi. Historiallisen ajan kohteista on saattanut jäädä huomioimatta erityisesti metsissä sijaitsevia kohteita, kuten erilaisia työ- ja valmistuspaikkoja. Tähän ryhmään kuuluvat mm. hiilimiilut ja tervanpolttopaikat, joiden etsimiseen vanhasta karttamateriaalista ei ole juuri apua. On myös todennäköistä, että entuudestaan tuntemattomia esihistoriallisia kohteita tulee löytymään Pyhtäältä jatkossakin. Uusien muinaisjäännösten löytymiseen saattaa vaikuttaa tulevaisuudessa tiedon lisääntyminen ja tutkimuksellisten seikkojen muuttuminen. Tästä huolimatta nykyistä tietoa Pyhtään muinaisjäännöstilanteesta voidaan kuitenkin pitää hyvänä ja sen pohjalta voidaan toimia eri maankäyttösuunnitelmien yhteydessä.

Uusien muinaisjäännösten etsimisessä käytettiin apuna historiallista kartta-aineistoa ja muita kirjallisia lähteitä, joista käyvät ilmi vanhat kylät ja niiden sijainnit. Saaristossa käytiin läpi myös muinaisia rantakorkeuksia esihistoriallisten muinaisjäännösten löytämiseksi. Saarista ehdittiin käydä läpi ainoastaan Långön ja Kaunissaari. Långön maasto osoittautui odotettua haastavammaksi, eikä saarta pystytty käymään yhden päivän aikana kokonaan läpi. Myös Kaunissaaren pohjoisosa jäi ajanpuutteen vuoksi tarkastamatta, vaikka saarella pystyttiin liikkumaan polkupyörillä. Kaunissaaren pohjoiskärjessä on saattanut olla vanha hautausmaa, sillä niemen hiekkatörmältä on paikallisten mukaan löytynyt ortodoksinen kasteristi. Lisäksi saaren keskiosassa voi olla säilynyt tervahautoja. Pyhtään saaristoa tulisikin inventoida vielä lisää, sillä saarissa on todennäköisesti vielä huomattava määrä entuudestaan tuntemattomia muinaisjäännöksiä.

Pyhtään historiallisen ajan asutuksen yleispiirteinä voidaan todeta, että asuinpaikat ovat sijainneet aikanaan Kymijoen eri haarojen varsilla. Keskiajalla ja 1500–1600-luvuilla perustetut kylät ovat edelleenkin asuttuja ja suurin osa niistä on säilyttänyt vanhan nimensä. Moni vanhoista kyläpaikoista on nykyisin melko täyteen rakennettu, mutta kunnassa on myös sellaisia kyliä tai kartanonpaikkoja, joiden rakennuskanta on vähäisempää ja osin myös vanhempaa. Tällaisia ovat mm. Suurpappila, Stockforsin kartano, Hinkaböle ja Itämyllykylän Danielsbacka. Näissä vanhan asutuksen jäännökset ovat todennäköisesti säilyneet hyvin, kun taas äskettäin uusiorakennetuilla kylätonteilla mahdollisuudet vanhojen rakenteiden jäännösten säilymiseen ovat hyvin vähäisiä. Hyvin säilyneiden kyläpaikkojen säilymiseen tulisikin kiinnittää tulevaisuudessa huomiota. Suurin vaara näiden tuhoutumiseen on raskas uudisrakentaminen, jonka yhteydessä maata kaivetaan laajalta alueelta kaivinkoneella pois.

Matkailun kannalta Pyhtään historiallisen ajan muinaisjäännösten tarjoamat näkymät ovat melko vähäisiä, sillä mahdolliset säilyneet rakenteet ovat pääosin maan alla, eikä kohteissa ole juuri konkreettista nähtävää. Lisäksi vanhat kyläpaikat ovat edelleenkin asuttuja, joten turisteista voisi olla haittaa paikallisille asukkaille. Hinkaböle tarjoaa kuitenkin mahdollisuuden tutustua vanhempaan asutuskantaan, sillä paikka on toiminut museona. Samassa yhteydessä voitaisiin kertoa tarkemminkin Pyhtään asutushistoriasta. Veneilijöille nähtävyydeksi sopisi myös Långön Kyrkalandetin hyvin säilyneet kiviunnit. Tällä hetkellä muinaisjäännös on kuitenkin vaikeasti saavutettavissa isommalla veneellä liikuttaessa, sillä saaren satamapaikka sijaitsee erittäin hankalan matkan päässä.

5. MUINAISJÄÄNNÖSKOhteET

5.1 ENTUUDESTAAN TUNTEMATTOMAT KOhteET

KAUNISSAARI HÄRKÄLAMPI

1000 00 9704

PERUSTIEDOT KOhteESTA

Laji: kiinteä muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: kivrakenteet

Tyypin tarkenne: kiviaidat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Koordinaatit: pkoo 6693223, ikoo 3487470, z = 7,5–10 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatit

Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 20,2 km kaakkoon

Peruskartta: 302308 Kaunissaari

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 2.8.2007

Kuvat: mv 128804: 1–2, digi 1–2

Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee Kaunissaaren kylän luoteispuolella ja Leppäniemen vievän metsätien koillispuolella kuusia kasvavassa metsässä. Paikalla on sammalen peitossa oleva kylmämuurattu kiviaita, jonka leveys on 1–1,5 m ja korkeus 0,5–1 metriä. Aidan päällä kasvaa paksuja kuusia ja se rajaa kahdelta sivulta vanhaa pusikoitunutta ja metsittynyttä peltoa, jonka keskellä on vadelmaa kasvava kumpare. Tällä alueella on saattanut olla jokin rakennus. Kiviaitaa löytyy myös lounaasta tien läheltä, mutta se on uudemman oloista kuin metsässä oleva rakenne. Muinaisjäännöksen rajat perustuvat näkyviin rakenteisiin.

Kuva 1. Kiviäidan koillis-lounassuuntainen sivu. Idästä. Kuv. K. Vuoristo.

Kuva 2. Kiviäidan kaakko-luodesuuntainen sivu. Lännestä. Kuv. K. Vuoristo.

KAUNISSAARI TYNI**1000 00 9711**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös
 Muinaisjäänöstyyppi: asuinpaikat
 Tyypin tarkenne: kylänpaikat
 Ajoitus: historiallinen
 Rauhoitusluokka: 2
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6692737 , ikoo 3487974, z = 2,5 m mpy
 Koordinaattiselite: kivijalan keskikoordinaatit
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 20,9 km kaakkoon
 Peruskartta: 302308 Kaunissaari

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 2.8.2007

Kuvat: mv 128804: 3–5. digi 3–4

Karttaotteet: peruskarttaote

Lähteet:

Hovi, Ulla 1985. Kaunissaaren rakennuskannan inventointi. Ote Museoviraston julkaisusta Rakennuskulttuurin luetteloita n:o 15 1/1984.

Kaunissaaren maisemanhoitosuunnitelma. Kymenlaakson seutukaavaliiton julkaisuja B: 73. Kotka 1987.

Oksanen, Eeva-Liisa 1991. Vanha Pyhtää. Pyhtään ja Ruotsinpyhtään historia vuoteen 1743. Loviisa.

Kohde sijaitsee Kaunissaaren kylässä Verkkoniemen tyvessä Pien- ja Suurilahden välissä. Verkkoniemen länsirannalla on säilynyt vanhoja 1800-luvulle ajoittuvia kalastusmajoja ja koko lähiympäristön asutus on säilyttänyt vanhan saaristolaiskylän tunnelman. Kaunissaaren vanha asutus on sijainnut vielä 1700-luvun loppupuolella Pienlahden ympärillä, kun taas myöhemmin se on levittäytynyt hieman pohjoisemmaksi kohti Suurilahtea.

Kaunissaareissa on 1500-luvun puolivälin tienoilla ollut kolme taloa, jotka vähenivät vuosisadan loppupuolella kahteen. Tilat olivat kruunulle perustettuja kirkontiloja. 1600-luvun alkupuolella Kaunissaareissa oli enää kolme autiota ja verotettavien talojen määrä vaihteli vuodesta 1648 lähtien yhdestä kolmeen aina 1700-luvun alkupuoliskolle saakka. Saaren taloluku kasvoi vuoteen 1777 mennessä kuuteen. Kaunissaaren kantatiloja olivat Tyni, Jaakkola ja Korppas.

Tyni kuului aluksi Pyhtään kirkolle, mutta Kustaa Vaasa perutti sen myöhemmin kruunulle. Tila kärsi autoitumisista 1500-luvun lopulta lähtien. Se kuului 1600-luvun puolivälissä aluksi kenraalimajuri Arvid Forbusin ja myöhemmin luutnantti Arvid Sveninpojan rälssiin. Tila palautui 1660-luvulla kruunulle ja siitä tuli ratsutilan aputila. Jaakkola ja Korppas olivat myös Pyhtään kirkon tiloja, mutta ne jätettiin autioina määräjakoilaitoksen ulkopuolelle. (Oksanen 1991: 132, 213, 227–228.)

Tynin nykyisen tilan vieressä on aukealla tontilla pienen punaiseksi maalatun pajan luoteispuolella kaksi kiviriviä, jotka saattavat olla jonkin vanhemman rakennuksen kivijalkaa. Kiveykset jatkuvat samansuuntaisina kuin nykyisen rakennuksen seinät. Kasvillisuus on niiden välissä hieman rehevämpää kuin muualla. Kiveykset saattavat kuulua myös aikaisempaan pajaan, joka on sijainnut nykyisen paikalla (Ulla Hovi 1985). Kyseisen alueen vieressä ja Tynin nykyisen tilan alueella on todennäköisesti säilynyt myös muiden vanhempien rakenteiden jäännöksiä, sillä aluetta ei ole nykyisistä rakennuksista huolimatta muokattu paljoa. Osa Tynin rakennuksista on peräisin 1800-luvulta (Kaunissaaren maisemanhoitosuunnitelma 1987: 20). Muinaisjäänösalueen rajausta perustuu arvioon siitä, kuinka laajalla alueella vanhempia rakenteita on voinut säilyä.

*Kuva 3. Mökin edustalla on todennäköisen rakennuksen pohjan jäännöksiä. Kaakosta.
Kuv. K. Vuoristo.*

*Kuva 4. Verkkosaaren venevajoja ja kalastusmajoja Tynin länsipuolella. Koillisesta.
Kuv. K. Vuoristo.*

LÅNGÖN KYRKLANDET**1000 00 9713**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Muinaisjäänöstyyppi: kivirakenteet

Tyypin tarkenne: uunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 8

Koordinaatit: pkoo 6696174, ikoo 3480133, z = 5–10 m mpy

Koordinaattiselite: keskimmäisen uunin (4) koordinaatit

Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 14 km eteläkaakkoon

Peruskartta: 302308 Kaunissaari

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 3.8.2007

Kuvat: mv 128804: 6–8, digi 5–7

Karttaotteet: peruskarttaote

Lähteet: Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta vuosilta 1776—1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Tampere.

Kohde sijaitsee Gravgårdsvikenin eteläpuolella sijaitsevalla niemekkeellä. Alue on kivikkoista sammalta ja sekametsää kasvava jyrkähkö rinne, joka laskee merelle päin. Paikka on suojaisa ja sen lähistöllä sijaitsee lähde. Alueella on kahdeksan kivistä rakennettua uunia, jotka ovat todennäköisesti venäläisten sotilaiden rakentamia. Kuninkaan kartastoon Kyrklandetin koillispuolelle on merkitty satamapaikka (Alanen ja Kepsu 1989: 57).

Kiviunien koko vaihtelee n. 1,5 x 2,5 metristä 2 x 3 metriin. Läntisintä uunia on mahdollisesti käytetty myöhemmin myös rajapyykkinä. Osa kiveyksistä on kasattu isomman maakiven varaan luonnonkivistä ja ne ovat osin sammalen peittämiä. Uunien suuaukkojen suunta vaihtelee, osa niistä on rantaan ja osa saaren keskiosaan päin. Rakenteet sijaitsevat n. 25 x 150 metrin kokoisella alueella rannan suuntaisesti. Muinaisjäänösalueen rajausta perustuu näkyviin rakenteisiin ja GPS-paikantimella tehtyihin mittauksiin.

Kyrklandetin itäpuolelle on merkitty myös kahdeksan kiviunin muinaisjäänösalue (Långön 624 01 0005). Kohde on löytynyt Viggo Groundstroemin tekemän inventoinnin yhteydessä jo vuonna 1938 ja muinaisjäänöksen sijaintitiedot saattavat olla epätarkkoja. Kyseisessä inventointikertomuksessa mainitaan, että vain yksi uuneista olisi säilynyt kokonaisuutena, joten kyseessä ei todennäköisesti ole sama kohde kuin vuoden 2007 inventoinnissa havaittu. Alueella, jossa Långön muinaisjäänöksen olisi pitänyt sijaita, ei havaittu merkkejä kiviuneista. Tosin maasto oli tällä kohdalla erittäin vaikeakulkuista ja paikalla oli tehty myös metsänhakkuuta. Paikalla kulki pieni puro, mikä viittaa kuitenkin siihen, että siellä on saattanut olla uuneja, sillä vedensaanti levähdyspaikalla on ollut tärkeää.

Kuva 5. Läntisin kivi-uuni (1), jota on saatettu käyttää myöhemmin rajamerkinä. Lounaasta. Kuv. K. Vuoristo.

Kuva 6. Edellisen vieressä sijainnut uuni (2). Lounaasta. K. Vuoristo.

Kuva 7. Keskimäinen kivi-uuni (4). Pohjoisesta. Kuv. K. Vuoristo.

FRITZENS BERGET**1000 00 9714**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Muinaisjäänöstyyppi: hautapaikat

Tyypin tarkenne: hautaröykkiöt

Ajoitus: pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2

Koordinaatit: pkoo 6696223, ikoo 3480825, z = 20 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatit

Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 14,2 km etelälounaaseen

Peruskartta: 302308 Kaunissaari

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 3.8.2007

Kuvat: mv 128804: 9–10, digi 8–9

Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee Långön koillisosassa Fritzens bergetin lounaisosassa. Kallion alarinteessä sijaitsevan luonnonkivikon eteläpäähän on kasattu kaksi toisissaan kiinni olevaa soikeahkoa kivistä, joiden keskellä on painanteet. Röykkiöiden halkaisija on 2 x 3–4 m ja keskellä olevien kuopanteiden halkaisijat ovat 70–80 cm ja n. 1 m. Kivet ovat pyöreitä ja niiden koko on 20–40 cm. Kohteen alapuolella kasvaa sekametsää ja maasto on kivikkoista. Röykkiöt on ajoitettu korkeutensa perusteella pronssikautisiksi. Muinaisjäänöksen luonteen ja ajoituksen selvittäminen vaatisi tarkempia tutkimuksia.

Vastaavanlainen röykkiö tunnetaan mantereelta Munapirtin Flakanäsistä (624 01 0034). Se on tulkittu rautakautiseksi hautaröykkiöksi matalamman sijaintinsa vuoksi.

Kuva 8. Fritzens berget. Edessä pohjoisempi röykkiö. Pohjoisesta. Kuv. K. Vuoristo.

Kuva 9. Fritzens berget. Edessä eteläisempi röykkiö. Lounaasta. Kuv. K. Vuoristo.

ITÄKIRKONKYLÄ PUUTAKSENPELTO 1000 00 9715

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös
 Muinaisjäänöstyyppi: kulkuväylät
 Tyypin tarkenne: tienpohjat
 Ajoitus: historiallinen
 Rauhoitusluokka: 2
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6708844, ikoo 3475718, z = 15 m mpy
 Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 0,8 km itäkaakkoon
 Peruskartta: 302306 Pyhtää

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 17.8.2007
 Kuvat: 128804: 11
 Karttaotteet: peruskarttaote
 Lähteet: Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta vuosilta 1776—1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Tampere.
 Gardberg, C. J. ja Dahl, Kaj 1991. Kuninkaantie. Turusta Viipuriin. Keuruu.
 Salminen, Tapio 1991. Suuri Rantatie. Tiemuseon julkaisuja 7. Helsinki.

Muinaisjäänös sijaitsee Pyhtään ABC-huoltoaseman sekä kerrostaloalueen väliin jäävällä metsäalueella. Paikalla on säilynyt lyhyt pätkä Suuren Rantatien vanhaa linjausta, joka on jäänyt pois käytöstä tielinjan oikaisun yhteydessä. Polkuna vanha tiepohja on edelleen osittain käytössä. Tien katkaisee uusi kävelytie. Muinaisjäänöksen rajausta perustuu GPS-mittauksiin.

Puutaksenpellon tielinjaus on merkitty Kuninkaan kartastoon Suomesta (1776–1805). Rantatien syntyajankohtaa ei tiedetä varmasti, mutta luultavasti ainakin osa tielinjauksesta on ollut käytössä jo rautakaudella. Kokonaisuudessaan tie on todennäköisesti syntynyt viimeistään 1200-luvun loppupuolella kun Turun ja Viipurin linnoja on alettu rakentaa. Ensimmäiset lähdemaininnat Rantatiestä ovat keskiajalta ja 1500-luvun alusta. Nämä ovat tienvarren maakappaleista annettuja rajatuomioita, joissa tie on mainittu rajamerkinä. Pyhtään ja Kymin rajalta on tiestä maininta vuodelta 1530. Turun ja Viipurin välistä ja Uudenmaan kautta kulkevaa maantietä kuvaillaan ensimmäisen kerran koko matkaltaan Jacob Teitin vuosien 1555–1556 valitusluetteloon sisältyvässä tekstissä ”Suomessa yleisten teiden varsilla olevat tilat, joihin kuningas aikoo asettaa vouteja”. (Gardberg ja Dahl 1991: 9; Salminen 1993: 19–21.)

Pyhtään kirkonkylään on suunnitteilla uusi asemakaava ja Suuren Rantatien käytöstä jäänyt osuus on kiinteä muinaisjäänös, joka tulee huomioida kaavassa SM-merkinnällä.

HINKABÖLE (HINKAPYÖLI)**1000 00 9278**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös
 Muinaisjäänöstyyppi: asuinpaikat
 Tyypin tarkenne: kyläpaikat
 Ajoitus: historiallinen
 Rauhoitusluokka: 2
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6701211, ikoo 3477348, z = 2,5 m mpy
 Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 8,3 km eteläkaakkoon
 Peruskartta: 302306 Pyhtää

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 21.8.2007
 Kuvat: mv 12–17, digi 10–12
 Karttaotteet: peruskarttaote
 Lähteet:
 VA, MHA G14 16/1. Isojakokartta vuosilta 1881–1882.
 Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta vuosilta 1776—1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Tampere.
 Oksanen, Eeva-Liisa 1991. Vanha Pyhtää. Pyhtään ja Ruotsinpyhtään historia vuoteen 1743. Loviisa.

Kohde sijaitsee Hinkapyölinlahden eteläpuolella Tuuskiin vievän tien vieressä. Paikalla on autoitunut kylätontti rakennuksineen, joka on toiminut vielä äskettäin museona. Tontilla on rapistunut vanha asuintalo, joka on Hinkabölen vanha päärakennus ja riihi sekä tontin luoteispuolella sijaitsevan kallion päällä mylly. Lisäksi piha-alueella näkyy painanteita ja vanha kellarikuoppa. Rakennukset ajoittuvat todennäköisesti 1800-luvulle, mutta niitä on kunnostettu jonkin verran myöhemmin. Vanhaan asuinrakennukseen on laitettu mm. peltikatto ja riihi on nostettu lohkottujen kivien varaan soralla tasatulle pohjalle.

Asuinrakennuksen alimpia hirsiiä on uusittu ja tämän yhteydessä maata on ilmeisesti kaivettu talon ympäriltä. Tällä alueella havaittiin runsaasti mm. punasavikeramiikkaa, fajanssia, rautakuonaa sekä muuta kuonaa, palanutta savea, tiilimurskaa sekä sepän takomia rautanuloja ja -tappeja. Lisäksi riihen portaan päälle oli nostettu suuri osittain lohkottu piikivi, mutta tämä liittyy todennäköisesti museotoimintaan. Kivi saattaa olla kuitenkin löytynyt paikan päältä.

Vanhan päärakennuksen takana eli luoteispuolella noin metrin päässä seinästä on isompia kiviä, jotka saattavat olla vanhoja rakennuksen kulmakiviä. Myös talon oven edessä on pieni kiveys. Rakennuksen takana on useampia tunkiokasoja sireenipensaiden vieressä ja länsipuolella on maakellarin jäännökset. Lisäksi torpan edustalla on kuopanne. Alueella näkyy myös joitakin suorassa linjassa ja kulmassa olevia matalia kiviä, jotka voisivat kuulua johonkin aikaisempaan rakennuksen pohjaan.

Paikalla on vuosille 1881–1882 ajoittuvan isojakokartan mukaan ollut tontti sekä useita rakennuksia ja hieman kauempana luoteessa on sijainnut Hinkabölen rälssitila (MHA G14 16/1). Kuninkaan kartastoon Suomesta (1776–1805) rälssitila on merkitty kutakuinkin samalla paikalle, tosin kartta on muuten jätetty piirtämättä. Hinkaböle on kuulunut jo keskiajalla Pyhtään kirkolle, mutta Kustaa Vaasa peruutti sen kruunulle. Tila läänitettiin vuonna 1584 vouti Kristoffer Michelinpojan leskelle Beata Perintyttärelle. Myöhemmin, vuonna 1623, Baetan pojanpoika Kristoffer Perinpoika möi Hinkabölen Ernst Creutzille. Tila on merkitty maakirjoihin välillä säteritilana. (Oksanen 1991: 211.)

Hinkabölen vanha päärakennus on mahdollisesti siirretty aikoinaan nykyiselle paikalleen, kun uusi päärakennus on rakennettu. Tämä on ilmeisesti tapahtunut jo 1800-luvun alkupuolella. (http://www.mogenport.net/fi/hist/talo_hinkabole-1.htm: 3.12.2007.) On myös mahdollista, että Hinkaböle on alun perin sijainnut kyseisellä paikalla ja uusi päärakennus on rakennettu hieman kauemmas peltojen ympäröimälle saarekkeelle. Rälssin alkuperäisen sijainnin selvittäminen vaatisi tarkempia kenttätutkimuksia. Muinaisjäänösalueen rajausta perustuu näkyvien rakenteiden perusteella tehtyyn arvioon.

Kuva 10. Hinkapyölin vanha päärakennus. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.

Kuva 11. Päärakennuksen takapuolen löytöaluetta. Lounaasta. Kuv. K. Vuoristo.

Kuva 12. Hinkapyöli, yleiskuva. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.

KLÄSARÖ VÄLISAARI 1**1000 00 9729**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Muinaisjäänöstyyppi: kivirakenteet

Tyypin tarkenne: sillat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Koordinaatit: pkoo 6713454, ikoo 3474108, z = 12,5 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatit

Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 4,3 km pohjoisluoteeseen

Peruskartta: 302404 Ruotsinpyhtää

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 23.8.2007

Kuvat: mv 128804: 19, digi 14

Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee Välisaaren itäosassa nykyisen vesivoimalaitoksen ohitse vievän tien ja sillan pohjoispuolella. Paikalla on lohkotuista kivistä tehdyn sillan pengerrys. Penkere on tasattu ja sen päällä kasvaa sammalta, heinää ja muutama puu. Sen päälle on nostettu pyöreä myllynkivi, joka liittyy saarella tapahtuneeseen myllytoimintaan. Siltarakenne ajoittuu mahdollisesti 1800-luvulle.

Kuva 14. Kläsarö, Välisaari 1. Pohjoisesta.

KLÄSARÖ VÄLISAARI 2**1000 00 9751**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Muinaisjäänöstyyppi: maarakenteet

Tyypin tarkenne: kuopat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Koordinaatit: pkoo 6713483, ikoo 3474078, z = 15 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatit

Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 4,4 km pohjoisluoteeseen

Peruskartta: 302404 Ruotsinpyhtää

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 23.8.2007

Kuvat: mv 128804: 20, digi 15

Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee Väliisaaren koillisosassa saaren halki vievän tien lounaispuolella. Tien vieressä on n. 3 x 3 metrin kokoinen neliön muotoinen kuoppa, jonka syvyys on n. 1,8 m. Rakenteen seinät on kivetty, mutta ne jäävät sammalen ja hiekan peittoon. Kuopan lounaisseinällä on alareunassa vaakasuora lahonnut hirsi. Kyseessä saattaa olla kellarikuoppa tai mahdollisesti saarella sijainneisiin myllyihin liittyvä rakenne. Myös tien toisella puolella on näkyvissä pyöreä painanne. Rakenteen ajoittaminen ja tarkempi määrittely vaatisivat lisätutkimuksia.

Kuva 15. Kläsarö Väliisaari 2. Mahdollinen kellarikuoppa. Koillisesta. Kuv. K. Vuoristo.

KLÄSARÖ VÄLISAARI 3**1000 00 9757**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös
 Muinaisjäänöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat
 Tyypin tarkenne: myllyt
 Ajoitus: historiallinen
 Rauhoitusluokka: 2
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6713517, ikoo 3474036, z = 15 m mpy
 Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 4,4 km pohjoisluoteeseen
 Peruskartta: 302404 Ruotsinpyhtää

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 23.8.2007
 Kuvat: mv 128804: 21, digi 16
 Karttaotteet: peruskarttaote
 Lähteet:
 Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta vuosilta 1776—1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Tampere.
 Oksanen, Eeva-Liisa 1991. Vanha Pyhtää. Pyhtään ja Ruotsinpyhtään historia vuoteen 1743. Loviisa.

Kohde sijaitsee Välisaaren luoteisrannalla. Paikan koillispuolelta vie silta Puntinsaarelle ja alueen eteläpuolella kasvaa kuusia. Lännessä kasvillisuus muuttuu lehtometsämäiseksi.

Kuninkaan kartastoon Suomessa (1776–1805) paikalle on merkitty kaksi myllyä ja kirjalliset lähteet kertovat, että Klåsarössä oli ainakin vuonna 1640 Lorentz Creutzin sahamylly. Lisäksi vuoden 1641 syyskäräjillä Carl Wreden kirjuri ilmoitti herransa aikovan rakentaa myllyn Klåsarön koskeen. Samalla tiedusteltiin aikoivatko kyläläiset osallistua sen rakentamiseen. Kyläläiset vastasivat myöntävästi, mikä ilmeisesti osoitti sen, ettei heillä ollut vielä omaa myllyä. (Oksanen 1991: 105–106, 109.) Klåsarössä on siis mahdollisesti toiminut kaksi myllyä jo 1640-luvulla, tosin osa laitteistosta ovat saattaneet olla yhteisiä.

Paikalla on säilynyt joenrantaan viettävän rinteen yläosassa kolme tasakorkuista sammalen peittämää mahdollisesti osin lohkottua kiveä itä-länsisuuntaisessa linjassa noin kahden metrin välein. Kivien halkaisija on 50–60 cm. Paikan pohjoispuolella maasto on pääosin tuhoutunut sillanrakentamisen yhteydessä, mutta muutaman neliön suuruinen alue näyttäisi säilyneen melko ehjänä. Saaren itäosassa on säilynyt yksi myllynkivi.

Kuva 16. Klåsarö Välisaari 3. Itä-länsisuuntainen kiveys. Koillisesta. Kuv. K. Vuoristo.

KLÄSARÖ VÄLISAARI 4**1000 00 9758**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: mahdollinen muinaisjäänös

Muinaisjäänöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat

Tyypin tarkenne: -

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: -

Lukumäärä: 1

Koordinaatit: pkoo 6713521, ikoo 3474014, z = 15 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatit

Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 4,4 km pohjoisluoteeseen

Peruskartta: 302404 Ruotsinpyhtää

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 23.8.2007

Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee Väliisaaren luoteisosassa luonnonsuojelualueella lehtimetsässä. Alueen aluskasvillisuus on vähäistä ja tämän vuoksi paikalla on havaittavissa runsaasti kuonaa sekä palanutta savea ja hiilenpaloja. Näitä on erityisesti alueen keskellä olevan sähköpylvään lähellä, mutta varsinkin kuonaa esiintyy myös laajemmalla alueella. Sähköpylvään vieressä on useita kiviä ja kyseessä saattaa olla rikkoontunut kivirakenne. Koska paikka on luonnonsuojelualueella, ei alueella voitu tehdä koekuoppia mahdollisen muinaisjäänöksen toteamiseksi. Kohteen lähistöllä on sijainnut vesimylly ja lisäksi lähellä on myös vanha mahdollinen kellarikuoppa. Viereisellä Puntinsaarella on ollut asutusta jo 1500-luvulta lähtien ja kohde voi liittyä saaren asukkaiden toimintaan.

Saarelta löytynyt kuona saattaa olla raudanvalmistuksessa syntynyttä. Myös paikan sijainti vedenläheisyydessä sopisi kyseiseen toimintaan, mutta ilman lisätutkimuksia kohteen ikää ja käyttötarkoitusta ei voida määritellä. Myös mahdollisten rakenteiden säilyneisyyttä ei voida arvioida ilman tarkempia tutkimuksia.

PAPPILA SUURPAPPILA**1000 00 9759**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös
 Muinaisjäänöstyyppi: asuinpaikat
 Tyypin tarkenne: virkatalot
 Ajoitus: historiallinen
 Rauhoitusluokka: 2
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6709677, ikoo 3474722, z = 5–10 m mpy
 Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 0,5 km luoteeseen
 Peruskartta: 302306 Pyhtää

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 23.8.2007

Kuvat: mv 128804: 22, digi 17

Karttaotteet: peruskarttaote

Lähteet:

Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta vuosilta 1776—1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Tampere.
 Hultin, Herman 1926. Pyttis socken. Helsingfors.
 Oksanen, Eeva-Liisa 1991. Vanha Pyhtää. Pyhtään ja Ruotsinpyhtään historia vuoteen 1743. Loviisa.

Pyhtään Suurpappila sijaitsee Itäkirkonkylän länsipuolella Kymijoen rannassa olevalla peltojen reunustamalla kumpareella. Pappilan nykyinen päärakennus on rakennettu vuonna 1835 ja sitä on jatkettu saman vuosisadan lopulla. Pihapiirissä on tienvieressä vanha aittarakennus ja pihalla kasvaa vanhaa puustoa. Päärakennuksen edustalla on korkeampi terassimainen tasanne, jonka eteläpuolella pihan reunassa on matalammalla betonisen talousrakennuksen jäännöksiä. Pihapiiri on säilynyt avonaisena eikä sinne ole rakennettu mitään uutta. On todennäköistä, että paikalla on säilynyt hyvin myös vanhempia kerrostumia. Kohteen pohjoispuolella, reilun sadan metrin päässä kasvaa tummatulikukkaa, joka indikoi varhaisesta asutuksesta paikalla. Muinaisjäänösalueen rajausta perustuu maastonmuotojen perusteella tehtyyn arvioon.

Pyhtään kirkkoherran pappilan varhaisimmat asiakirjat eivät ole säilyneet nykypäiviin asti, joten sen tarkka perustamisajankohta ja lahjoittaja eivät ole tiedossa. Pappilan perustamisen Pyhtään Länsikirkonkylään nykyiselle paikalleen on kuitenkin oletettu ajoittuvan jo keskiajalle. Kuninkaan kartastoon Suomesta (1776–1805) pappila on merkitty paikan länsipuolella kulkevan tien länsipuolelle, mutta kyseessä saattaa olla myöhemmin rakennettu kappalaisen pappila, joka Lorentz Creutzin kirjeen 13.6.1652 mukaan on perustettu kirkkoherran pappilan ja Länsikirkonkylän väliselle kylän yhteiselle maalle (Oksanen 1991: 80).

Varhaisin maininta Pyhtään kirkkoherrasta on vuodelta 1404. Tällöin lähteissä mainitaan Jöns. Myöhemmin sama henkilö esiintyy nimillä Jöns Jönsinpoika ja Johannes Johanneksenpoika. Viimeisin maininta hänestä on vuoden 1430 paikkeilta. Tämän jälkeen seuraava nimeltä tunnettu kirkkoherra on Thomas, josta on yksi kirjallinen lähde vuodelta 1442. Kymmenen vuoden kuluttua tästä Pyhtään kirkkoherrana toimi Karl Ogygd, joka oli vaihtunut jo vuoteen 1455 Jop tai Jeppe Olofinpoika -nimiseen pappiin. (Hultin 1926: 23–24; Oksanen 1991: 46–49, 78–79.)

Pyhtään kirkonkylään on suunnitteilla uusi asemakaava ja Suurpappilan alue on kiinteä muinaisjäänös, joka tulee huomioida kaavassa SM-merkinnällä.

ITÄKIRKONKYLÄ PETTERSÄNG**1000 00 9763**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Muinaisjäänöstyyppi: asuinpaikat

Tyypin tarkenne: torpat

Ajoitus: rautakautinen?, historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Koordinaatit: pkoo 6709806, ikoo 3474646, z = 6 m mpy

Koordinaattiselite: uuninpohjan koordinaatit

Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 0,7 km luoteeseen

Peruskartta: 302306 Pyhtää

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 27.8.2007

Kuvat: mv 128804: 30–31, digi 25–27

Karttaotteet: peruskarttaote

Muinaisjäänös sijaitsee pappilan pohjoispuolella tien ja pellon välisellä kumpareella lähellä joenrantaa. Paikalla kasvaa runsaasti tummatulikukkaa, joka indikoi yleensä rautakautista muinaisjäänöstä. Tästä ei ole kuitenkaan havaintoja, sillä lähipellolla ei pystytty tekemään pintapöimintää eikä itse kummulla havaittu rautakauteen ajoittuvia rakenteita. Pellon reunassa havaittiin kuitenkin palaneita kiviä sekä hieman palanutta savea. Lisäksi itse kumpareella todettiin pienikokoinen kivistä koostuva kumpu, josta tuli kairatessa tiilimurskaa. Kyseessä on uuninperustus. Sen ympärillä on paksu multakerros, josta tuli myös tiiltä. Paikalla on todennäköisesti ollut torppa, joka ajoittuu historialliseen aikaan. Talonpohjan pohjoispuolella on kumpareen reunassa risuilla täytetty painanne, joka saattaa olla kellarinpohja. Muinaisjäänösalueen rajausta perustuu maastonmuotojen perusteella tehtyyn arvioon.

Pyhtään keskiajalla perustettu pappila sijaitsee kohteen eteläpuolella runsaan sadan metrin päässä, joten on mahdollista, että paikalla on myös keskiaikaisia rakenteita. Muinaisjäänöksen tarkempi määrittely ja ajoittaminen vaatisivat tarkempia tutkimuksia. Pyhtään kirkonkylään on suunnitteilla uusi asemakaava ja Pettersäng on kiinteä muinaisjäänös, joka tulee huomioida kaavassa SM-merkinnällä.

Kuva 17. Suurpappilan päärakennus ja piha-alue. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.

Kuva 25. Tummatulikukka Pettersängin ja Suurpappilan välisellä alueella. Kuv. K. Vuoristo.

Kuva 26. Pettersäng sijaitsee puiden kohdalla olevalla niemikkeellä. Eteläkaakosta. Kuv. K. Vuoristo.

Kuva 27. Pettersäng. Uuninpohja sijaitsee heinää kasvavalla aukealla. Pohjoisesta. Kuv. K. Vuoristo.

PIRTNUORA REKNISKORPI**1000 00 9764**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Muinaisjäänöstyyppi: kivrakenteet

Tyypin tarkenne: uunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Koordinaatit: pkoo 6705797, ikoo 3474279, z = 2,5 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatit

Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 3,4 km pohjoiskoilliseen

Peruskartta: 302306 Pyhtää

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 23.8.2007

Kuvat: mv 128804: 23–25, 36, digi 18–20

Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee Pirtnuoran Alakaupungin pohjoispuolella sijaitsevan peltoalueen keskellä olevalla metsäsaarekkeella, jonka halki virtaa pieni oja. Saareke on kivikkoinen ja siellä kasvaa kuusia. Alueen lounaisosassa on noin 1 x 1 x 0,3 metrin kokoinen sammalen peittämä uunimainen kiveys. Sen luoteispuolella on iso kivenlohkare sekä muutamia pienempiä maakiviä, joiden varaan on kasattu kehämäistä kivimuuria. Kyseessä saattaa olla ns. piilopirtti, jossa paikalliset asukkaat ovat saattaneet piilotella esim. isonvihan aikana. Paikka sopisi tähän sekä sijainniltaan ja vedensaantimahdollisuuksien puolesta.

Paikallisen arkeologian harrastajan Rune Nygårdin mukaan uunimaisen kiveyksen kohdalta on löytynyt metallinilmaisimella rautainen avain, joka ajoittuu historialliseen aikaan.

Kuva 18. Rekniskorpi. Kivetyin uunin perustukset erottuvat heikosti sammalen alta. Kaakosta. Kuv. K. Vuoristo.

Kuva 19. Rekniskorpi. Uuninkiveys sijaitsee siirtolohkareen edustalla ja muurimainen kiveys jää sen oikealle puolelle. Lännestä. Kuv. k. Vuoristo.

Kuva 20. Rekniskorpi. Muurimainen kiveys maakivien varassa. Kaakosta. Kuv. K. Vuoristo.

PUROLA SUOMAJA**1000 00 9765**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Muinaisjäänöstyyppi: kulkuväylät

Tyypin tarkenne: tienpohjat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Koordinaatit: pkoo 6709841, ikoo 3478655, z = 20 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatit

Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 3,7 km itäkoilliseen

Peruskartta: 302306 Pyhtää

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 24.8.2007

Kuvat: mv 128804: 26, digi 21

Karttaotteet: peruskarttaote

Lähteet: Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta vuosilta 1776—1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Tampere.

Gardberg, C. J. ja Dahl, Kaj 1991. Kuninkaantie. Turusta Viipuriin. Keuruu.

Salminen, Tapio 1991. Suuri Rantatie. Tiemuseon julkaisuja 7. Helsinki.

Suureen Rantatiehen kuuluva vanha tienpohja sijaitsee Länsikyläntien luoteispuolella. Tieosuus on merkitty metsätienä vielä nykyiseen peruskarttaan. Kaareva, noin kolme metriä leveä, tienpätkä on hiekka- ja sorapohjainen ja siinä kasvaa paikoin matalaa kasvillisuutta. Muinaisjäänösalueen rajaus perustuu näkyviin rakenteisiin ja GPS-mittaukseen.

Suomajan tielinjaus on merkitty Kuninkaan kartastoon Suomesta (1776–1805). Rantatien syntyajankohtaa ei tiedetä varmasti, mutta luultavasti ainakin osa tielinjauksesta on ollut käytössä jo rautakaudella. Kokonaisuudessaan tie on todennäköisesti syntynyt viimeistään 1200-luvun loppupuolella kun Turun ja Viipurin linnoja on alettu rakentaa. Ensimmäiset lähdemaininnat Rantatiestä ovat keskiajalta ja 1500-luvun alusta. Nämä ovat tienvarren maakappaleista annettuja rajatuomioita, joissa tie on mainittu rajamerkinä. Pyhtään ja Kymin rajalta on tiestä maininta vuodelta 1530. Turun ja Viipurin välistä ja Uudenmaan kautta kulkevaa maantietä kuvaillaan ensimmäisen kerran koko matkaltaan Jacob Teitin vuosien 1555–1556 valitusluetteloon sisältyvässä tekstissä ”Suomessa yleisten teiden varsilla olevat tilat, joihin kuningas aikoo asettaa routeja”. (Gardberg ja Dahl 1991: 9; Salminen 1993: 19–21.)

Kuva 21. Suuren Rantatien vanha linjaus on käytössä edelleen metsätienä. Idästä. Kuv. K. Vuoristo.

PUROLA MAJAKORPI**1000 00 9766**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös
 Muinaisjäänöstyyppi: kulkuväylät
 Tyypin tarkenne: tienpohjat
 Ajoitus: historiallinen
 Rauhoitusluokka: 2
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6709617, ikoo 3478193, z = 15–20 m mpy
 Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 3,1 km itäkoilliseen
 Peruskartta: 302306 Pyhtää

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 24.8.2007
 Kuvat: mv 128804: 27, digi 22
 Karttaotteet: peruskarttaote
 Lähteet: Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta vuosilta 1776–1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Tampere.
 Gardberg, C. J. ja Dahl, Kaj 1991. Kuninkaantie. Turusta Viipuriin. Keuruu.
 Salminen, Tapio 1991. Suuri Rantatie. Tiemuseon julkaisuja 7. Helsinki.

Suureen Rantatiehen kuuluva tienpohja sijaitsee Länsikyläntien luoteispuolella ja Korkiaharjun soranottoalueen koillispuolella. Paikalla on vajaan 200 metrin pituinen käytöstä poistettu kaareva tieosuus, joka erottuu maastossa 3–3,5 metriä leveänä vesakoituneena tasanteena. Tien reunoilla on ojanpenkat. Tienpätkä yhtyy koillisessa Länsikyläntiehen, mutta lounaassa sen katkaisee sorakuopalle vievä tie. Muinaisjäänösalueen rajausta perustuu näkyviin rakenteisiin ja GPS-mittaukseen.

Majakorven tielinjaus on merkitty Kuninkaan kartastoon Suomesta (1776–1805). Rantatien syntyajankohtaa ei tiedetä varmasti, mutta luultavasti ainakin osa tielinjauksesta on ollut käytössä jo rautakaudella. Kokonaisuudessaan tie on todennäköisesti syntynyt viimeistään 1200-luvun loppupuolella kun Turun ja Viipurin linnoja on alettu rakentaa. Ensimmäiset lähdemaininnat Rantatiestä ovat keskiajalta ja 1500-luvun alusta. Nämä ovat tienvarren maakappaleista annettuja rajatuomioita, joissa tie on mainittu rajamerkinä. Pyhtään ja Kymin rajalta on tiestä maininta vuodelta 1530. Turun ja Viipurin välistä ja Uudenmaan kautta kulkevaa maantietä kuvaillaan ensimmäisen kerran koko matkaltaan Jacob Teitin vuosien 1555–1556 valitusluetteloon sisältyvässä tekstissä ”Suomessa yleisten teiden varsilla olevat tilat, joihin kuningas aikoo asettaa vouteja”. (Gardberg ja Dahl 1991: 9; Salminen 1993: 19–21.)

Kuva 22. Suuren Rantatien käytöstä jäänyt linjaus Majakorven kohdalla. Lounaasta. Kuv. K. Vuoristo.

AHVENKOSKEN KARTANO**1000 00 9768**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös
 Muinaisjäänöstyyppi: asuinpaikat
 Tyypin tarkenne: kartanot
 Ajoitus: historiallinen
 Rauhoitusluokka: 2
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6710048, ikoo 3471949, z = 15 m mpy
 Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 3,1 km länsiluoteeseen
 Peruskartta: 302404 Ruotsinpyhtää

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 27.8.2007
 Kuvat: mv 128804: 28, digi 23
 Karttaotteet: peruskarttaote
 Lähteet:
 KA, MHA 125 1/1b. Geometrinen kartta vuodelta 1692.
 Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta vuosilta 1776—1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Tampere.
 Oksanen, Eeva-Liisa 1991. Vanha Pyhtää. Pyhtään ja Ruotsinpyhtään historia vuoteen 1743. Loviisa.

Ahvenkosken kartano sijaitsee Kymijoen Ahvenkosken itäpuolella peltojen ympäröimällä mäellä. Kartanon eteläpuolella kulkee Suuren Rantatien vanha tielinja, joka on nykyisin käytössä yksityistienä. Kartanoalueella on kunnostuksen alla oleva 1800-luvun lopulla rakennettu puinen päärakennus sekä mäen ylimmällä kohdalla osittain kallion päällä kivilinna. Puisen päärakennuksen eteläpuolella on 1800–1900-lukujen taitteeseen ajoittuva terassoitu puutarha. Paikalla näkyy vielä matalia osin sammaloituneita terrassireunuksia. Kivilinnan eteläpuolella on voimakkaasti terassoitua nurmialuetta, mutta sen ja päärakennuksen väliin jää melko muokkaamattoman näköinen piha-alue pihalle johtavine hiekkateineen. Tien ja nurmikon välisessä leikkauksessa näkyy runsaasti tiilimurskaa sekä myös joitakin punasavikeramiikan ja kukkaruukun paloja. Myös mäen länsipuolella sijaitsevalla alueella, jossa on nykyisin muutama talousrakennus, on näkyvissä runsaasti tiiltä. Lisäksi pihanurmen alta erottuu pyöreä vallien ympäröimä alue, joka saattaisi olla vanha kaivonpaikka. Ahvenkosken kartanon alueella on saattanut säilyä vanhempia rakenteita sekä kulttuurikerroksia päärakennuksen molemmin puolin sekä myös hieman alempana lännessä. Kivilinnan kohdalla niitä ei todennäköisesti ole säilynyt voimakkaan maanmuokkauksen vuoksi. Muinaisjäänösalueen rajaus perustuu arvioon.

Kartano on sijainnut Kuninkaan kartaston perusteella 1700–1800-lukujen taitteessa nykyisellä paikalla. Myös vuoden 1692 geometrisen kartan (MHA 125 1/1b) perusteella Ahvenkoski näyttäisi sijainneen samalla mäellä jo tuolloin. Tämän perusteella voidaan olettaa, että tila on alkujaankin perustettu peltojen ympäröimälle mäelle.

Ahvenkosken säterikartanon on perustanut Jacob Duwall viimeistään vuonna 1632, mutta ilmeisesti tila toimi aluksi vain Duwallien karjakartanona. Kartano jäi myöhemmin Jacob Duwallin tyttären Elsa Duwallin ja hänen puolisonsa Lorentz Creutzin haltuun. Ahvenkoski oli aluksi tilanhoitaja Melchior Paulin vastuulla, mutta se vuokrattiin pian kalastusoikeuksineen Johan Booselle, joka kuoli ennen vuotta 1660. Myöhemmin Ahvenkosken vuokralaisena toimi Johan Robbertille. Vuonna 1676 kartanon peri Johan Creutz. Vuonna 1690 kartano peruutettiin kruunulle, mutta se annettiin entisen omistajansa käyttöön säteriratsutilana. Vuoden 1683 säteritarkastuksessa todettiin, että koko Suurahvenkosken kylä oli joutunut Ahvenkosken kartanon alle. Isonvihan aikana kartano oli välillä kokonaan tyhjillään, koska Creutzin perhe asusti sodan ajan Ruotsissa. (Oksanen 1991: 141–144, 207.)

Kuva 23. Ahvenkosken kartano sijaitsee peltojen ja puiden ympäröimällä mäellä. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.

ITÄKIRKONKYLÄ STOCKFORS 1**1000 00 9817**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Muinaisjäänöstyyppi: asuinpaikat

Tyypin tarkenne: kartanot

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Koordinaatit: pkoo 6708002, ikoo 3475741, z = 2,5 m mpy

Koordinaattiselite: kivijalan keskikoordinaatit

Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 1,4 km kaakkoon

Peruskartta: 302306 Pyhtää

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 27.–28.8.2007

Kuvat: mv 128804: 32, digi 28–29

Karttaotteet: peruskarttaote

Lähteet:

KA, MHA 125 13/1c, veronmääräytymiskartta vuodelta 1776.

KA, MHA G13 24/1, isojakokartta vuosilta 1819 ja 1828.

Oksanen, Eeva-Liisa 1991. Vanha Pyhtää. Pyhtään ja Ruotsinpyhtään historia vuoteen 1743. Loviisa.

Stockfors 1 sijaitsee Itäkirkonkylän keskustan ja valtatie 7 kaakkoispuolella Kymijoen rannalla. Paikalla näkyy joen yli vievän sillan kaakkoispuolella n. 17 x 30 m kokoinen kivijalka. Lyhyempi sivu on alun perin ollut noin 10 metriä pitkä, mutta sitä on jatkettu myöhemmin betoniperustuksella. Kivijalka on rakennettu lohkotuista kivistä ja sen sisäpuoli on nykyisin pusikoitunut. Rakenteen ja joen väliin jää kapea alue, jossa näkyy melko moderneja rakennusjätteitä, kuten esim. bitumikaton paloja. Lisäksi alueelta löytyy valkoista fajanssia ja vihertävää tasolasia. Kivijalan lähiympäristö on rakentamatonta ja paikalla on todennäköisesti säilynyt hyvin myös vanhempien rakenteiden jäännöksiä, sillä Stockforsin kartano on vanhojen karttojen perusteella ollut samalla paikalla ainakin 1600-luvun lopulta 1900-luvun puoliväliin. Muinaisjäänösalueen raja-
 rajaus perustuu näkyvien rakenteiden sekä topografian perusteella tehtyyn arvioon.

Stockfors on perustettu viimeistään 1500-luvulla. Tila oli kruunulle peruutettu kirkontila, jonka viljelijä on vuonna 1552 merkitty Itäkirkonkylään. Stockfors esiintyy ensimmäisen kerran omana kylänään vuonna 1558, mutta seuraavan vuosisadan lopulla, vuonna 1692, se liitettiin jälleen Itäkirkonkylään. Stockforsista tuli säterikartano 1660-luvulla, kun Lorentz Creutz liitti siihen kaksi muuta Itäkirkonkylän tilaa. (Oksanen 1991: 132, 144–145, 211–212.)

Pyhtään kirkonkylään on suunnitteilla uusi asemakaava ja Stockfors 1 on kiinteä muinaisjäänös, joka tulee huomioida kaavassa SM-merkinnällä.

Kuva 28. Stockfors 1. Vanhan päärakennuksen kivijalkaa. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.

Kuva 29. Stockfors 1. Päärakennuksen kivijalkaa, taustalla Kymijoen yli vievä silta. Idästä. Kuv. K. Vuoristo.

ITÄKIRKONKYLÄ STOCKFORS 2**1000 00 9818**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Muinaisjäänöstyyppi: kivistä rakenteet

Tyypin tarkenne: kellarit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Koordinaatit: pkoo 6708106, ikoo 3475837, z = 5 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatit

Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 1,4 km kaakkoon

Peruskartta: 302306 Pyhtää

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 27.8.2007

Kuvat: mv 128804: 29, digi 24

Karttaotteet: peruskarttaote

Stockforsin kartanon perustusten koillispuolella Strukan suluille vievän tien reunassa on säilynyt lähes ehjä isokokoinen kaariholvattu kivikellari, jonka päällä kasvaa nuoria puita. Rakennus on kaksiosainen. Oviaukon viereinen tila on muutaman neliön kokoinen ja sen seinillä näkyy kivien välissä tiiltä ja laastia. Sisempi osa on yli 10 m pitkä. Tila vaikutti kokonaan kivistä rakennetulta, mutta inventoinnissa sitä ei voitu tarkastaa kunnolla romahdusvaaran vuoksi. Kellariin on vedetty sähköt, jotka eivät ole enää toiminnassa. Kellarin päällä on saattanut olla aikaisemmin myös asuinrakennus.

Kellarirakennus liittyy todennäköisesti Stockforsin kartanon toimintaan. Stockfors 2 on kiinteä muinaisjäänös, joka tulee huomioida kaavassa SM-merkinnällä.

Kuva 24. Stockfors 2. Holvatun kivikellarin rauniot. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.

PUROLA ALAKYLÄ**1000 00 9819****PERUSTIEDOT KOHTEESTA**

Laji: mahdollinen muinaisjäännös
 Muinaisjäännöstyyppi: asuinpaikat
 Tyypin tarkenne: kyläpaikat
 Ajoitus: historiallinen
 Rauhoitusluokka: -
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6705396, ikoo 3480274, z = 5 m mpy
 Koordinaattiselite: rakennuksen pohjan keskikoordinaatit
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 6,5 km kaakkoon
 Peruskartta: 302309 Heinlahti

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 28.8.2007
 Kuvat: mv 128804: 33–34, digi 30
 Karttaotteet: peruskarttaote
 Lähteet:
 KA, MH 238 38M/9. Metsätalousskartta vuodelta 1803.
 Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta vuosilta 1776—1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Tampere.
 Oksanen, Eeva-Liisa 1991. Vanha Pyhtää. Pyhtään ja Ruotsinpyhtään historia vuoteen 1743. Loviisa.

Kohde sijaitsee Alakyläntien mutkan pohjoispuolella. Paikalla on noin 10 x 30 m kokoisen kivijalan raunio. Rakenteesta on jäljellä yli metrin korkuiset pohjois- ja itäseinät sekä kaakkoiskulma, jota on todennäköisesti vahvistettu myöhemmin rautatangoilla ja laastilla. Muualla ei laastia esiinny. Pitkällä pohjoisseinällä on kaksi ikkuna-aukkoa ja kaariholvattu sisäänkäyntiaukko. Seinän paksuus on yli metrin. Itäseinä on hieman ohuempi ja siinä on puukehysteinen pienehkö ikkuna. Kivijalan takana varsinaisella piha-alueella on vanha talousrakennus ja uusi päärakennus, jonka kohdalla maata on todennäköisesti muokattu runsaasti.

Kivijalka sijaitsee Vest-Halsaksen tilalla ja Halsas tunnetaan viimeistään 1620-luvulta ratsutilana. Myöhemmin talo menetti varustusoikeutensa ja se pantiin ratsutilan aputilaksi. Vuonna 1742 tilan rakennuksista osa poltettiin ja tuhottiin, jolloin Halsas jäi autioksi. (Oksanen 1991: 217.) Kivijalan rauniota ei voida kuitenkaan liittää suoraan Halsaksen tilaan, sillä Alakylästä ei ole sellaista vanhaa karttaa, jonka avulla Halsas voitaisiin liittää juuri kyseiseen kohtaan. Alueesta on vuoden 1803 metsätalousskartta (MH 238 38M/9) sekä Kuninkaan kartaston kartta vuosilta 1776–1805, mutta niistä ei käy ilmi tilojen tarkat sijainnit. On kuitenkin mahdollista, että Halsaksen vanha tila on sijainnut kivijalan tienoilla, jolloin paikalla on todennäköisesti säilynyt myös sitä vanhempia rakenteita.

Kuva 30. Purola Alakylä. Kivijalan raunio Alakyläntien vieressä. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.

ITÄMYLLYKYLÄ DANIELSBACKA**1000 00 9822**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös
 Muinaisjäänöstyyppi: asuinpaikat
 Tyyppin tarkenne: kylänpaikat
 Ajoitus: historiallinen
 Rauhoitusluokka: 2
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6711291, ikoo 3483923, z = 5 m mpy
 Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 9,1 km itäkoilliseen
 Peruskartta: 302407 Pernoo

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 30.8.2007
 Kuvat: mv 125804: 35, digi 31
 Karttaotteet: peruskarttaote
 Lähteet:
 KA, MHA G13 8/6. Isojakokartta vuosilta 1837 ja 1866.
 Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta vuosilta 1776—1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Tampere.
 Oksanen, Eeva-Liisa 1991. Vanha Pyhtää. Pyhtään ja Ruotsinpyhtään historia vuoteen 1743. Loviisa.

Kohde sijaitsee Myllykylänpuron luoteishaaran lounaispuolella peltojen ympäröimällä mäellä. Mäen poikki kulkee maantie, jonka kaakkoispuolella on nykyisen piha-alueen reunassa osin sammalen ja heinän peittämä lohkotuista kivistä ladottu kivijalka. Mäen lounaisosa on niittymäistä aluetta ja tällä alueella on osin täytetty painanne, joka on todennäköisesti vanha kellarinpohja. Lisäksi alueella on lohkotuista kivistä tehty neliön muotoinen osittain hajonnut kivijalka, jonka koillispuolella on vielä muutama kivi rivissä. Lisäksi paikalla sijaitsee suuremmista ja pyöreämmistä kivistä koostuva kivirivi, joka saattaisi olla vanhemman rakennuksen pohjaa. Kivirivin koillisosassa näkyy kumpu, joka voi olla rakenteeseen liittyvän uuninpohja. Muinaisjäänösalueen rajausta perustuu näkyvien rakenteiden sekä topografian perusteella tehtyyn arvioon.

Danielsbacka on merkitty Kuninkaan kartastoon Suomessa (1776–1805) sekä myös 1800-luvun isojakokarttaan (KA, MHA G13 8/6). Itämyllykylässä oli jo vuonna 1543 viisi taloa ja on luultavaa, että kaksi taloista on sijainnut jo tuolloin Danielsbackalla, sillä Danielsbacka on muodostettu kahdesta tilasta. Näistä toinen oli 1660-luvulta lähtien ratsutila. Tila on todennäköisesti saanut nimensä Bengt Danielinpojan pojan vääpeli Daniel Halfbjörnin mukaan 1600–1700-lukujen taitteessa. (Oksanen 1991: 130, 212.)

Danielsbackan nykyinen asutus sijaitsee kummun eteläosassa, minkä vuoksi vanhemmat rakenteet ovat todennäköisesti säilyneet hyvin kummun lounaisosassa.

Kuva 31. Danielsbacka. Kuvan keskivaiheilla lohkotuista kivistä tehty kivijalka. Lännestä. Kuv. K. Vuoristo.

KIVINIEMI**1000 00 9824**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Muinaisjäänöstyyppi: asuinpaikat

Tyypin tarkenne: kartanot

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Koordinaatit: pkoo 6707118, ikoo 3485555, z = 2,5 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatit

Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 10,7 km itäkaakkoon

Peruskartta: 302309 Heinlahti

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 31.8.2007

Kuvat: -

Karttaotteet: peruskarttaote

Lähteet:

Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta vuosilta 1776—1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Tampere.

Oksanen, Eeva-Liisa 1991. Vanha Pyhtää. Pyhtään ja Ruotsinpyhtään historia vuoteen 1743. Loviisa.

Kohde sijaitsee Kiviniemen kylän pohjoispuolella Siltakylänlahden länsirannalla. Paikalla on kunnostuksen alla oleva Kiviniemen kartano, joka on Kuninkaan kartaston mukaan sijainnut kyseisellä paikalla jo 1700-luvun loppupuolella. Kiviniemen nykyinen päärakennus on perustettu sementin päälle ja sen kohdalla vanhoja rakennustenpohjia tai kulttuurikerroksia on tuskin säilynyt. Sen sijaan kartanon kaakkoispuolella vanhan terassoidun puutarhan kohdalla sekä pohjoispuolella, jossa on alueen korkein kohta, on saattanut säilyä myös vanhempien rakenteiden jäännöksiä. Piha-alueella näkyy muutamia painanteita, jotka saattavat olla vanhoja kellarikuoppia. Muinaisjäänösalueen rajausta perustuu näkyvien rakenteiden sekä topografian perusteella tehtyyn arvioon.

Kiviniemessä eli Vähä-Kuppiksessa oli vuonna 1543 viisi taloa, mutta sinne vakiintui vai yksi maakirjatila, joka oli 1600-luvulla Kullan sivukartanona. Kiviniemi muodostettiin jo 1600-luvun alussa kahdesta tilasta, joista toinen oli autio ja toinen ratsumiestila. Tilaa isännöi Kymenkartanon entinen vouti Olavi Jaakonpoika Grubbe ja myöhemmin hänen leskensä Anna von Tiesenhausen. 1640-luvun lopulla kartano sai säterioikeudet, jotka tosin peruttiin isossa reduktiossa vuonna 1681, jolloin kartano määrättiin ratsuväkirykmentin kornetin virkataloksi. Kornetti Ivar Ståhlin käyttöön annettu Kiviniemi oli erittäin huonossa kunnossa, minkä vuoksi määräjakolaitosta järjestellyt komissio vähensi vuotuisveron lähes puoleen. Virkatalossa ei ehditty asua kauan, koska vuonna 1700 oli edessä sotaan lähtö. 1720-luvulla isonvihan jälkeen Kiviniemi oli kokonaan autio, mutta puustellia saatiin hoitamaan lampuodit Petter ja Samuel Andersinpojat, joille luvattiin pitkä verovapaus. (Oksanen 1991: 130, 141, 168–169, 213.)

LÄNSIKYLÄ LÄNSMANS**1000 00 9825**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: mahdollinen muinaisjäänös
 Muinaisjäänöstyyppi: asuinpaikat
 Tyypin tarkenne: kyläpaikat
 Ajoitus: historiallinen
 Rauhoitusluokka: -
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6711118, ikoo 3482208, z = 2,5–5 m mpy
 Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 7,2 km koilliseen
 Peruskartta: 302407 Pernoo

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 30.8.2007
 Kuvat: -
 Karttaotteet: peruskarttaote
 Lähteet:
 KA, MHA G13 8/36. Vuosien 1888 ja 1895 isojakokartta.
 Oksanen, Eeva-Liisa 1991. Vanha Pyhtää. Pyhtään ja Ruotsinpyhtään historia vuoteen 1743. Loviisa.

Kohde sijaitsee Länsikylän kaakkoisosassa peltojen ympäröimällä matalalla kummulla. Paikan koillispuolella kulkee peltojen keskellä Länsikylänpuro. Paikalla on äskettäin autioitunut tila, jonka rakennukset ovat 1900-luvun alkupuolelta. Rakennukset muodostavat umpipihan. Tilan päärakennuksen edustalla on muutamia maantasaisia kiviä, jotka saattavat kuulua johonkin aikaisempaan rakennukseen. Piha-alueella on saattanut säilyä myös joitakin muita vanhojen rakenteiden jäännöksiä, paitsi navetan edessä, jossa on saostuskaivo. Länsmansin tilan alkuperäinen päärakennus on kuitenkin todennäköisesti sijainnut hieman ylempänä rinteessä luoteessa. Vuosien 1888 ja 1895 isojakokartan mukaan kyseisellä alueella on kuitenkin ollut jo tonttipaikka (KA, MHA G13 8/36).

Länsmansin tila on muodostettu alkujaan kahdesta tilasta, joista toinen oli ratsumiestila, mutta se jäi autioksi vuonna 1660. Tämän jälkeen tila siirtyi ensin nimismies Bengt Johaninpojan ja myöhemmin nimismies Anders Jakobinpojan haltuun, joiden mukaan tila on todennäköisesti saanut nimensä. (Oksanen 1991: 215.)

HEINLAHTI IVARS**1000 00 9832**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäännös
 Muinaisjäännöstyyppi: asuinpaikat
 Tyypin tarkenne: kylänpaikat
 Ajoitus: historiallinen
 Rauhoitusluokka: 2
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6709853, ikoo 3488626, z = 7,5 m mpy
 Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 13,6 km itään
 Peruskartta: 302309 Heinlahti

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 30.8.2007

Kuvat: -

Karttaotteet: peruskarttaote

Lähteet:

KA, MHA 125 3/1. Vuoden 1777 veronmääräytymiskartta.

Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta vuosilta 1776—1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Tampere.

Oksanen, Eeva-Liisa 1991. Vanha Pyhtää. Pyhtään ja Ruotsinpyhtään historia vuoteen 1743. Loviisa.

Kohde sijaitsee valtatie 7 pohjoispuolella Ivarinmäellä. Paikan itäpuolella on laaja peltoaukea ja länsipuolella kohoaa Hevoskallio. Ivarinmäen halki kulkee vanha Kuninkaan kartastossakin esiintyvä tielinjaus. Alue on säilyttänyt kokonaisuudessaan vanhakantaisen leiman nykypäiviin saakka, eikä alueella ole tehty suuria maanmuokkaustöitä. Ivarsin tila on sijainnut vanhojen karttojen perusteella kyseisellä paikalla ainakin 1700-luvun loppupuolelta saakka (MHA 125 3/1; Alanen ja Kepsu 1989). Todennäköisesti tila on ollut perustamisestaan lähtien samalla mäellä. Alueella on luultavasti säilynyt vanhempien rakenteiden jäännöksiä. Muinaisjäännösalueen rajausta perustuu topografian perusteella tehtyyn arvioon.

Heinlahti on ollut jo vuonna 1543 18-taloinen kylä, mutta autioitumisista johtuen kylään vakiintui 1500-luvulla 13 maakirjatilaa. Ivars kuului 1600-luvulla aluksi Hans Wrangelin rälssiin ja myöhemmin se siirtyi Otto Wilhelm von Fersenin rälssiin. Tila palautettiin kruunulle isossa reduktiossa ja se määrättiin ratsutilan aputilaksi. Ivarsin tilan nimi tulee luultavasti siitä 1600-luvun puolivälissä isännöineen Ivar Jacobinpojan mukaan. (Oksanen 1991: 130, 210–211.)

5.2. ENTUUDESTAAN TUNNETUT HISTORIALLISEN AJAN KOHTEET

KAUNISSAARI VIRONNIEMI**6240 100 03**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Muinaisjäänöstyyppi: kivrakenteet

Tyypin tarkenne: uunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 10

Koordinaatit: pkoo 6694600, ikoo 3487850, z = 8 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatit

Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 19,4 km kaakkoon

Peruskartta: 302308 Kaunissaari

ARKISTOTIEDOT

1938 Viggo Groundstroem, inventointi

1989 Timo Miettinen, tarkastus

1998 Pirjo Uino, tarkastus

VUODEN 2007 INVENTOINTI

ei inventoitu

Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee Kaunissaaren itärannalla olevalla Lähteenmäellä. Alueella on todettu noin 10 kiviunia, joista useimmat ovat romahtaneet ja paksun sammaleen sekä varpukasvillisuuden peitossa. Uunien lähistöllä on myös lähde. Kiviunit ovat todennäköisesti venäläisten sotilaiden rakentamia ja niitä on käytetty mm. leivän paistamiseen.

LÅNGÖN**6240 100 05**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Muinaisjäänöstyyppi: kivirakenteet

Tyypin tarkenne: uunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 8

Koordinaatit: pkoo 6696200, ikoo 3480400, z = 5 m mpy

Koordinaattiselite: koordinaatteja ei ole tarkistettu

Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta

Peruskartta: 302308 Kaunissaari

ARKISTOTIEDOT

1938 Viggo Groundstroem, inventointi

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 3.8.2007

Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee Långön saaren pohjoisrannalla. Muinaisjäänösalue on löytynyt Viggo Groundstroemin tekemän inventoinnin yhteydessä jo vuonna 1938 ja muinaisjäänöksen sijaintitiedot saattavat olla epätarkkoja. Paikalla on havaittu tuolloin kahdeksan kiviunina, joista ilmeisesti vain yksi oli säilynyt kokonaisuena. Vuoden 2007 inventoinnissa ei kyseisellä alueella havaittu merkkejä kiviuneista. Tosin maasto oli tällä kohdalla erittäin vaikeakulkuista ja paikalla oli tehty myös metsänhakkuuta. On siis mahdollista, että uunit ovat tuhoutuneet kokonaan tai peittyneet risujen ja puiden alle. Paikalla kulki pieni puro, mikä viittaa kuitenkin siihen, että siellä on saattanut olla uuneja, sillä vedensaanti levähdyspaikalla on ollut tärkeää.

Reilun 200 metriä länsilounaaseen havaittiin toinen kahdeksasta kiviunista koostuva muinaisjäänös (Långön Kyrklandet 1000 00 9713). Kyseessä ei todennäköisesti ole sama kohde, sillä kaikki kiviunit olivat hyvin säilyneitä.

MERIKOSKI**1000 00 2919**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös
 Muinaisjäänöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat
 Tyypin tarkenne: raudanvalmistuspaikat
 Ajoitus: historiallinen
 Rauhoitusluokka: 2
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6709078, ikoo 3470279, z = 5–7,5 m mpy
 Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 4,7 km länteen
 Peruskartta: 302306 Pyhtää

ARKISTOTIEDOT

2004 Sirkka-Liisa Seppälä, inventointi
 2005 Katja Vuoristo ja Kreetta Lesell, inventointi
 2006 Sirkka-Liisa Seppälä, inventointi
 Löydöt: KM 35791, KM 36034

VUODEN 2007 INVENTOINTI

ei inventoitu
 Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee Ahvenkoskella valtatie 7 kaakkoisreunassa. Paikan luoteispuolella, n. 350 m päässä, on Kymijoen länsihaaran suun ylittävä Merikosken silta ja n. 100 metrin päässä on levähdyspaikka. Maasto on kivistä moreenitasannetta (5 m mpy), joka viettää etelään ja lounaaseen. Tasanteen lounaispuolinen rantavyöhyke on alavaa ja kosteaa. Alueella kasvaa kuusivaltaista kangasmetsää, joka on tasanteen lähiympäristöstä äskettäin hakattu lehtipuita lukuun ottamatta. Muinaisjäänös on tien reunassa kohoavan suuren, useita metrejä korkean siirtolohkareen lounaissivulla.

Siirtolohkareen lounaisseinämän juuresta on vuonna 2004 todettu matala, sammalpeitteinen kiveys (2 x 1 x 0.3 m). Kiveys on sijoitettu suoran ja alaviiston seinämän keskivaiheille suojaisimpaan kohtaan, runsaan puolen metrin päähän seinämästä. Kiveyksen päällä on kaksi lahoavaa kantoa, mikä haittaa tarkkojen havaintojen tekoa. Rakennelma on ilmeisesti koottu litteähköistä kivistä suorakaiteen muotoiseksi. Kiveyksen kaakkoisnurkkaa on mahdollisesti purettu ja siinä näkyy jo maanpinnassa kuonan paloja.

Rakennelman uunimainen muoto sekä sijoittelu siirtolohkareen suojaan viittaavat siihen, että kyseessä on raudanvalmistukseen liittyvä jäännös. Kuonasta syksyllä 2006 teetetyn ajoituksen (Hela-1323, 350±35 BP) perusteella jäännös on todennäköisesti 1500-luvulta. Kohteen tarkempi määrittely edellyttää kuitenkin kaivauksia. Vuosien 2005 ja 2006 inventoinneissa tehtyjen koekuopitusten ja kairausten perusteella muinaisjäänösalue jatkuu kiveystä ympäröivällä tasanteella etelään ja lounaaseen. Koillispuolella alue rajautuu siirtolohkareeseen, joka kuuluu vielä muinaisjäänökseen. Kaakkois-Suomen tiepiirin laatiman suunnitelman mukaan valtatie 7 uusi linjaus ja siihen liittyvät alueet saattavat ulottua muinaisjäänöksen alueelle. Mikäli suunnitelma toteutetaan, on muinaisjäänöksen laajuus selvitettävä tarkemmin ja tarvittaessa tutkittava kaivauksin.

VERSSONKANGAS**1000 00 3691****PERUSTIEDOT KOHTEESTA**

Laji: kiinteä muinaisjäänös
 Muinaisjäänöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat
 Tyypin tarkenne: hiilimiilut
 Ajoitus: historiallinen
 Rauhoitusluokka: 2
 Lukumäärä: 2
 Koordinaatit: pkoo 6700313, ikoo 3478763, z = 7,5 m mpy
 Koordinaattiselite: koillisemmän miilun keskikoordinaatit
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta
 Peruskartta: 302306 Pyhtää

ARKISTOTIEDOT

2004 Timo Jussila, inventointi

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 21.8.2007
 Kuvat: mv 125804: 18, digi 13
 Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee Verssonkankaan harjurinteen eteläpäässä Versorevet-niemen pohjoispuolella. Paikalla on havaittu vuoden 2004 inventoinnissa n. 140 m päässä niemen kaakkoisrannasta tasanteella olevan suppakuopan pohjalla suurikokoinen ehjä hiilimiilu (6700260 / 3478730). Vuoden 2007 inventoinnissa kyseisestä kohdasta n. 65 metriä koilliseen löytyi pyöreä, n. 10 metriä halkaisijaltaan oleva ja noin metrin korkuinen hiilimiilu. Sitä kiersi matala oja. Miilu sijaitsee mäntykankaalla sähkölinjan alla ja sen päällä kasvaa varpuja sekä muutamia mäntyjä.

Kuva 13. Verssonkangas. Pyöreä ojan ympäröimä hiilimiilu erottuu kuvassa vihreiden varpujen peittämänä. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.

ITÄKIRKONKYLÄ**1000 00 6105**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Muinaisjäänöstyyppi: kivirakenteet

Tyypin tarkenne: rajamerkit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Koordinaatit: pkoo 6714560, ikoo 3475330, z = 17,5 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatit

Etäisyystieto: Ruotsinpyhtään kirkosta n. 5 km koilliseen

Peruskartta: 302404 Ruotsinpyhtää

ARKISTOTIEDOT

2002 Marita Kykyri, tarkastus

VUODEN 2007 INVENTOINTI

ei inventoitu

Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee n. 50 m päässä Pyhtään ja Vastilan välisestä maantiestä länteen, pienen metsätien varrella. Paikalla on noin metrin korkuinen, 35 x 35 cm kokoinen, päähän kapeneva punagraniittinen pystyssä oleva rajakivi. Sen metsätien puoleiseen sivuun on hakattu nimi J. Silvo kaunokirjaimin ja nimen alapuolelle on hakattu vuosiluku 1891.

LÄNGÖN BÅKSUDDEN**1000 00 7070**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös

Muinaisjäänöstyyppi: muinaisjäänösryhmät

Tyypin tarkenne: -

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Koordinaatit: pkoo 6695100, ikoo 3479700, z = 2,5–5 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatit

Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 15 km eteläkaakkoon

Peruskartta: 302305 Vahterpää

ARKISTOTIEDOT

2004 Timo Jussila ja Hannu Poutiainen/Mikroliitti Oy, inventointi

VUODEN 2007 INVENTOINTI

ei inventoitu

Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee Långön etelärannalla Båksuddenin avokalliolla 60–70 m päässä rantaviivasta. Paikalla on kivikehä sekä kiveys ja lähempänä rantaa kaksi kiviunua. Kivikehän halkaisija on noin 5 metriä ja sen vallin korkeus 0,6 m. Suorakaiteen muotoinen kiveys sijaitsee kivikehästä noin 10 m päässä. Kiveys on mantereen puolelta avoin kivikehä. Kiveyksen sivujen mitat ovat 1,6 x 1,2 m ja korkeus noin 0,5 m.

SAMMALSUO 3**1000 00 7183**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: mahdollinen muinaisjäänös
 Muinaisjäänöstyyppi: kivirakenteet
 Tyypin tarkenne: -
 Ajoitus: uusi aika
 Rauhoitusluokka: -
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6707591, ikoo 3483136, z 22,5 = m mpy
 Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 8,3 km itäkaakkoon
 Peruskartta: 302309 Heinlahti

ARKISTOTIEDOT

2006 Sirkka-Liisa Seppälä, inventointi

VUODEN 2007 INVENTOINTI

ei inventoitu
 Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee valtatie 7 eteläpuolella ja Kumpulantieltä erkanevan metsätien itäpuolella. Maasto on kivikkoisen kallion sileää lakea, jonka päältä kulkee polku. Soikea, reunastaan hajotettu latomus kalliolla muistuttaa laivalatomusta, mutta kivet selvästi lohkottuja. Jäänöksen käyttötarkoitus ja ajoitus on epäselvä. Kivien käsittelyn perusteella kyse on todennäköisesti 1700–1900-luvun jäänöksestä.

SKOAS**1000 00 7308**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: mahdollinen muinaisjäänös
 Muinaisjäänöstyyppi: kivirakenteet
 Tyypin tarkenne: rajamerkit
 Ajoitus: historiallinen
 Rauhoitusluokka: -
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6708436, ikoo 3472659, z = 25 m mpy
 Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 2,4 km länsilounaaseen
 Peruskartta: 302306 Pyhtää

ARKISTOTIEDOT

2005 Katja Vuoristo ja Kreetta Lesell, inventointi

VUODEN 2007 INVENTOINTI

ei inventoitu
 Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee kalliosaarekkeella noin 400 m etelään valtatieltä 7. Paikalla on lohkotuista kivistä kasattu nelikulmainen rajamerkki, jonka keskellä on 1,2 m korkea pystykivi. Rajamerkki on nykyisin Haaviston ja Skoasin tilojen rajalla, mutta kyseessä saattaa olla vanhempi rajamerkki. Kiveys jää valtatie 7 uuden linjauksen alle.

IIVARINMÄKI**1000 00 7311**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: mahdollinen muinaisjäänös

Muinaisjäänöstyyppi: kivirakenteet

Tyypin tarkenne: kiviaidat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: -

Lukumäärä: 1

Koordinaatit: pkoo 6710349, ikoo 3488946, z = 8 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatit

Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 14 km itäkoilliseen

Peruskartta: 302309 Heinlahti

ARKISTOTIEDOT

2005 Katja Vuoristo ja Kreetta Lesell, inventointi

VUODEN 2007 INVENTOINTI

ei inventoitu

Karttaotteet: peruskarttaote

Lähteet:

Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta vuosilta 1776—1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Tampere.

Kohde sijaitsee Iivarinmäen koillispuolella peltoaukean laidalla. Paikalla on luonnonkivistä ladottu kiviaita, joka reunustaa pellon pohjoisreunaa. Kivet ovat sammalen ja muun kasvillisuuden peittämiä. Peltoaukea on merkitty Kuninkaan kartastoon ja aita saattaa ajoittua 1700–1800-luvuille. Iivarinmäki on ollut todennäköisesti asuttu ainakin 1600-luvulta lähtien.

PALOKANGAS**1000 00 7621****PERUSTIEDOT KOHTEESTA**

Laji: mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi: hautapaikat
Tyypin tarkenne: kesähaudat
Ajoitus: historiallinen
Rauhoitusluokka: -
Lukumäärä: 1
Koordinaatit: pkoo 6713080, ikoo 3484000, z = 10–12,5 m mpy
Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 9,8 km koilliseen
Peruskartta: 302407 Pernoo

ARKISTOTIEDOT

1968 Tapani Ahvenisto, inventointi

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 30.8.2007
Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee Myllykylän pohjoispuolella Palokankaan eteläkärjessä. Paikka jää Valkmusan kansallispuistoon vievän hiekkatien ja peltotien väliselle niemekkeelle, jossa kasvaa heinää ja sekametsää. Alueelta on löytynyt vuonna 1903 hiekanotossa luuranko. Hiekkakuopan ympäristö on tarkastettu vuoden 1968 inventoinnin yhteydessä. Paikalla havaittiin useita 2 x 1–4 m painanteita. Myös vuoden 2007 inventoinnin yhteydessä alue tarkastettiin ja kyseisten painanteiden todettiin näkyvän edelleen alueella. Painanteita tutkittiin kairaamalla ja lapionpistoin, ja ohuen turvekerroksen alta paljastui puhdas hiekka. Kuoppien todettiin syntyneen todennäköisesti hiekanoton yhteydessä. On kuitenkin mahdollista, että ehjänä säilyneellä alueella on joitakin hautoja, vaikka niitä ei inventoinnissa havaittukaan. Kohteen tarkempi määrittäminen vaatisi laajempia tutkimuksia.

Palokankaan läheltä on pellostä löydetty hilpari eli eräänlainen kirveen ja keihään muodostama ase, mutta tämä liittyy todennäköisesti Myllykylän historiallisen ajan asutukseen eikä hautapaikkaan.

LAUKKANEN**1000 00 7622**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: mahdollinen muinaisjäänös
 Muinaisjäänöstyyppi: hautapaikat
 Tyypin tarkenne: hautausmaat
 Ajoitus: historiallinen
 Rauhoitusluokka: -
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6709180, ikoo 3475080, z = 2,5–5 m mpy
 Koordinaattiselite: arvio
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 100 m itään
 Peruskartta: 302306 Pyhtää

ARKISTOTIEDOT

1968 Tapani Ahvenisto, inventointi

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 13.8.2007
 Kuvat:
 Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee Pyhtään kirkon itäpuolella. Autonkuljettaja Emil Laukkasen tontilta on vuonna 1934 löydetty rakennuksen perustaa kaivettaessa 75 cm syvyydestä kolme luurankoja sekä 1700-luvun kopeekka. Myöhemmin löytyi yksi luuranko 20 cm syvyydestä. Ilmeisesti Pyhtään vanha hautausmaa on ollut nykyistä kirkkomaata laajempi. Kyseinen alue on todennäköisesti tuhoutunut rakentamisen yhteydessä kokonaan, mutta on mahdollista, että tien toisella puolella kirkon aitauksen ja tien väliin jäävän nurmialueen kohdalla on säilynyt vanhaa hautausmaata. Muinaisjäänöksen säilyminen ja toteaminen vaatisi tarkempia tutkimuksia.

RAHAKIVI**1000 00 7623**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: mahdollinen muinaisjäänös
 Muinaisjäänöstyyppi: hautapaikat
 Tyypin tarkenne: hautausmaat
 Ajoitus: historiallinen
 Rauhoitusluokka: -
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6707600, ikoo 3476420, z = 5–7,5 m mpy
 Koordinaattiselite: arvio
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 2,1 km kaakkoon
 Peruskartta: 302306 Pyhtää

ARKISTOTIEDOT

1968 Tapani Ahvenisto, inventointi

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 27.8.2007
 Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee n. 180 metrin päässä Itäkirkonkylään vievän Kymijoen haaran itärannasta. Alue on kapea asuttu kumpu, jonka poikki vie yksityistie. Perimätiedon mukaan Uhrikivenä eli Rahakivenä tunnettu kivi räjäytettiin vuonna 1949 navettaa tehtäessä. Samalla löydettiin kiven vierestä kaksi luurankoja. Alueen myöhempi rakentaminen on todennäköisesti tuhonnut kokonaan mahdollisen hautapaikan.

RUKAN SULKU**1000 00 7624**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: kiinteä muinaisjäänös
 Muinaisjäänöstyyppi: kulkuväylät
 Tyypin tarkenne: kanavat
 Ajoitus: uusi aika
 Rauhoitusluokka: 2
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6706680, ikoo 3476280, z = 0–2,5 m mpy
 Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 2,8 km kaakkoon
 Peruskartta: 302306 Pyhtää

ARKISTOTIEDOT

1968 Tapani Ahvenisto, inventointi

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 31.8.2007
 Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee Itäkirkonkylään vievän Kymijoenhaarassa. Paikalla on Strukan eli Rukan sulku, joka on palvellut mm. Stockforsin puuhiomon sekä myös yksityisten veneilijöiden tarpeita.

Strukan sulussa on yksi sulkukammio, joka on 40 m pitkä ja 7 m leveä. Laivojen syväys on 1,5 m. Sulun seinät on rakennettu suorakaiteen muotoisista lohkotuista kivistä, portit ovat olleet puuta ja käsikäyttöiset.

MAJANIEMI**1000 00 7789**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: mahdollinen muinaisjäänös
 Muinaisjäänöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat
 Tyypin tarkenne: -
 Ajoitus: ajoittamaton
 Rauhoitusluokka: -
 Lukumäärä: 1
 Koordinaatit: pkoo 6718693, ikoo 3476479, z= 20–22,5 m mpy
 Koordinaattiselite: keskikoordinaatit
 Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 9,6 km pohjoiskoilliseen
 Peruskartta: 302304 Ruotsinpyhtää

VUODEN 2007 INVENTOINTI

Aika: 22.8.2007
 Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee Tammijärven itärannan keskivaiheilla Koivuviidantien länsireunassa. Paikan länsipuolella kohoaa Korkiakallio. Alueelta on löydetty ojaleikkauksesta runsaasti palanutta savea. Monissa paloissa erottuu painanteita. Kyseessä on mahdollisesti valmistuspaikka. Kohdetta ei pysty määrittelemään tarkemmin, sillä paikka tarkastettiin vuoden 2007 inventoinnin yhteydessä ja mahdollisen muinaisjäänöksen todettiin tuhoutuneen todennäköisesti kokonaan yksityistien ja ojan rakentamisen yhteydessä.

HARJUNPÄÄ**1000 00 7791**

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Laji: mahdollinen muinaisjäännös

Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat

Tyypin tarkenne: hiilimiilut

Ajoitus: uusi aika

Rauhoitusluokka: -

Lukumäärä: 2

Koordinaatit: pkoo 6717880, ikoo 3483502, z = 25 m mpy

Koordinaattiselite: keskikoordinaatit

Etäisyystieto: Pyhtään kirkosta n. 12,2 km koilliseen

Peruskartta: 302407 Pernoo

ARKISTOTIEDOT

2006 Sirkka-Liisa Seppälä, inventointi

VUODEN 2007 INVENTOINTI

ei inventoitu

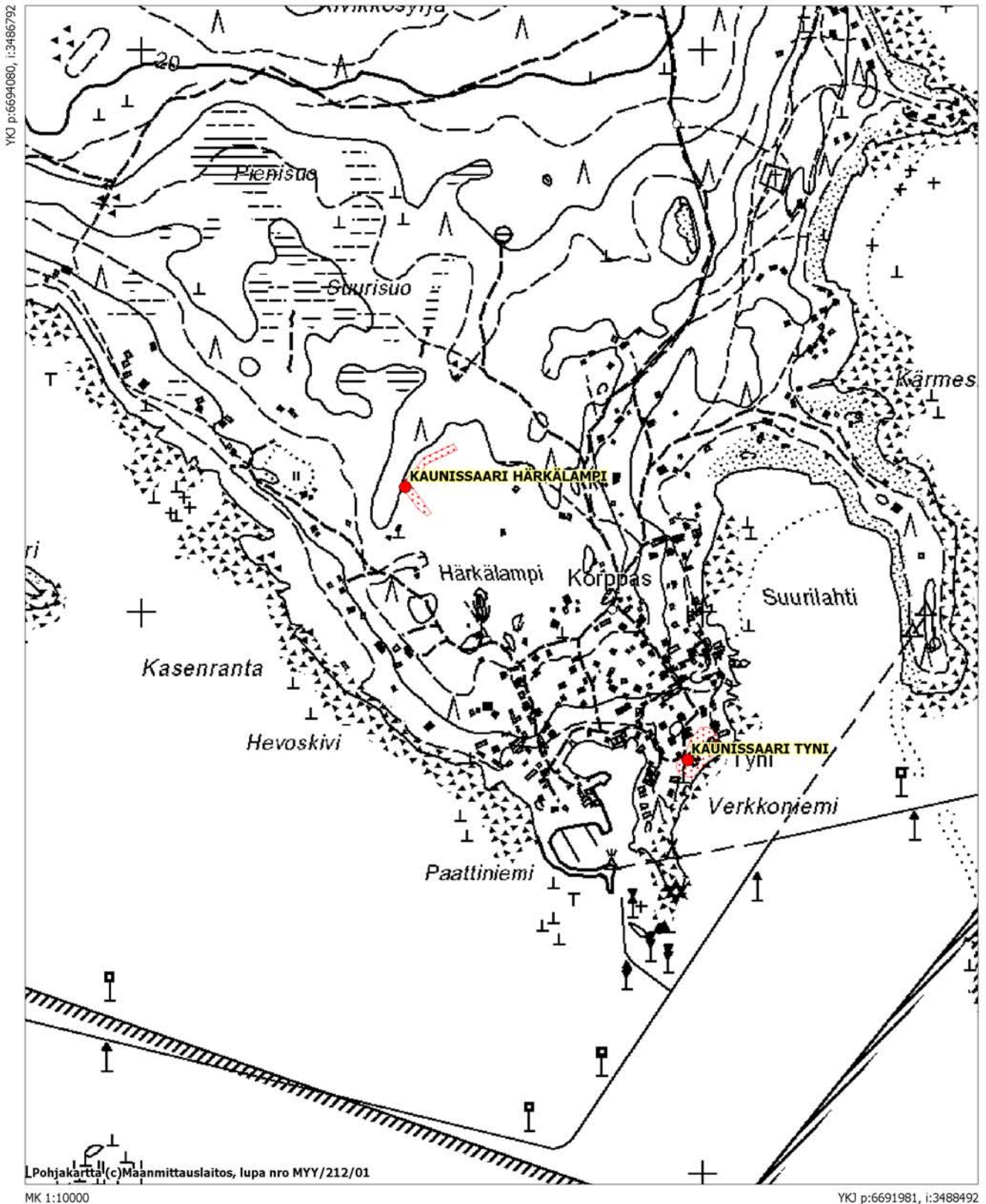
Karttaotteet: peruskarttaote

Kohde sijaitsee Hirvikosken Kaukolan tilalla, Vastilantieltä 200 m luoteeseen. Harjanteen lounaisreunassa on kaksi lounaaseen aukeavaa suorakaiteista ja -seinämäistä kuoppaa (6 x 4 x 2 m) vierekkäin noin metrin päässä toisistaan. Painanteiden reunoissa ja seinämissä erottuu hiilen kappaleita. Kuopat on tulkittu hiilimiiluiksi.

5.3. PERUSKARTTAOTTEET

Kaunissaari Härkälampi ja Tyni
Peruskarttaote 302308 Kaunissaari

Kiinteät muinaisjäännökset on rajattu punaisella.

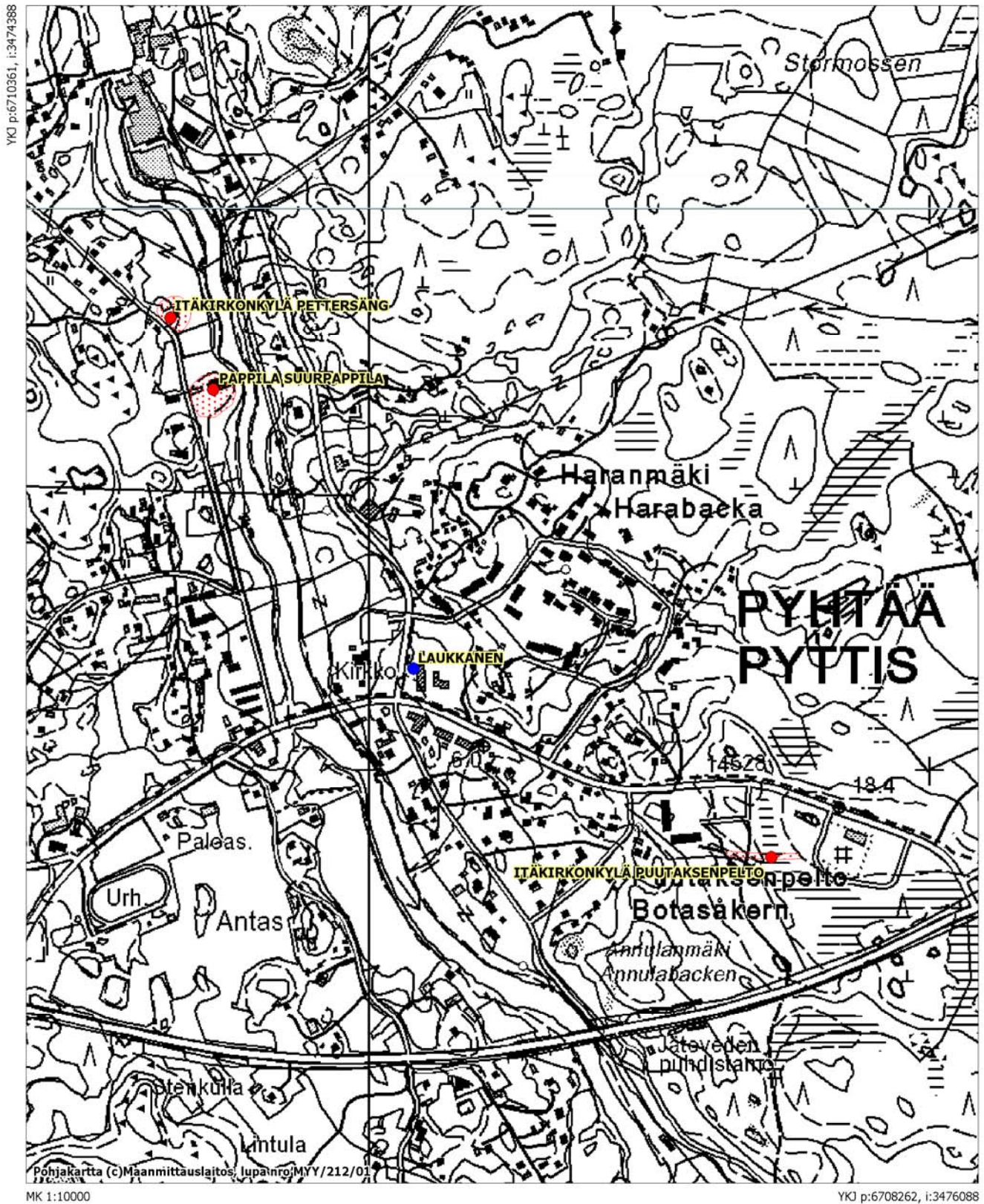
Långön Kyrklandet, Långön Båksudden, Långön ja Fritzens berget
Peruskarttaote 302308 Kaunissaari

Kiinteät muinaisjäännökset on merkitty punaisella.

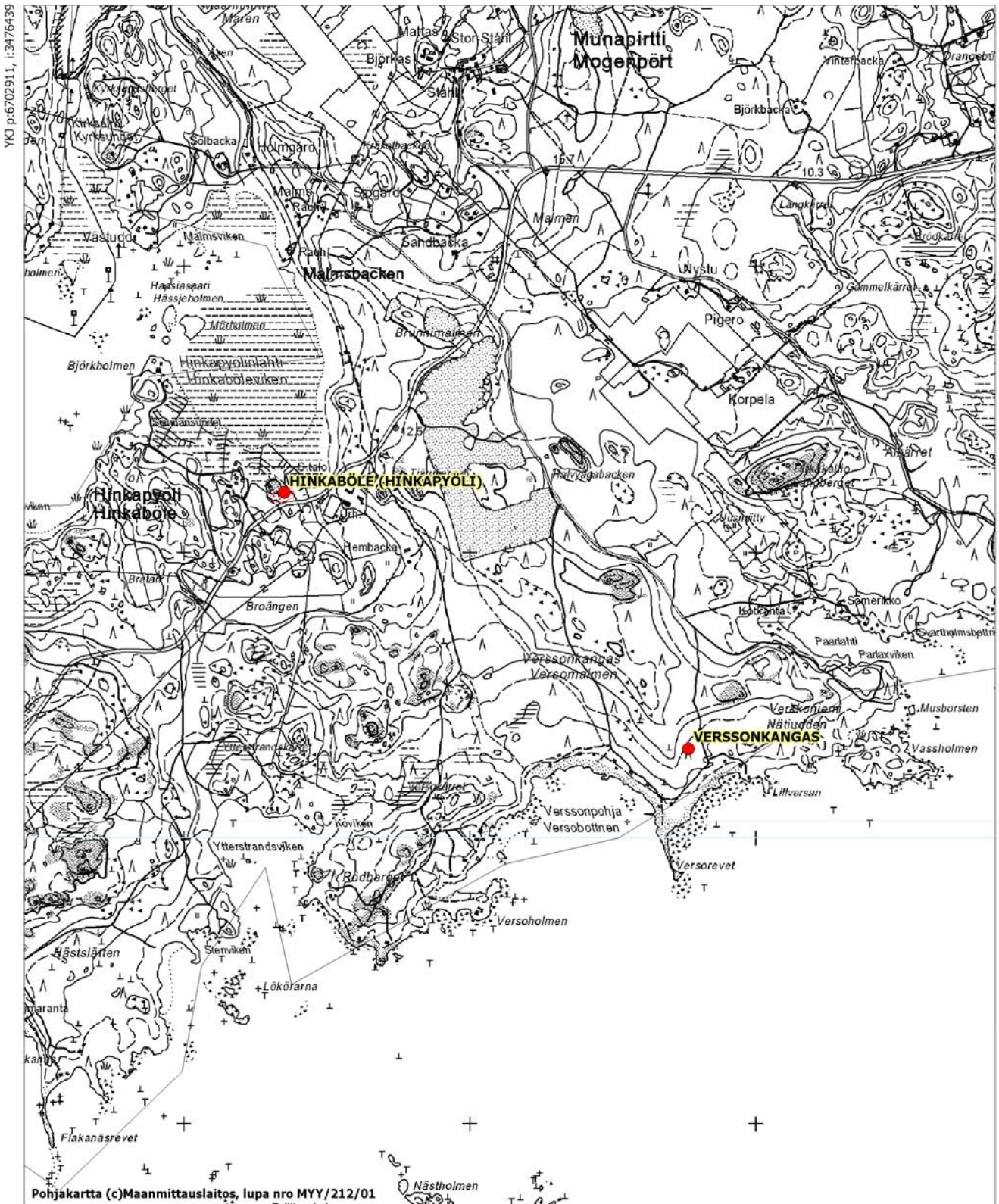
Itäkirkonkylä Puutaksenpelto, Pettersäng, Pappila Suurpappila ja Laukkanen
Peruskarttaote 302306 Pyhtää

Kiinteät muinaisjäännökset on rajattu punaisella ja mahdolliset muinaisjäännökset on merkitty sinisellä.

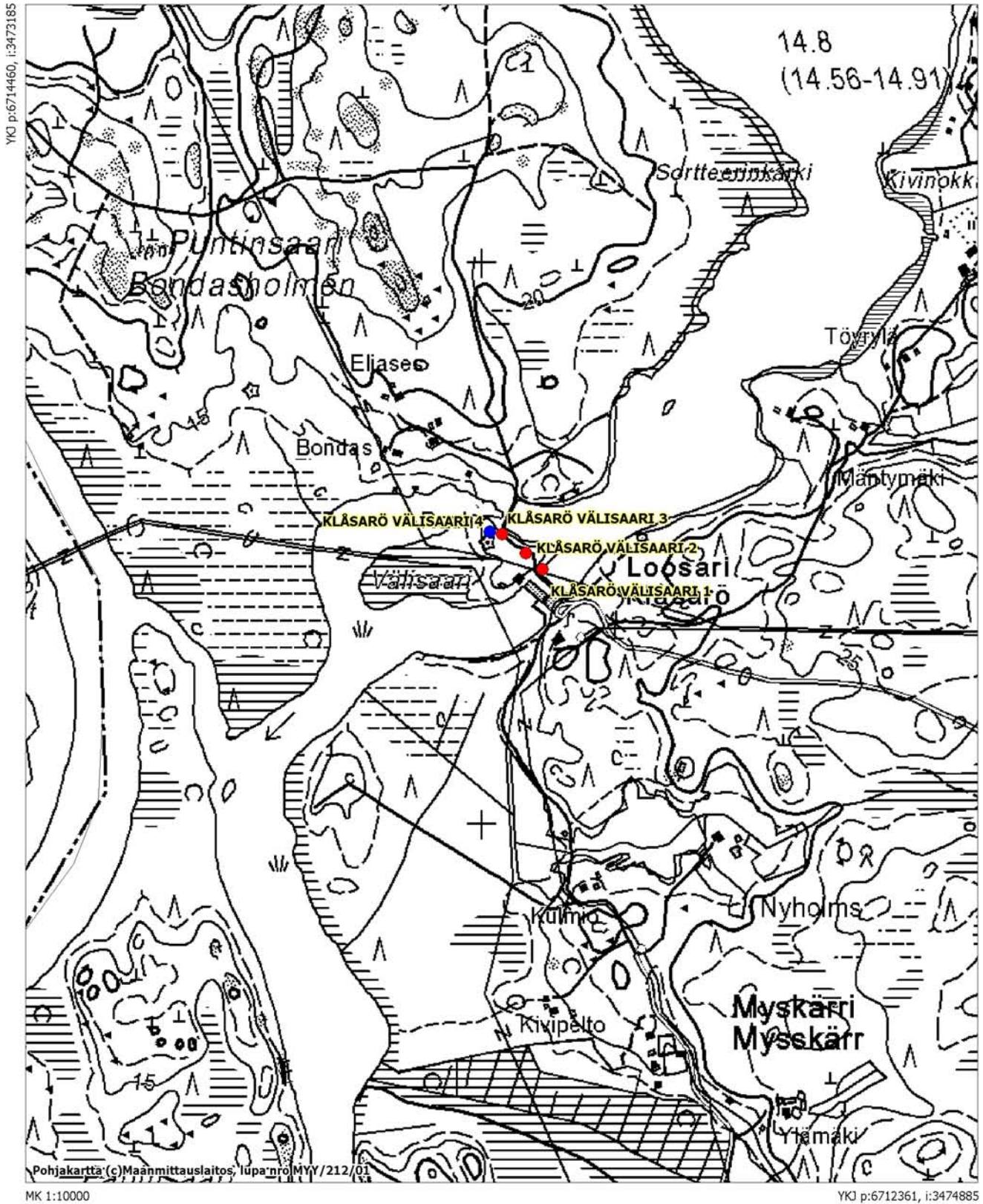
Hinkaböle (Hinkapyöli) ja Verssonkangas Peruskarttaote 302306 Pyhtää

Kiinteät muinaisjäännökset on merkitty punaisella ja mahdolliset muinaisjäännökset sinisellä.

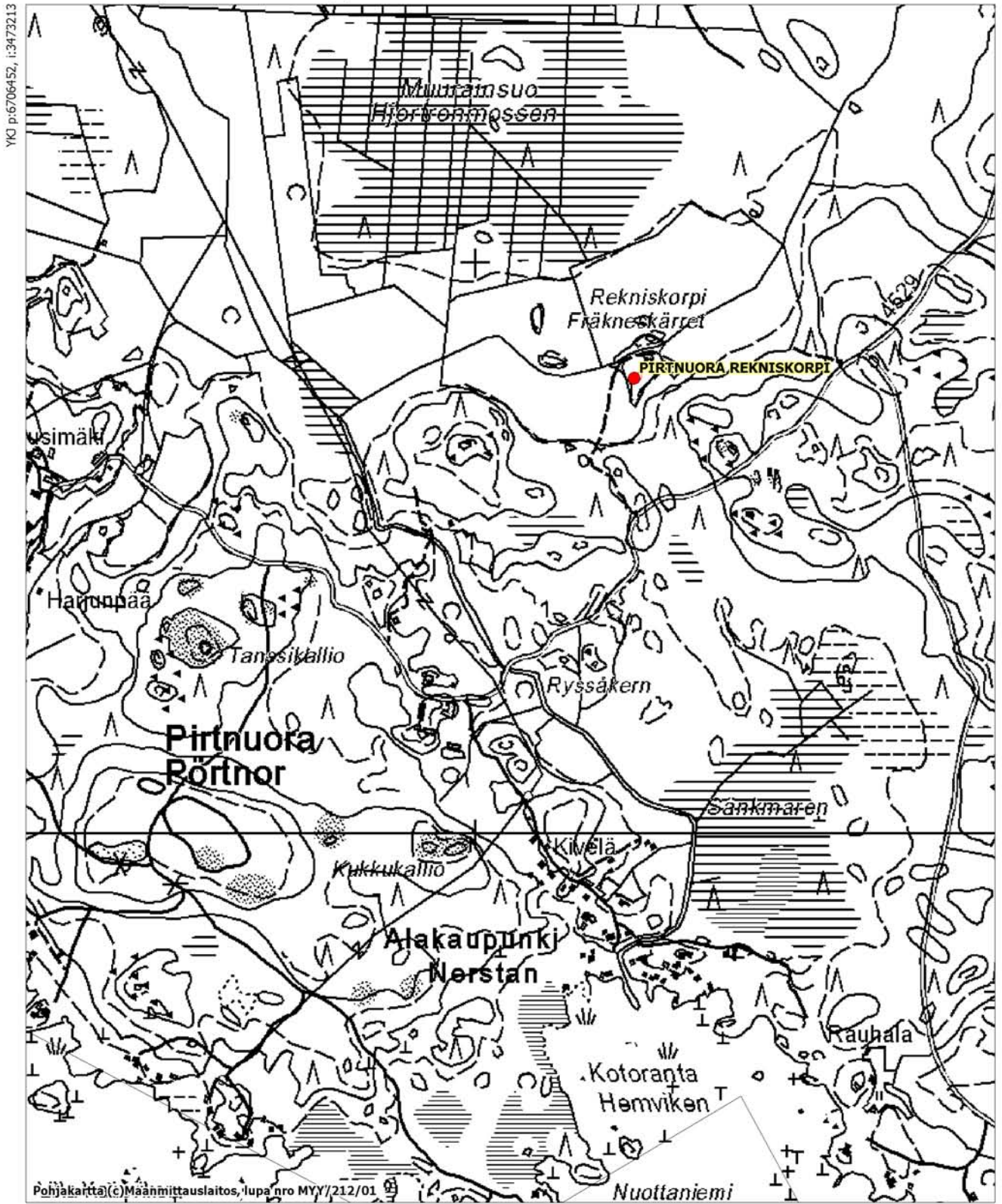
Kläsararö Välisaari 1-4
Peruskarttaote 302404

Kiinteät muinaisjäännökset on merkitty punaisella ja mahdollinen muinaisjäännös sinisellä.

Pirtnuora Rekniskorpi
Peruskarttaote 302306 Pyhtää

Kiinteä muinaisjäännös on merkitty punaisella.

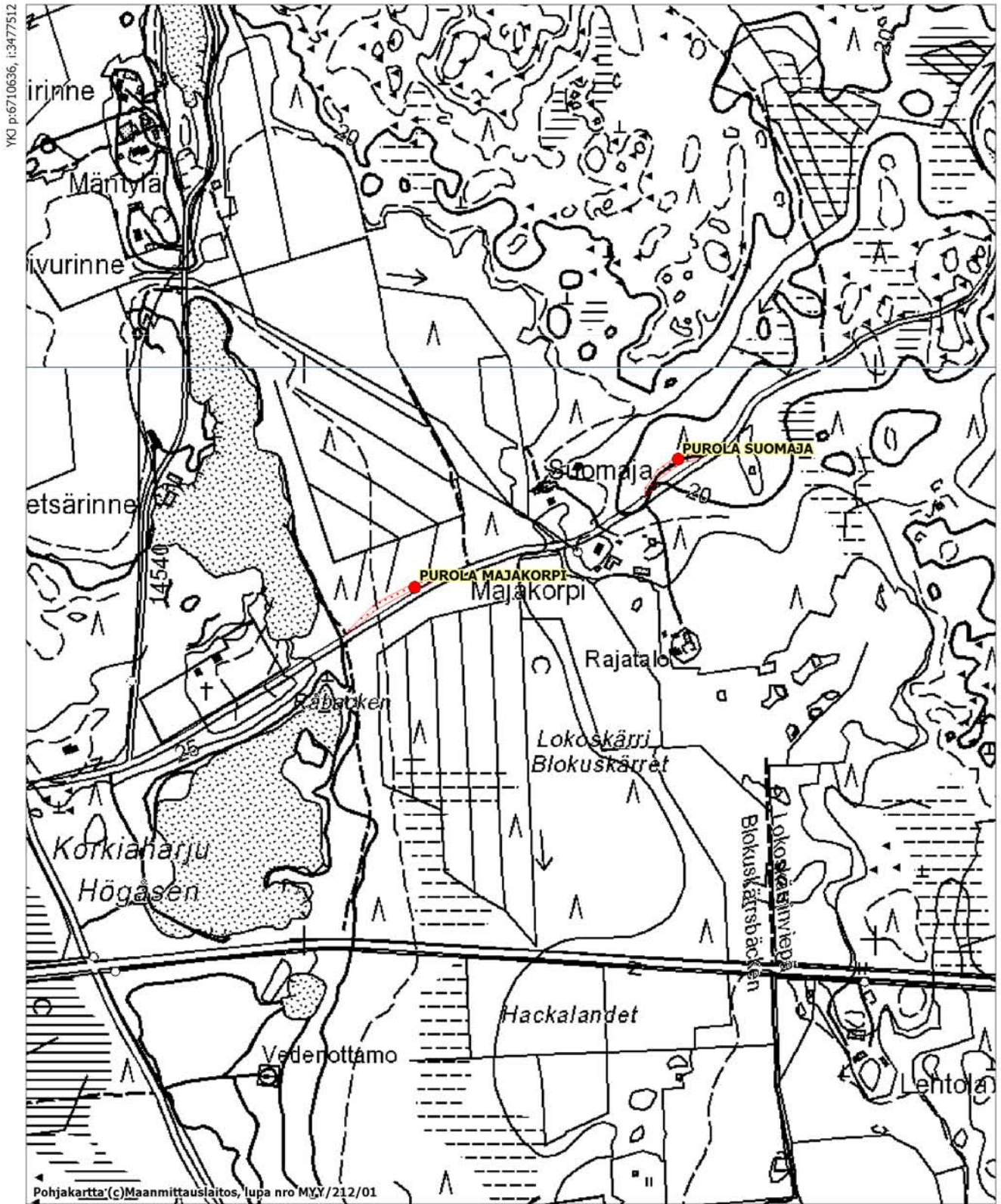

MK 1:10000

YKO p:6704352, i:3474913

Purola Majakorpi ja Suomaja
Peruskarttaote 302306 Pyhtää

Kiinteät muinaisjännökset on rajattu punaisella.

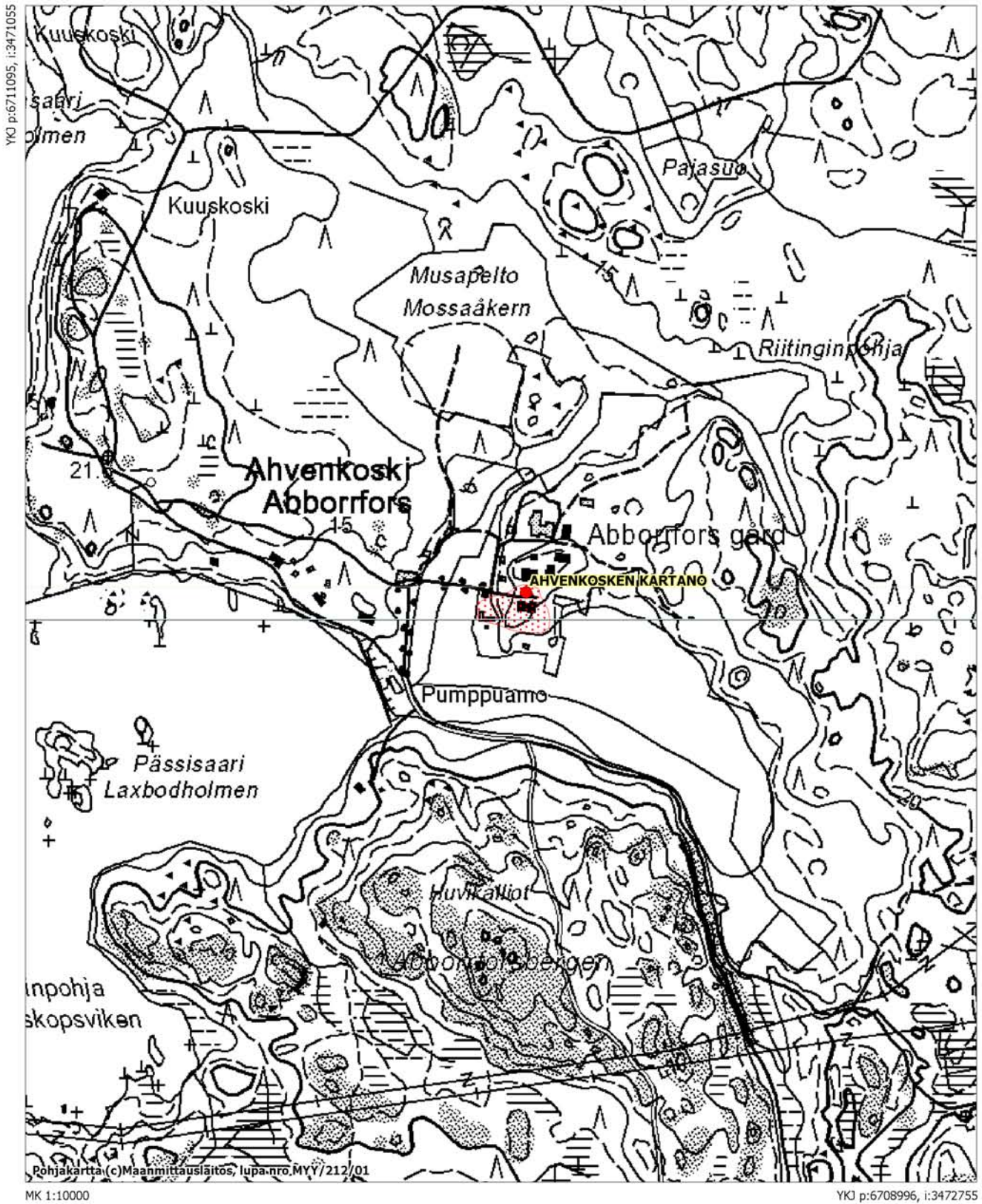

MK 1:10000

YKJ p:6708537, i:3479212

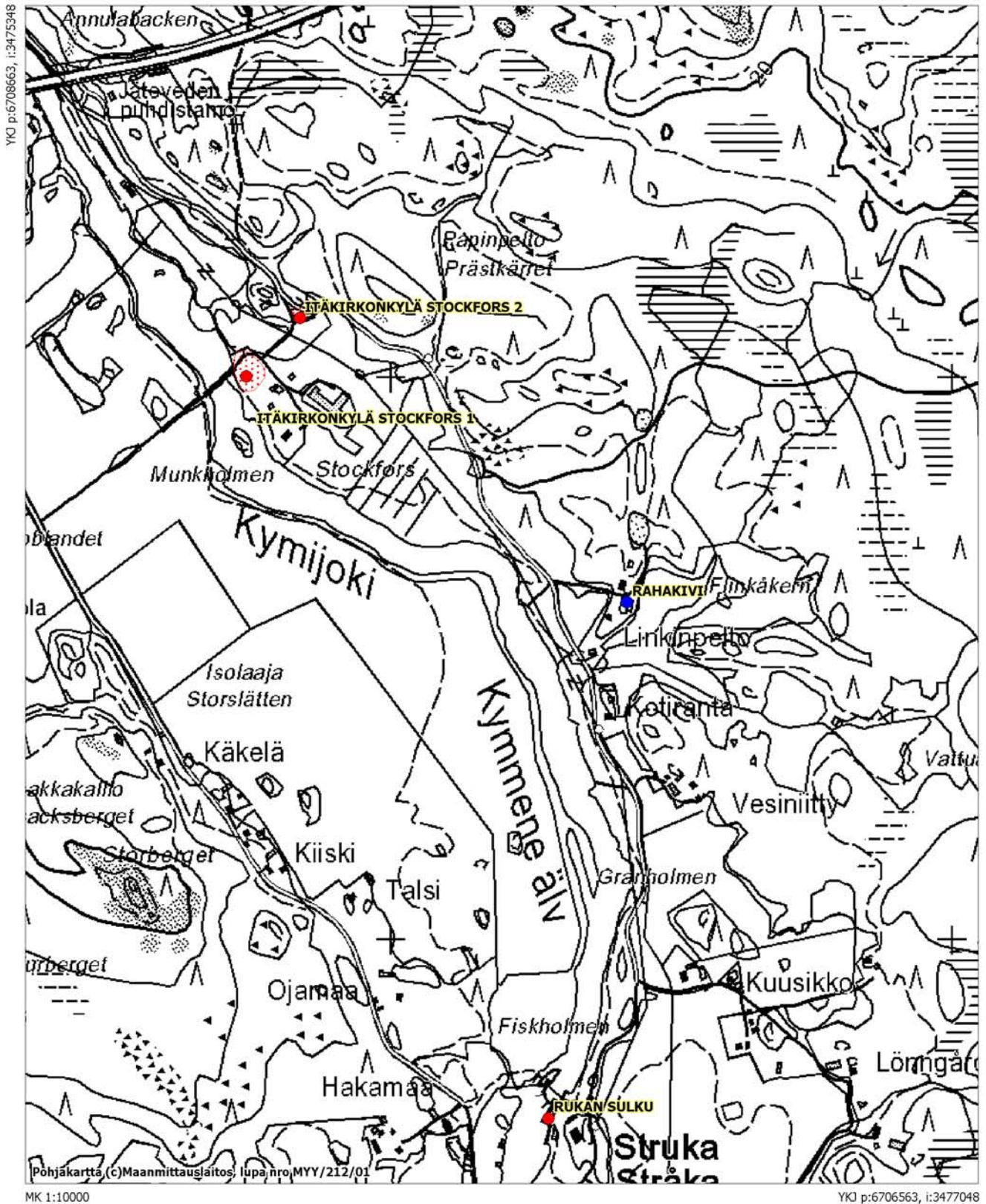
Ahvenkosken kartano
Peruskarttaote 302404 Ruotsinpyhtää

Kiinteä muinaisjäännös on rajattu punaisella.

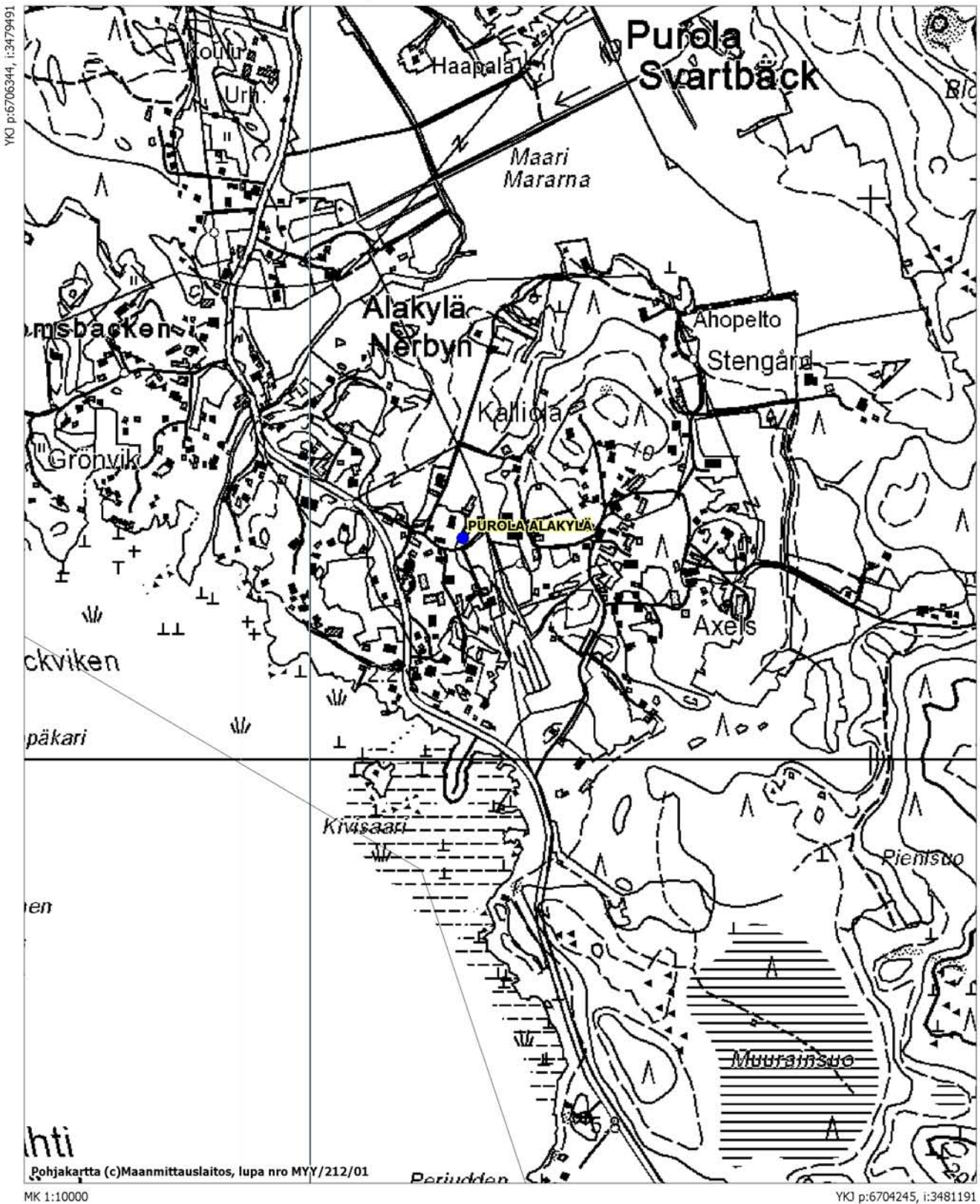
Itäkirkonkylä Stockfors 1-2, Rukan sulku ja Rahakivi
Peruskarttaote 302306 Pyhtää

Kiinteät muinaisjännökset on merkitty punaisella ja mahdolliset muinaisjännökset sinisellä.

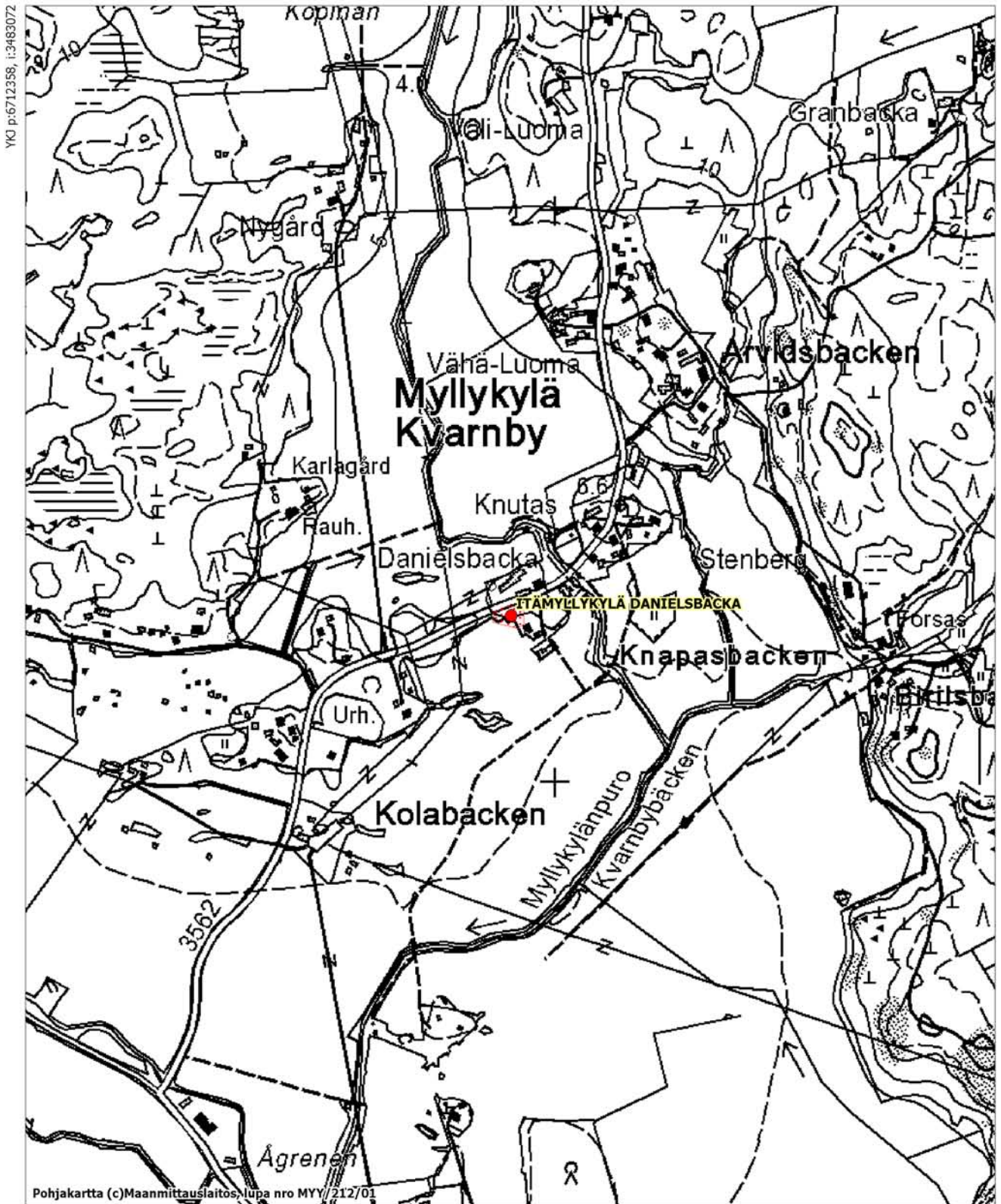
Purola Alakylä
Peruskarttaote 302309 Heinlahti

Mahdollinen muinaisjäännös on merkitty sinisellä.

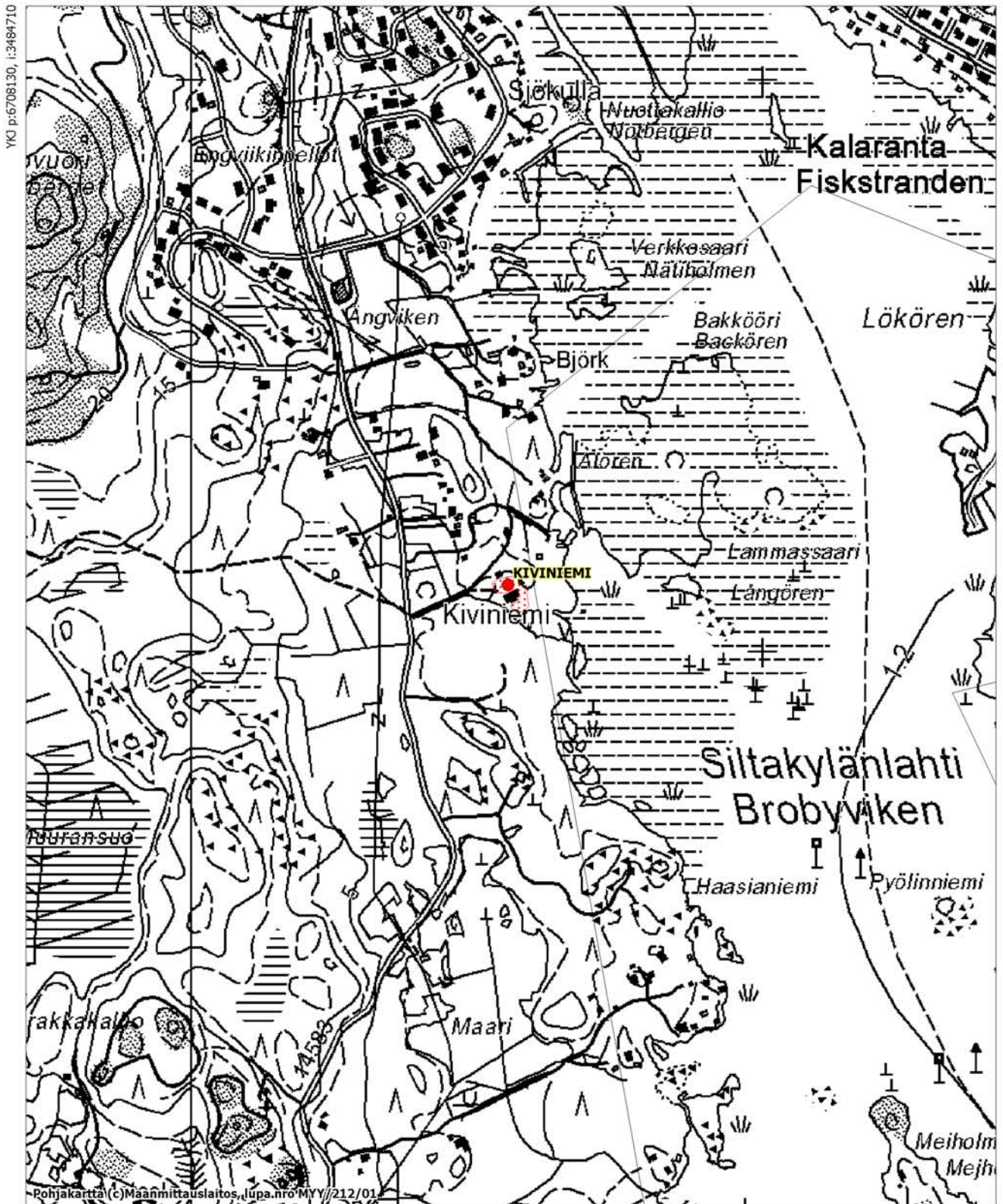
Itämyllykylä Danielsbacka
Peruskarttaote 302407 Pernoo

Kiinteä muinaisjäänös on rajattu punaisella.

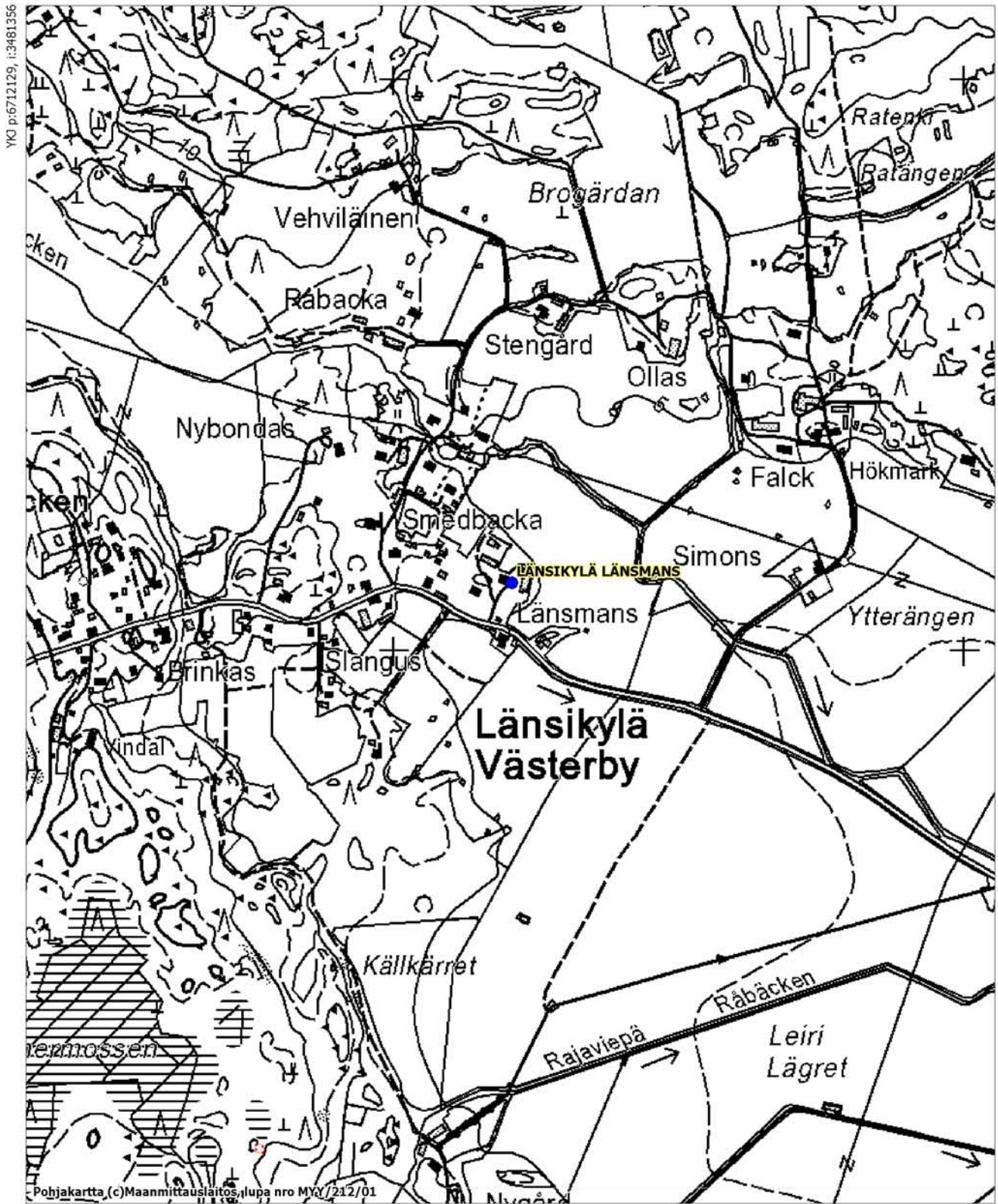
Kiviniemi
Peruskarttaote 302309 Heinlahti

Kiinteä muinaisjäännös on rajattu punaisella.

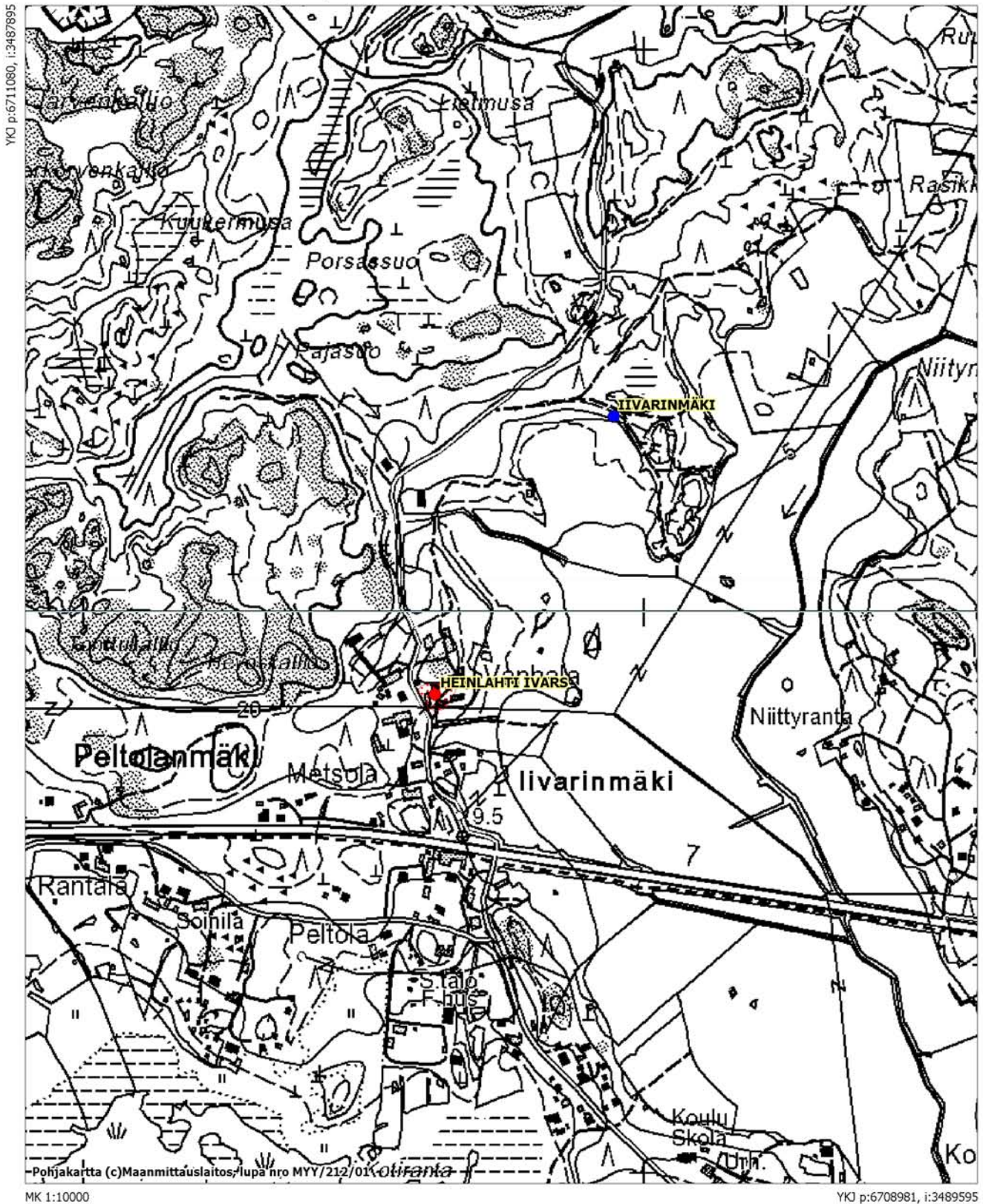
Länsikylä Länsmans
Peruskarttaote 302407 Pernoo

Mahdollinen muinaisjäännös on merkitty sinisellä.

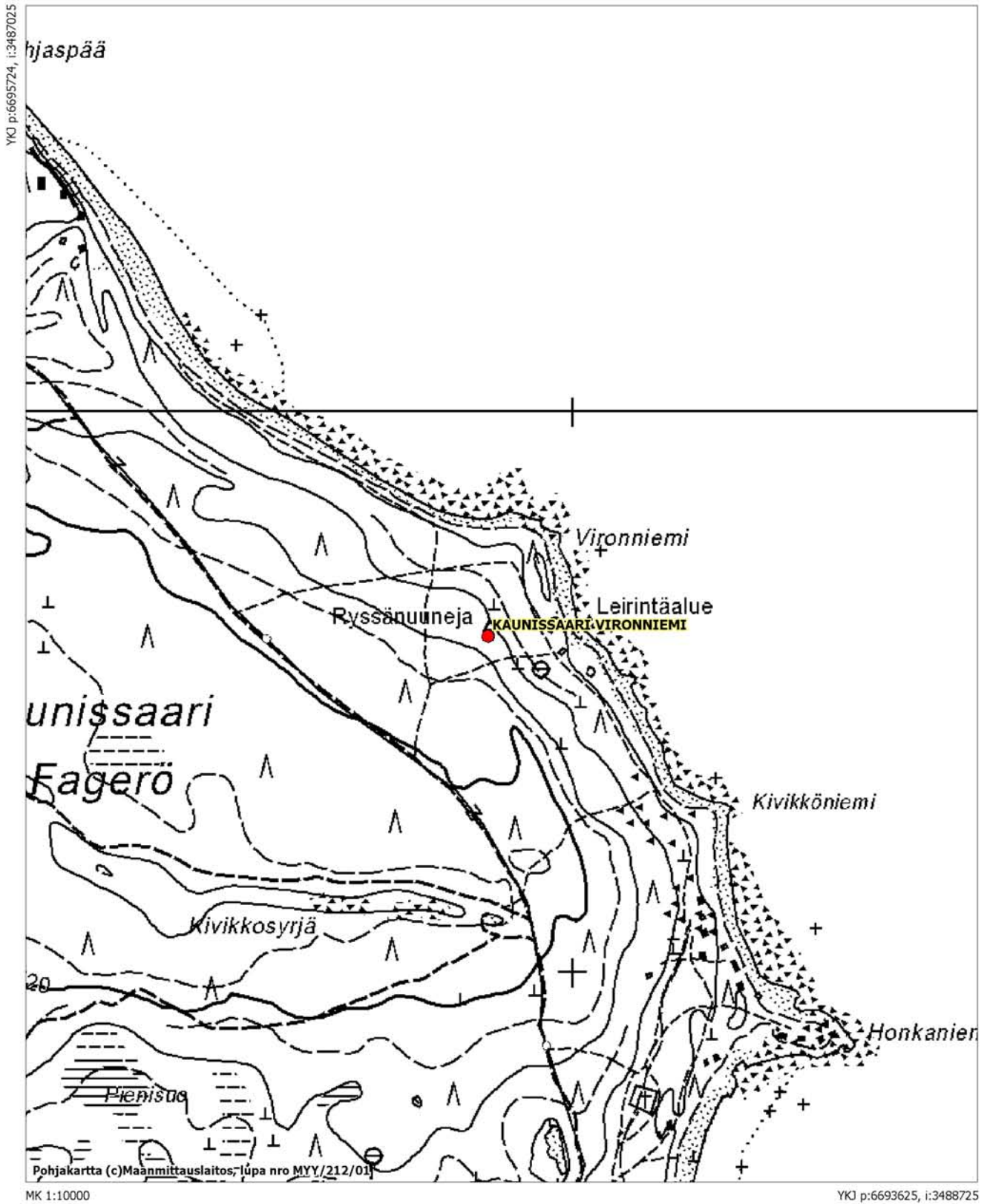
Heinlahti Ivars ja Ivarinmäki
Peruskarttaote 302309 Heinlahti

Kiinteä muinaisjännös on rajattu punaisella ja mahdollinen muinaisjännös on merkitty sinisellä.

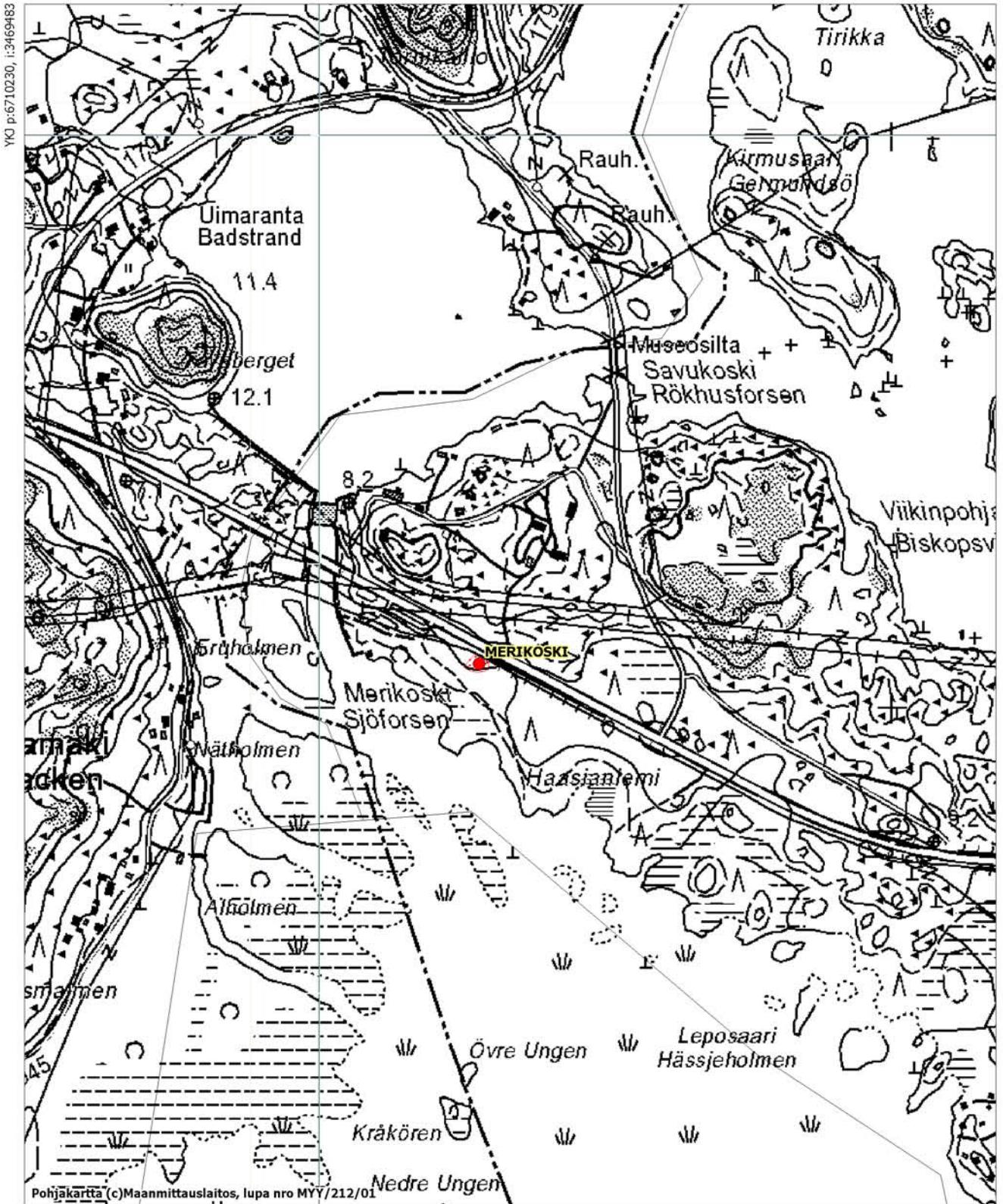
Kaunissaari Vironniemi
Peruskarttaote 302308 Kaunissaari

Kiinteä muinaisjäänös on merkitty punaisella.

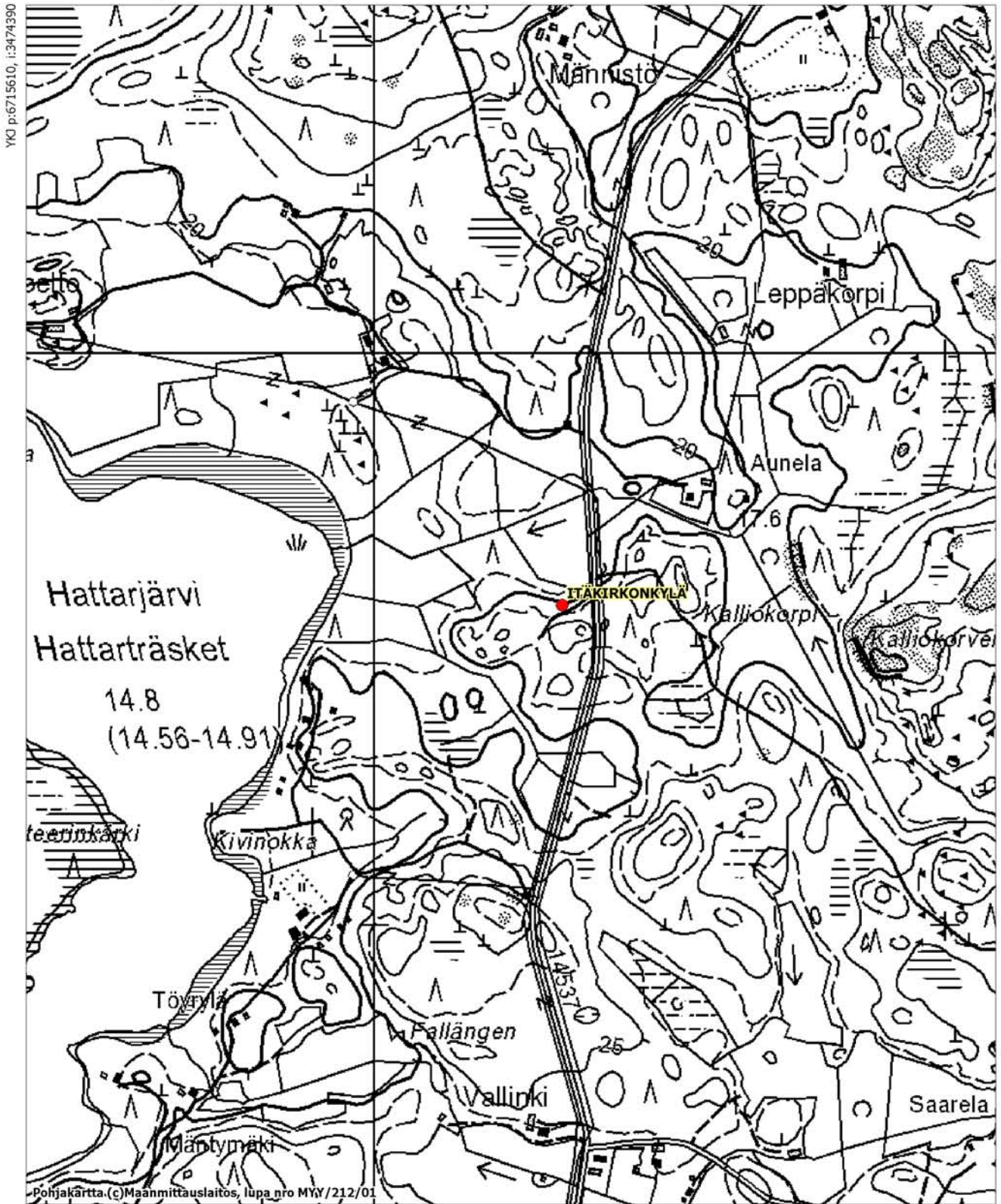
Merikoski
Peruskarttaote 302404 Ruotsinpyhtää

Kiinteä muinaisjäännös on rajattu punaisella.

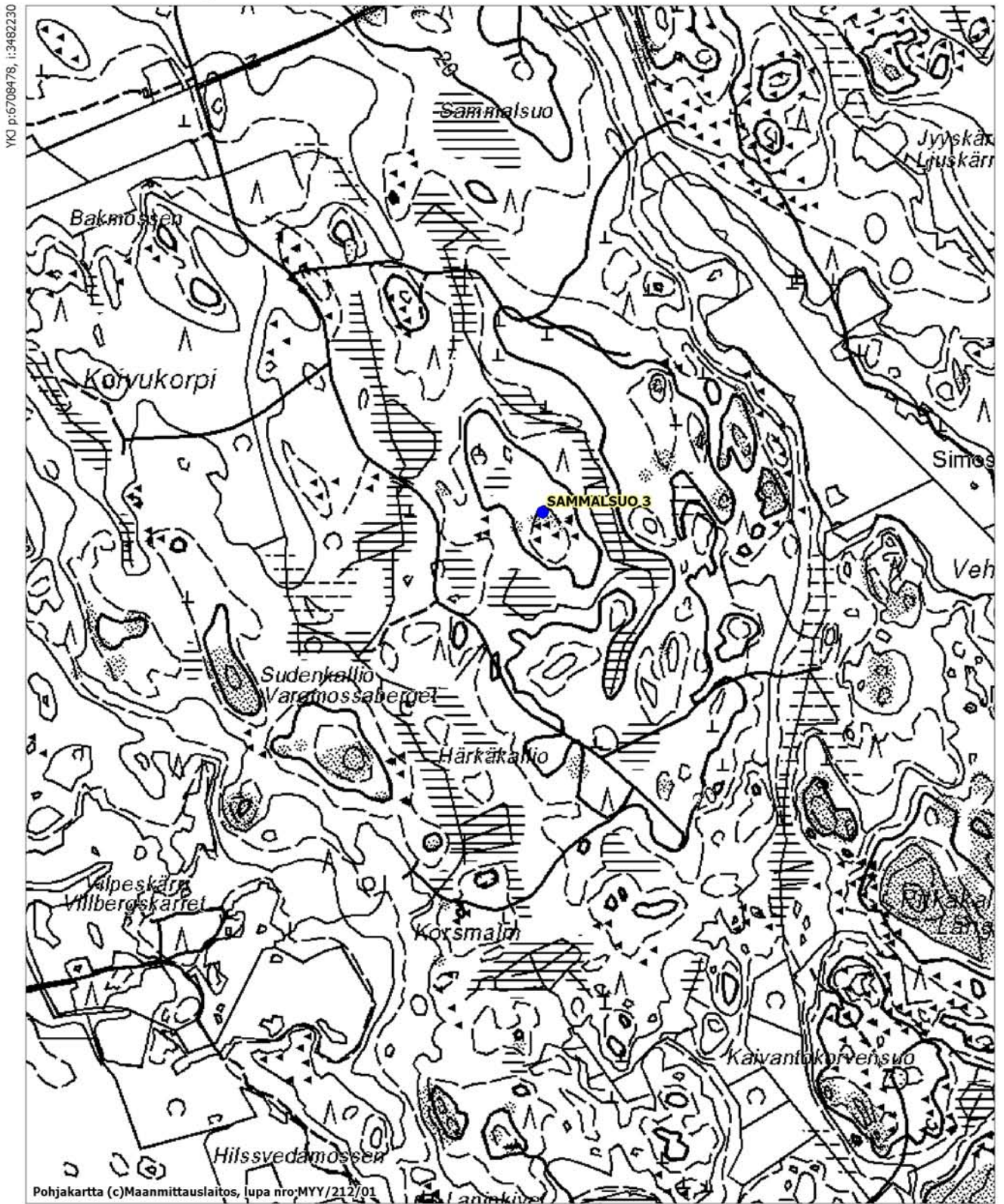
Itäkirkonkylä
Peruskarttaote 302404 Ruotsinpyhtää

Kiinteä muinaisjäännös on merkitty punaisella.

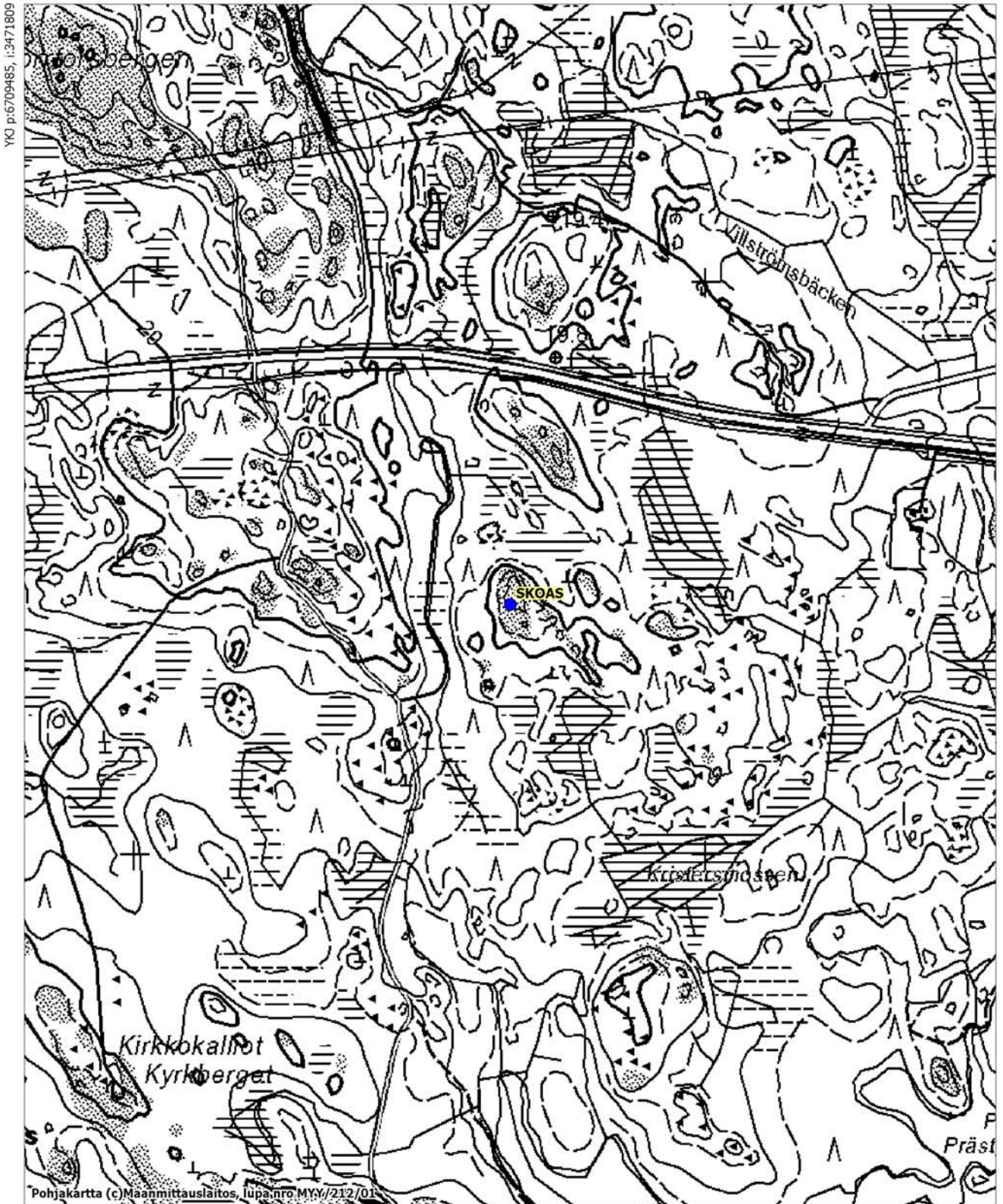
Sammalsuo 3
Peruskarttaote 302309 Heinlahti

Mahdollinen muinaisjäännos on merkitty sinisellä.

Skoas
Peruskarttaote 302306 Pyhtää

Mahdollinen muinaisjännös on merkitty sinisellä.

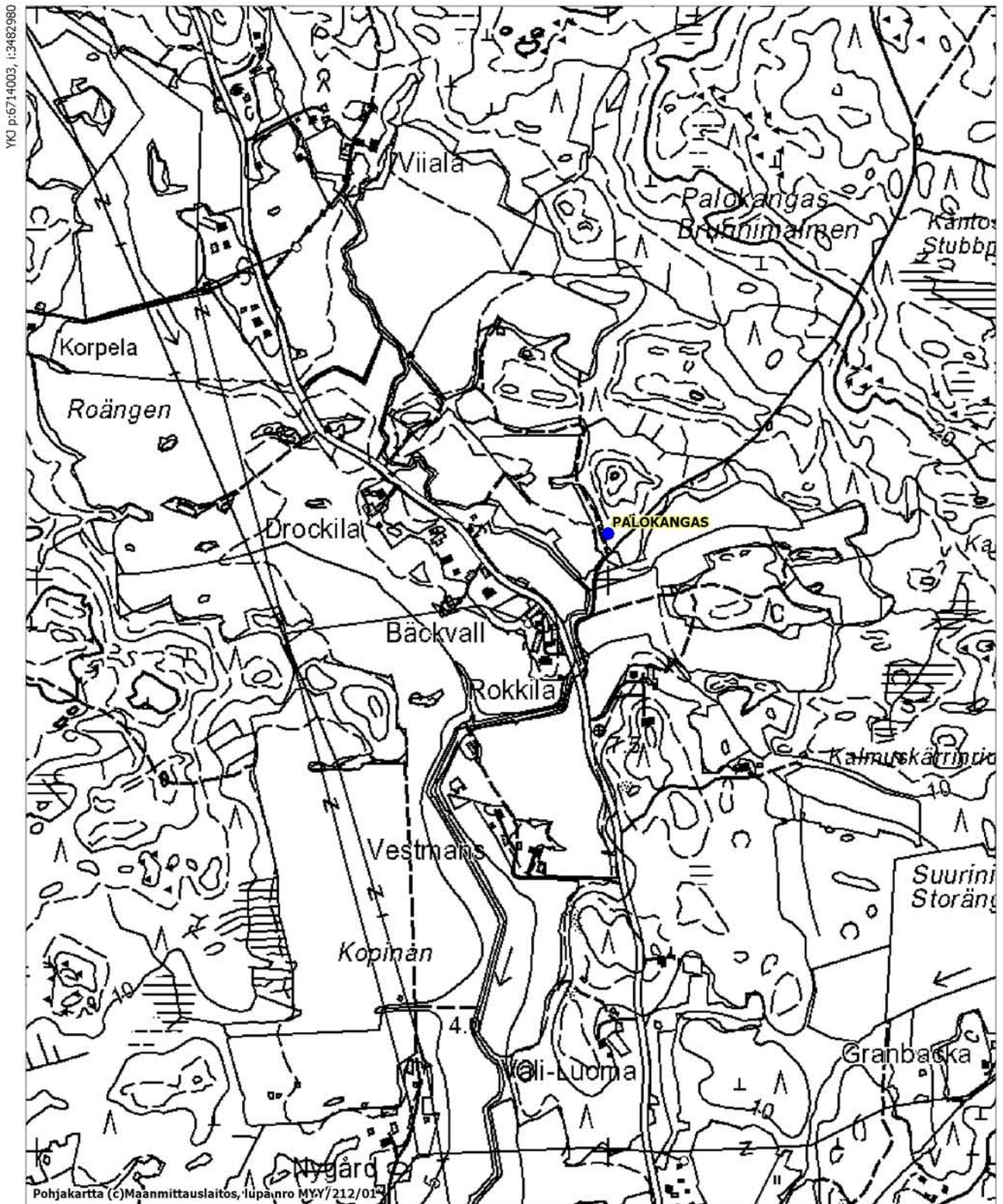

MK 1:10000

YKJ p:6707386, i:3473509

Palokangas
Peruskarttaote 302407 Pernoo

Mahdollinen muinaisjännös on merkitty sinisellä.

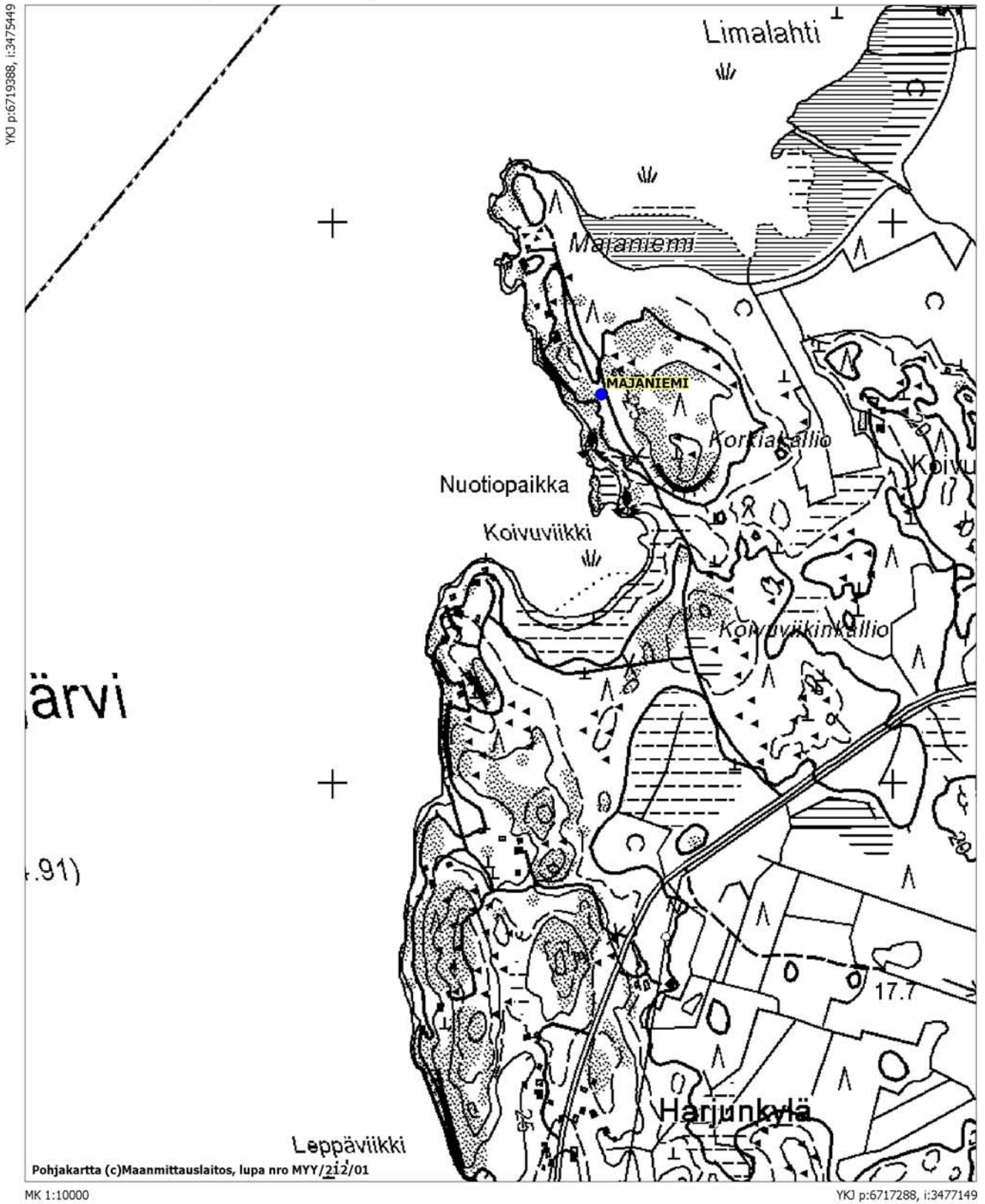

MK 1:10000

YKI p:6711904, i:3484680

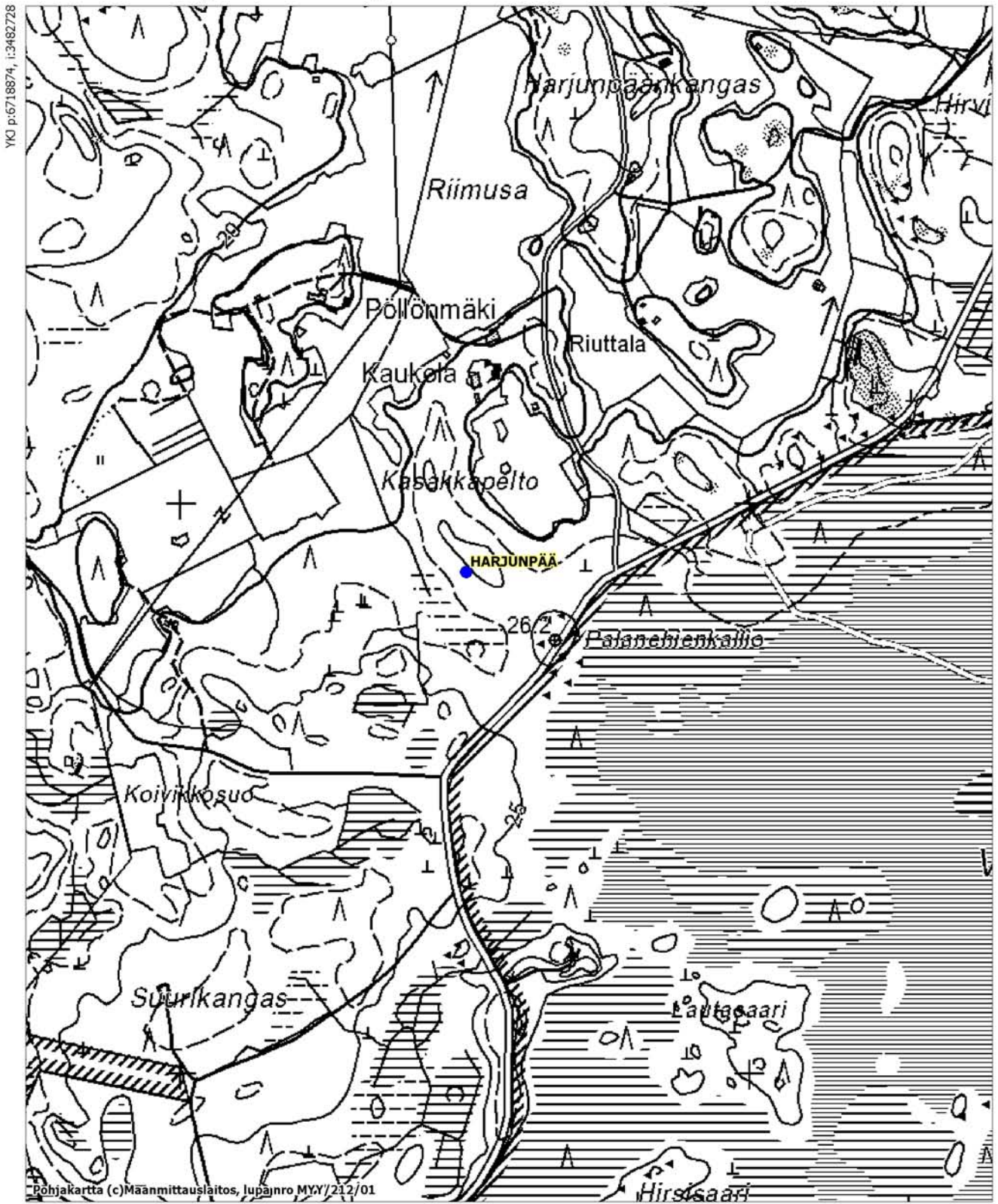
Majaniemi
Peruskarttaote 302304 Ruotsinpyhtää

Mahdollinen muinaisjäännös on merkitty sinisellä.

Harjunpää
Peruskarttaote 302407 Pernoo

Mahdollinen muinaisjäännös on merkitty sinisellä.

LÄHTEET

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

Museoviraston arkeologia ja rakennushistorian osaston topografiset arkistot

Kansallisarkiston karttakokoelmat

KA, MHA G13 8/6

KA, MHA G13 8/36

KA, MHA G13 24/1.

VA, MHA G14 16/1

KA, MHA 125 1/1b

KA, MHA 125 3/1

KA, MHA 125 13/1c.

PAINETUT LÄHTEET

Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta vuosilta 1776—1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Tampere.

Gardberg, C. J. ja Dahl, Kaj 1991. Kuninkaantie. Turusta Viipuriin. Keuruu.

Hovi, Ulla 1985. Kaunissaaren rakennuskannan inventointi. Ote Museoviraston julkaisusta Rakennuskulttuurin luetteloita n:o 15 1/1984.

Kaunissaaren maisemanhoitosuunnitelma. Kymenlaakson seutukaavaliiton julkaisu B: 73. Kotka 1987.

Hultin, Herman 1926. Pyttis socken. Helsingfors.

Oksanen, Eeva-Liisa 1991. Vanha Pyhtää. Pyhtään ja Ruotsinpyhtään historia vuoteen 1743. Loviisa.

Salminen, Tapio 1991. Suuri Rantatie. Tiemuseon julkaisu 7. Helsinki.

Suomen asutus 1560-luvulla. Kyläluettelot. Helsingin yliopiston historianlaitoksen julkaisu N:o 4. Helsinki 1973.

INTERNET-LÄHTEET

http://www.mogenport.net/fi/hist/talo_hinkabole-1.htm: 3.12.2007

Digitaalikuvat

Nro	Aihe
1	Kaunissaari Härkälampi. Kiviaidan koillis-lounassuuntainen sivu. Idästä. Kuv. K. Vuoristo.
2	Kaunissaari Härkälampi. Kiviaidan kaakko-luodesuuntainen sivu. Lännestä. Kuv. K. Vuoristo.
3	Kaunissaari Tyni. Mökin edustalla on todennäköisen rakennuksen pohjan jäännöksiä. Kaakosta. Kuv. K. Vuoristo.
4	Kaunissaari Tyni. Verkkosaaren venevajoja ja kalastusmajoja Tynin länsipuolella. Koillisesta. Kuv. K. Vuoristo.
5	Långön Kyrklandet. Läntisin kivi-uuni, jota on saatettu käyttää myöhemmin rajamerkinä. Lounaasta. Kuv. K. Vuoristo.
6	Edellisen vieressä sijainnut uuni. Lounaasta. K. Vuoristo.
7	Keskimmäinen kivi-uuni (4). Pohjoisesta. Kuv. K. Vuoristo.
8	Fritzens berget. Edessä pohjoisempi röykkiö. Pohjoisesta. Kuv. K. Vuoristo.
9	Fritzens berget. Edessä eteläisempi röykkiö. Lounaasta. Kuv. K. Vuoristo.
10	Hinkapyölin vanha päärakennus. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.
11	Päärakennuksen takapuolen löytöaluetta. Lounaasta. Kuv. K. Vuoristo.
12	Hinkapyöli, yleiskuva. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.
13	Verssonkangas. Pyöreä ojan ympäröimä hiilimiilu erottuu kuvassa vihreiden varpujen peittämänä. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.
14	Klåsarö Välisaari 1. Pohjoisesta.
15	Klåsarö Välisaari 2. Mahdollinen kellarikuoppa. Koillisesta. Kuv. K. Vuoristo.
16	Klåsarö Välisaari 3. Itä-länsisuuntainen kiveys. Koillisesta. Kuv. K. Vuoristo.
17	Suurpappilan päärakennus ja piha-alue. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.
18	Rekniskorpi. Kivetyn uunin perustukset erottuvat heikosti sammalen alta. Kaakosta. Kuv. K. Vuoristo.
19	Rekniskorpi. Uuninkiveys sijaitsee siirtolohkareen edustalla ja muurimainen kiveys jää sen oikealle puolelle. Lännestä. Kuv. k. Vuoristo.
20	Rekniskorpi. Muurimainen kiveys maakivien varassa. Kaakosta. Kuv. K. Vuoristo.
21	Suuren Rantatien vanha linjaus on käytössä edelleen metsätienä Suomajan lähellä. Idästä. Kuv. K. Vuoristo.
22	Suuren Rantatien käytöstä jäänyt linjaus Majakorven kohdalla. Lounaasta. Kuv. K. Vuoristo.
23	Ahvenkosken kartano sijaitsee peltojen ja puiden ympäröimällä mäellä. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.
24	Stockfors 2. Holvatun kivikellarin rauniot. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.
25	Tummatulikukka Pettersängin ja Suurpappilan välisellä alueella. Kuv. K. Vuoristo.
26	Pettersäng sijaitsee puiden kohdalla olevalla niemekkeellä. Eteläkaakosta. Kuv. K. Vuoristo.
27	Pettersäng. Uunin pohja sijaitsee heinää kasvavalla aukealla. Pohjoisesta. Kuv. K. Vuoristo.
28	Stockfors 1. Vanhan päärakennuksen kivijalkaa. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.
29	Stockfors 1. Päärakennuksen kivijalkaa, taustalla Kymijoen yli vievä silta. Idästä. Kuv. K. Vuoristo.
30	Purola Alakylä. Kivijalan raunio Alakyläntien vieressä. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.
31	Danielsbacka. Kuvan keskivaiheilla lohkotuista kivistä tehty kivijalka. Lännestä. Kuv. K. Vuoristo.

Mustavalkonegatiiviluettelo

Päänumero	Alanumero	Kunta	Kohde	Aihe	Suunta	Kuvaaja	Pvm	Vuosi	Tyyppi	Koko
125804	1	Pyhtää	Kaunissaari Härkälampi	Kiviainan NE-SW-suuntainen sivu.	E-W	K. Vuoristo	2.8.	2007	mv	kino
125804	2	Pyhtää	Kaunissaari Härkälampi	Kiviainan SE-NW-suuntainen sivu.	W-E	K. Vuoristo	2.8.	2007	mv	kino
125804	3	Pyhtää	Kaunissaari Tyni	Mökin edustalla on todennäköisen rakennuksen pohjan jäännöksiä.	SE-NW	K. Vuoristo	2.8.	2007	mv	kino
125804	4	Pyhtää	Kaunissaari Tyni	Verkkosaaren venevajoja ja kalastusmajoja Tynin länsipuolella.	NE-SW	K. Vuoristo	2.8.	2007	mv	kino
125804	5	Pyhtää	Kaunissaari	Saaren kyläasutusta mereltä.	SE-NW	K. Vuoristo	2.8.	2007	mv	kino
125804	6	Pyhtää	Långön Kyrklandet	Vasemmassa laidassa Tynin tila.	SW-NE	K. Vuoristo	3.8.	2007	mv	kino
125804	7	Pyhtää	Långön Kyrklandet	Läntisin kiviukuuni, jota on saatettu käyttää myöhemmin rajamerkinä.	SW-NE	K. Vuoristo	3.8.	2007	mv	kino
125804	8	Pyhtää	Långön Kyrklandet	Edellisen vieressä sijainnut uuni.	SW-NE	K. Vuoristo	3.8.	2007	mv	kino
125804	9	Pyhtää	Fritzens berget	Keskimmäinen kiviukuuni (4).	N-S	K. Vuoristo	3.8.	2007	mv	kino
125804	10	Pyhtää	Fritzens berget	Edessä pohjoisempi röykkiö.	N-S	K. Vuoristo	3.8.	2007	mv	kino
125804	11	Pyhtää	Pyhtää Puutaksenpelto	Edessä eteläisempi röykkiö.	SW-NE	K. Vuoristo	3.8.	2007	mv	kino
125804	12	Pyhtää	Hinkaböle (Hinkapyöli)	Vanha käytöstä jäänyt tien pohja erottuu edelleen polkuna.	W-E	K. Vuoristo	17.8.	2007	mv	kino
125804	13	Pyhtää	Hinkaböle (Hinkapyöli)	Vanha päärakennus.	S-N	K. Vuoristo	21.8.	2007	mv	kino
125804	14	Pyhtää	Hinkaböle (Hinkapyöli)	Päärakennuksen oven edustalla erottunutta kiveystä.	SE-NW	K. Vuoristo	21.8.	2007	mv	kino
125804	15	Pyhtää	Hinkaböle (Hinkapyöli)	Päärakennuksen takapuolen löytöaluetta.	SW-NE	K. Vuoristo	21.8.	2007	mv	kino
125804	15	Pyhtää	Hinkaböle (Hinkapyöli)	Kuvan keskellä erottuu maakellarin kohta matalana painanteena.	SE-NW	K. Vuoristo	21.8.	2007	mv	kino

Päänumero	Alanumero	Kunta	Kohde	Aihe	Suunta	Kuvaaja	Pvm	Vuosi	Tyyppi	Koko
125804	16	Pyhtää	Hinkaböle (Hinkapyöli)	Riihen portailla sijainnut piikivi.	SE-NW	K. Vuoristo	21.8.	2007	mv	kino
125804	17	Pyhtää	Hinkaböle (Hinkapyöli)	Yleiskuva.	S-N	K. Vuoristo	21.8.	2007	mv	kino
125804	18	Pyhtää	Verssonkangas	Pyöreä ojan ympäröimä hiilimäiliu erottuu kuvassa hieman korkeampana kumpuna.	S-N	K. Vuoristo	21.8.	2007	mv	kino
125804	19	Pyhtää	Kläsarö Väliisaari 1	Myllynkivi vanhan sillanpaikan päällä.	N-S	K. Vuoristo	23.8.	2007	mv	kino
125804	20	Pyhtää	Kläsarö Väliisaari 2	Mahdollinen kellarikuoppa.	NE-SW	K. Vuoristo	23.8.	2007	mv	kino
125804	21	Pyhtää	Kläsarö Väliisaari 3	E-W-suuntainen kiveys.	NE-SW	K. Vuoristo	23.8.	2007	mv	kino
125804	22	Pyhtää	Suurpappila Pappila	Pappilan päärakennus ja piha-alue.	S-N	K. Vuoristo	23.8.	2007	mv	kino
125804	23	Pyhtää	Pirttuora Rekniskorpi	Kivetyn uunin perustukset erottuvat heikosti sammalen alta.	SE-NW	K. Vuoristo	23.8.	2007	mv	kino
125804	24	Pyhtää	Pirttuora Rekniskorpi	Yleiskuva. Etualalla uuninperustukset ja taustalla siirtolohkareen vieressä muurimainen kiveys.	W-E	K. Vuoristo	23.8.	2007	mv	kino
125804	25	Pyhtää	Pirttuora Rekniskorpi	Muurimainen kiveys.	SE-NW	K. Vuoristo	23.8.	2007	mv	kino
125804	26	Pyhtää	Purola Suomaja	Suuren rantatien linjaus on käytössä edelleen metsätienä Suomajan lähellä.	E-W	K. Vuoristo	24.8.	2007	mv	kino
125804	27	Pyhtää	Purola Majakorpi	Suuren rantatien linjaus on käytöstä jäänyt linjaus.	SW-NE	K. Vuoristo	24.8.	2007	mv	kino
125804	28	Pyhtää	Ahvenkosken kartano	Kartano sijaitsee peltojen ja puiden ympäröimällä mäellä.	S-N	K. Vuoristo	27.8.	2007	mv	kino
125804	29	Pyhtää	Itäkirkonkylä Stockfors 2	Holvatun kellarin rauniot.	S-N	K. Vuoristo	27.8.	2007	mv	kino
125804	30	Pyhtää	Itäkirkonkylä Pettersäng	Kohde sijaitsee puuta kasvavalla niemekkeellä tien vieressä.	SSE-NNW	K. Vuoristo	27.8.	2007	mv	kino
125804	31	Pyhtää	Itäkirkonkylä Pettersäng	Uuninpohja heinäää kasvavalla aukealla.	N-S	K. Vuoristo	27.8.	2007	mv	kino
125804	32	Pyhtää	Itäkirkonkylä Stockfors 1	Vanhan päärakennuksen kivijalkaa.	S-N	K. Vuoristo	28.8.	2007	mv	kino
125804	33	Pyhtää	Purola Alakylä	Kivijalan raunio Alakyläntien vieressä.	S-N	K. Vuoristo	28.8.	2007	mv	kino
125804	34	Pyhtää	Purola Alakylä	Kivijalan raunio Alakyläntien vieressä.	S-N	K. Vuoristo	28.8.	2007	mv	kino
125804	35	Pyhtää	Itämyllykylä Danielsbacka	Vanha kylätontti.	W-E	K. Vuoristo	30.8.	2007	mv	kino